

MALI RIJ TAR

Informativno glasilo Občine Beltinci • številka 65
• december 2017 • letnik XIV • ISSN -1581-7156

Ob dnevu Rudolfa Maistra so v Dokležovju pripravili še posebej slovesen večer s številnimi visokimi gosti

Delegacija evropskega programa Erasmus+ z gostitelji iz OŠ Beltinci na obisku pri županu občine Beltinci

X. svečano odprtje lova s sokoli v Pomurju je ob čudovitem vremenu in odličnem programu v Beltince privabilo številne sokolarje iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Italije ter ljubitelje ptic ujed od blizu in daleč

Ob svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč so letos lučke prižgali pri spomeniku Ivanu Jeriču v Dokležovju

Tradicionalni slovenski zajtrk v vrtcu Beltinci je potekal pod sloganom "Brez čebel ne bo življenja"

Spoštovane občanke in občani!

Še nekaj dni in leto 2017 bomo poslali v zgodovino. Vsak pri sebi bo opravil pregled dogodkov, ki so se zgodili in pregledal vse, kar se je uresničilo glede na želje, ki so bile zastavljene in načrtovane v začetku leta. Veliko tega smo uspeli uresničiti, marsikaj nam iz takšnih ali drugačnih razlogov ni uspelo. Kljub temu bomo lahko ugotovili, da je bilo iztekajoče se leto uspešno. To lahko povem tudi za našo lokalno skupnost. Uspeli smo realizirati veliko zastavljenih ciljev, nekaj načrtovanih projektov pa smo morali preseliti v prihajajoče leto. Pričakujemo namreč določena sofinanciranja, ki niso bila realizirana v skladu z zagotovili v razpisih.

Naša največja naložba, cesta skupaj z mostom čez potok Črnc v industrijsko cono Beltinci, je narejena. V dveh

fazah smo jo izvajali in jo uredili v takšnem obsegu, da je možen promet v samo cono in tudi v zbirališče kosovnih odpadkov. Verjamem, da je to razbremenitev za prebivalce Kmečke ulice. V zbirni center je tako zdaj dostop s ceste v industrijsko cono. Tudi s težko kmetijsko mehanizacijo je možno po tej cesti do njiv, ki jih imajo lastniki na tistem območju. Prepričan sem, da bo ta dostop pritegnil tudi vlagatelje v gradnjo pri nas v Beltincih in se bo industrijska cona napolnila in služila svojemu namenu.

Ob koncu leta bi se rad sodelavcem v občinski upravi zahvalil za opravljeno delo, prav tako tudi članom občinskega sveta za konstruktivno delo. Na ta način smo s skupnimi močmi lahko realizirali zastavljene cilje. Predvsem pa gre zahvala vsem vam, drage občanke in

spoštovani občani, za podporo in vse kritične kot tudi pohvalne pripombe. Tudi na ta način smo lahko ocenjevali svoje delo in svojo prisotnost med vami.

V prihajajočem letu želim vsem vam obilo uspeha, tako na zasebnem kot tudi poslovnem področju. Naj bo leto, v katerega vstopamo, prežeto z optimizmom, naj bo polno smeha, dobre volje, predvsem pa naj nam vsem služi tisto največje bogastvo, katerega znamo ceniti šele, ko ga izgubimo, to je zdravje. Stisk roke, s katerim si bomo zaželeli srečo, naj bo iskren, pogled v oči odkrit in prijazen.

Srečno v letu 2018!

Milan Kerman, župan

*»Ko se staro leto bo poslovilo, s spomini za na pot se založilo,
še isti hip bo novo leto vstalo, spet svežih nam pričakovanj bo dalo.
Naj z zdravjem bo in s srečo darežljivo!
Doda naj še ljubezen neminljivo,
pričara naj veselo nam zabavo, v težavah pa naj kaže pot nam pravo!«*

December, čaroben čas, čas pričakovanja in prazničnih luči.

V očeh se iskrita veselje in radost.

**Naj se prižge božični plamen v naših srcih,
ki naj zažari v vsej svoji milini.**

Oblilo božjega blagoslova, miru, sreče, ljubezni, brez stisk in skrbi.

**Želimo Vam, da bi praznike preživeli v krogu svojih najdražjih
in na novega leta dan objeli drug drugega
z iskrenostjo v očeh in nasmehom na licih.**

**Naj bo leto 2018, ki prihaja med nas, polno modrosti,
zdravja, hrepenenja in nešteto pozitivnih priložnosti,
ki jih s pridom izkoristimo.**

Župan Milan Kerman
z občinskim svetom in občinsko upravo

Zadnji letošnji številki na pot

Zdi se mi, kot da je čas v letu 2017 mineval z bliskovito naglico, kot še nikoli poprej. Komaj se je prav začelo, že se poslavlja in odhaja v preteklost. Mnogo lepih in manj lepih trenutkov se je zvrstilo v njem. A v človeški naravi je, da se ob koncu nekega cikla ozre na prehojeno pot, pretehta svoja dejanja, potegne črto ter naredi prostor novim izzivom.

V upanju, da smo tudi v uredništvu Malega rjirtara v odhajajočem letu delali dobro, se vam vsem najlepše zahvaljujemo za vse dobronamerne kritike, spodbude in pohvale, obenem pa se veselimo vašega sodelovanja tudi prihodnje leto.

Spoštovane občanke in občani, cenjeni bralci, naj nam bo novo leto naklonjeno z zdravjem, ljubeznijo in upanjem v boljši svet. Naša življenja naj bodo prežeta s toplino, razumevanjem in medsebojnim spoštovanjem, iskrenost do sebe in soljudi pa naj nas spremlja na vseh poteh.

Blagoslovljen božič in srečno novo leto!

Za uredniški odbor

*Vaša urednica
Simona Cizar*

Mali rjirtar

informativno glasilo Občine Beltinci

Vsebina objavljenih člankov ne odraža vedno stališča uredniškega odbora glasila. Objavljenih člankov ne honoriramo.

uredniški odbor:

Simona CIZAR (odgovorna urednica)
Martina PERŠA (namestnica odgovorne urednice)
Jožica JAKOB, Genovefa VIRAG, Snežana BRAČKO

zbiranje materiala:

Lilijana BEŽAN HORVAT

jezikovni pregled:

Zlatka HORVAT

Priloge glasilu niso nujno jezikovno pregledane.

fotografije:

Sandra KAVAŠ (naslovnica),
Arhiv Občine Beltinci, Arhiv KK TIM MLIN,
Arhiv KUD Beltinci, Arhiv DP AE,
Denis CIZAR, Jože ŽERDIN, Marjan FARIČ - PDGMMS,
Cvetka RENGE O, Marinka JERIČ, Jože KUZMA, Tone ŠTEFANEC

grafično oblikovanje in priprava za tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

december 2017

Glasilo ni naprodaj, vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Beltinci, Mladinska 2, 9231 Beltinci, 02 / 541 35 35, www.beltinci.si, obcina@beltinci.si

Prosimo vas, da nam prispevke za 66. številko, ki izide 1. marca, posredujete **do petka, 16. februarja 2018,** v elektronski obliki s komentarji k fotografijam in navedbo avtorja ter v ustreznem formatu. ***Nepodpisanih fotografij ne bomo objavili.***

Naš elektronski naslov: **malirjirtar@beltinci.si**

Državni program DORA pričenja s slikanjem žensk v Splošni bolnišnici Murska Sobota

DORA, državni program za zgodnje odkrivanje raka dojke, je 24. 11. 2017 pričel z delovanjem tudi v Pomurju. Splošna bolnišnica Murska Sobota je uspešno izpolnila strokovne zahteve in postala presejalni center v programu DORA. S tem bo v pomurskih občinah ženskam med 50. in 69. letom omogočena presejalna mamografija vsaki dve leti, z njo pa se lahko odkrije raka, še preden se pojavijo tipni znaki. Z odprtjem novega centra je zdaj v program DORA vključenih 78 % vseh slovenskih žensk v ustreznem starostnem obdobju.

Mamografija je slikanje dojke z rentgenskimi žarki in je najbolj zanesljiva in natančna metoda za ugotavljanje začetnih rakavih sprememb dojke. Spremembo v dojki lahko odkrije veliko prej kot katera koli druga preiskava. Mamografsko slikanje je za nekatere ženske neugodno ali boleče, vendar pa je preiskava kratkotrajna.

Presejanje (ang. screening) pomeni pregledovanje navidezno zdravih ljudi s preprosto preiskavo ali testom, da bi med njimi odkrili tiste, ki že imajo začetno obliko iskanega raka. Če je bolezen odkrita v zgodnji fazi, je verjetnost za uspešno zdravljenje velika, vsekakor pa mnogo večja kot pri tistih, pri katerih bolezen odkrijejo v kasnejših fazah.

Obširne raziskave so pokazale, da zgodnje odkrivanje raka na dojki do 30 odstotkov zmanjša umrljivost za to boleznijo v presejalni populaciji, ob zagotavljanju vseh meril kakovosti, ki jih zahtevajo evropske smernice.

V prihodnjih dveh letih bodo na presejalno mamografijo v SB Murska Sobota povabljene vse ženske med 50. in 69. letom, ki imajo stalno prebivališče v pomurskih občinah,

tudi v občini Beltinci.

Spoštovane občanke občine Beltinci, na dom boste prejele pisno vabilo Onkološkega inštituta Ljubljana (OI), na katerem bosta določena datum in ura pregleda v murskosoboški bolnišnici - enoti DORE. V primeru, da vam termin ne ustreza, se lahko prenaročite na brezplačni telefonski številki 080 27 28 vsak dan od ponedeljka do petka med 9. in 12. uro, ali pišete na elektronski naslov dora@okno-i.si.

Prav tako se lahko na pregled naročite same. Za presejalno mamografijo v programu DORA NE POTREBUJETE NAPOTNICE, PREGLED JE BREZPLAČEN.

Presejalno slikanje dojke v stacionarnem centru DORA v Splošni bolnišnici Murska Sobota izvajajo strokovno usposobljeni radiološki inženirji, posebej izobraženi za program DORA in stalno nadzorovani s strani OI kot upravljavca programa. Vsako mamografsko sliko v DORI ločeno odčitata dva zdravnik radiologa. Kadar radiologi pri odčitavanju mamografskih slik vidijo spremembe na dojki, povabijo žensko na dodatne preiskave v OI v Ljubljano. Z odprtjem presejalno-diagnostičnega centra programa DORA v UKC Maribor, ki je predvideno v 2018, bodo ženske iz SV dela Slovenije nadaljnje preiskave in zdravljenje nato opravljale v Mariboru. Ob začetku delovanja presejalnega centra DORA v murskosoboški bolnišnici je mag. Maksimiljan Kadivec, dr. med., vodja državnega programa DORA, dejal: »Izjemno smo veseli, da so v Splošni bolnišnici Murska Sobota uspeli izpolniti vse zahteve za stacionarni presejalni center in se tako vključiti v program DORA. Vodstvu in vodji radioloških inženirjev bi se rad zahvalil za kooperativnost, ki so jo izkazali tekom vzpostavljanja centra. Z odprtjem novega centra bodo od danes naprej tu opravljali presejalne mamografije z namenom zgodnjega odkrivanja raka dojke za ženske iz Pomurja, ki doslej v program DORA niso bile vključene. Zato vabimo ženske, da se odzovejo vabilu in se vključijo v program DORA, saj je zdravljenje zgodaj odkritega raka dojke

lahko uspešnejše.«

Bojan Korošec, dr. med., spec. int., direktor Splošne bolnišnice Murska Sobota, je priključitev Splošne bolnišnice Murska Sobota v program DORA pospremil z besedami: »Murskosoboška bolnišnica je peta največja v Sloveniji. Naš cilj je kakovostna in varna obravnava našega prebivalstva. Zato smo med prvimi v Sloveniji pridobili mednarodno akreditacijo in smo tudi učna bolnišnica za tri medicinske fakultete, naše želje pa sežejo vse do postavitve kliničnega oddelka. V to strokovno skrb za naše prebivalstvo sodi tudi odprtje državnega programa za zgodnje odkrivanje raka dojke DORA. Tako tudi v Prekmurju stopamo na pot zgodnjega in uspešnejšega odkrivanja najpogostejšega raka pri ženskah – raka dojke. Presejalnemu centru v programu DORA želim uspešno delo, kolegom iz Ljubljane z Onkološkega inštituta pa se zahvaljujem za strokovno pomoč in si želim uspešnega sodelovanja tudi v prihodnje.«

Leta 2016 so v okviru državnega presejalnega programa za raka dojke DORA opravili dobrih 57.000 presejalnih mamografij. Zdravniki radiologi so v tem letu tako odkrili raka dojke pri 370-ih ženskah, tretjina odkritih invazivnih rakov pa je bila enaka ali manjša od 10 mm.

Od začetka delovanja programa DORA (april 2008) do konca leta 2016 je bilo opravljenih skoraj 215.000 presejalnih mamografij, pri 1.500 ženskah pa so odkrili raka dojke.

SPOŠTOVANE OBČANKE BELTINEC, naredite korak za svoje zdravje, odločite se za presejalno mamografijo. Nagovarjam vas in spodbujam, da se vse, ki boste vabilo prejele, temu odzovete in opravite mamografijo v naši bolnišnici. Skupaj smo močnejši - tudi, ko gre za zdravje!

Metka Lipič Baligač, mag. zdr. nege Pomočnica direktorja za področje zdravstvene nege v Splošni bolnišnici Murska Sobota

Svečanost v počastitev državnega praznika dneva generala Maistra v Dokležovju

V soboto, 18. novembra 2017, smo v dvorani vaškega doma v Dokležovju počastili heroja, pesnika in velikega Slovence, ki je neizmerno ljubil svojo domovino, generala Rudolfa Maistra-Vojanova.

Slavnostni govornik je bil predsednik Policijsko veteranskega društva SEVER za Pomurje, Drago Ribaš, ki je povedal – citiramo:

Spoštovani župan Občine Beltinci in drugi predstavniki lokalnih skupnosti in države, spoštovane članice in člani prekmurskega in drugih društev Generala Maistra in predsednik društva, spoštovane veteranke in veterani, gospe in gospodje. Zahvaljujem se za vabilo, da lahko danes delim nekaj svojih misli z vami.

Ko mi je general Šteiner predlagal, da bi bil govornik na tej prireditvi, sem posebej počaščen takoj pristal, pač še eden govor od mnogih. Potem, ko sem sedel za računalnik, pa več ni bilo tako preprosto. Kaj pravzaprav povedati o človeku, zavednem Slovcu, vojaku in pesniku, kar še ni bilo povedano? Po dolgem razmišljanju sem se odločil, da bom podal svoj razmislek o odločnosti, pogumu in narodni zavednosti.

Ko govorimo o zgodovinskih osebnostih, ki jih več ni in o njihovem delovanju, se je potrebno vedno postaviti v čas, ko so delovali in v takratne razmere. Slovenci žal v zgodovini nismo imeli veliko moč in žena, ki bi imeli pogled, moč, karizmo in odločnost, da poleg posesti zemlje zagotovijo tudi državno celovitost in

ostale attribute države, ki zagotavljajo razvoj naroda.

Knez Samo je združil južnoslovanska plemena v plemensko zvezo, ne samo z namenom, da bi postal knez ali kralj, ampak da bi mnogim slovanskim plemenom zagotovil varnost pred Bavarci in Franki na zahodu, Langobardi iz juga in nomadskimi plemeni z vzhoda. Vendar je po njegovi smrti ta zveza takoj razpadla na več manjših kneževin in plemen, ki se niso mogla sama braniti in so skozi svojo podrejenost do višjega gospodarja in skozi novo vero postajali vedno bolj podrejeni, postavljeni na raven tlačana. Tako skozi nekaj stoletij skoraj več ni bilo Slovence med plemiči. Če parafraziram Ivana Cankarja, so naši predniki postali narod hlapcev in dekel. Šele s Primožem Trubarjem in reformacijo se je narodu pokazala luč razvoja. Vendar pa Primož Trubar ni bil revolucionar in ni želel spodbujati punta proti oblasti. Njegov dosežek je bil načelo, da je treba ljudstvu dati zapisan jezik in pisavo, ker s tem postane narod narod in ne le pripadnik nekega starega ljudstva, ki živi na tem območju. Slovcem je dal šole in učbenike, domač - slovenski jezik v nižji šoli, jezik v cerkvi. Tega, do takrat izjemnega dosežka, tudi protireformacija ni mogla uničiti.

Izjema na tem področju je bilo Prekmurje, kjer so evangeličani ostali in so izvajali načela reformacije v šolah z uporabo narodnega jezika ter si prizadevali za ohranitev nacionalne identitete z velikani, kot je bil Kuzmič in njegovi sodobniki, ki so na področju jezika napravili velikanski napredek.

V začetku 19. stoletja je vedno več izobražencev poleg nemškega za svojo prozo in poezijo uporabljalo tudi slovenski jezik: Anton Tomaž Linhart, Valentin Vodnik, Matija Čop in mnogi drugi, tudi naš največji pesnik France Prešeren. Vendar pa njihov namen ni bil pripravljati ljudi na upor, ampak jih izobraziti, dvigniti njihovo narodno zavest in odpravljati občutek manjvrednosti proti nemškemu

prebivalstvu, ki je živelo večinoma boljše kot Slovenci na tem območju.

To je bil tudi razlog, da jih oblast (predvsem cesarska cenzura) večinoma ni ovirala ali preganjala, ker je bilo to skladno z reformami Marije Terezije in Jožefa drugega, ki so po odhodu Francozov z našega ozemlja nekoliko zastale, vendar niso bile odpravljene v celoti.

Po burnem letu 1848, ko je v habsburški monarhiji padel Meternichov režim in je cesar vsaj začasno moral dati nekaj pravic narodom v njegovi večnacionalni državi in odpravi tlake, se je začela buditi tudi narodna zavest, ne samo na področju kulture ampak tudi na področju političnih pravic in izenačenja narodov v državi z nemškim prebivalstvom. Organiziranih je bilo več odmevnih taborov, eden tu blizu na drugi strani reke Mure. Še posebej po uvedbi dualizma so se stvari spreminjale, vendar pa še vedno ljudje niso razmišljali, da bi šli iz te države, ampak so želeli le malo več enakopravnosti in pravic ter lažje življenje.

V te razmere se je marca 1874 rodil Rudolf Maister v Kamniku, očetu Francu, ki je bil uradnik v finančni straži, in materi Frančiški, ki je izhajala iz ugledne trebanjske družine in je bila narodno zavedna in aktivna vse svoje življenje. Skupaj z bratoma so se selili v Mengeš in v Kranj, kjer je Rudolf obiskoval osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Gimnazijo je nadaljeval v Ljubljani, vendar je zaradi pomanjkanja denarja v družini ni dokončal, ampak se je leta 1892 vpisal v domobransko kadetnico, da bi postal domobranski oficir.

Kljub temu, da se je odločil, da bo postal vojak, torej državni uradnik – to je potreboval za preživetje - je Rudolf Maister postal narodno zaveden. Pod vplivom matere že od mladih let in v stikih z mlado literarno inteligenco tistega časa (Cankarjem, Kettejem, Zupančičem in drugimi), je imel že izgrajeno zavest pripadnosti svojemu narodu, ki se ji ni nikoli odrekel, ne glede

na težave, ki jih je pri tem imel.

V tem času je začel pisati pesmi in krajša prozna dela in jih pod različnimi psevdonimi objavljati, ker pač ni bilo najbolj pametno, da bi oficir cesarsko kraljeve vojske pisal narodno zavedne pesmi. Po končani kadetnici je Maister postal oficir – poročnik domobrantskih enot - in služboval v raznih krajih v Ljubljani, Celovcu, Przemyslu v Galiciji. Po hudi bolezni je bil premeščen v črno vojsko (nekakšne zaledne enote, ki skrbijo za javni red in varujejo skladišča) v Celje, nato v Maribor, po kazenski premestitvi v Gradec, od 1. 7. 1917 pa dokončno v Maribor.

V tem času je bila narodna zavest Maistra večkrat na preizkušnji in je bil zaradi nje tudi kazensko premeščen in kaznovan, vendar pri tem ni popuščal in odstopal, ne glede na posledice zase in družino. To ga je tudi utrdilo v prepričanju, da so potrebne spremembe.

Habsburška monarhija je avgusta leta 1914 začela prvo veliko vojno tega stoletja brez namena, da postane to velika vojna, ampak so želeli samo kaznovati Kraljevino Srbijo in ji vzeti nekaj ozemlja. Velike sile pa so pravzaprav čakale na priložnost, da se na novo razdeli svet in predvsem kolonije. Zaradi tega se je iznenada, povsem nepripravljena monarhija, morala spopasti poleg Srbije še z Rusijo in naslednje leto po izdaji Italije še z njo. Že boj na eni fronti je bil velik zalogaj za to državo, boj na treh frontah pa jo je v dveh letih popolnoma izčrpal.

Slovanski poslanci na čelu z dr. Korošcem so leta 1917 poskušali od cesarja pridobiti več samostojnosti in ustanovitev južno slovanske države v okviru monarhije, vendar novi cesar Karel I na to ni želel pristati. Ko je bilo avgusta 1918 že povsem jasno, da je monarhija razpadla, je bil v Ljubljani ustanovljen Narodni svet za Slovenijo, katerega naloga je bila pripraviti se za prevzem oblasti in združitve z drugimi južno slovanskimi narodi v eno državo. Nato pa so kot izpostave ustanovljali narodne svete po pokrajinah, 26. 9. 1918 tudi za Štajersko.

Tako kot je bilo žal značilno v naši zgodovini tudi pozneje, najvišji

predstavniki novo nastajajoče oblasti niso videli težav pri ustanavljanju nove države in so slepo zaupali v moč demokracije, ki bo kar sama od sebe omogočila pridobitev narodnega ozemlja.

Maister v Mariboru v tem času ni miroval; kot poveljnik črne vojske je imel nadzor nad vojaškimi skladišči v Mariboru in okolici in je leta 1918 začel namenoma skrivati in zadrževati zaloge

za vojsko na fronti. Bil je človek, ki je imel vizijo nove države – države slovenskega naroda in odločnost, da je to vizijo izpeljeval v praksi. Bil je popolnoma prepričan, da Štajerska ne bo ostala v Sloveniji, če tega ne bo zagotovila vojska s podporo nove politike.

Ko je 1. 11. 1918 mestni poveljnik sklical vse oficirje vseh rodov vojske, domobrancev in črne vojske, da prisežejo novi nastajajoči Republikli Avstriji, se je,

takrat že major Rudolf Maister, temu uprl. Do tu bi lahko še rekli, da je bil Maister zaveden človek in je prav, da ne priseže tuji državi.

Ampak Rudolf Maister je v tistem trenutku sprejel drzno in zelo pogumno odločitev, ki je ustrezala njegovi viziji in njegovemu videnju stvari. Prevezel je poveljstvo v Mariboru in častnike, ki niso bili Slovenci, poslal v eno od mariborskih vojašnic, z nekaj ostalimi častniki in manj kot 100 vojaki pa prevzel vse vojašnice v Mariboru.

Bil je dovolj pameten, da je po tem o tem seznanil narodni svet in predlagal, da ga takoj povišajo v generala, da bo kot najvišji častnik lahko obvladoval druge častnike in imel tako tudi moralno moč in težo.

Narodni svet Maistru ni bil v pomoč, ampak ga je bolj oviral kot mu pomagal, ker so se bali reakcije sil Antante. Zaradi tega so v Mariboru živeči Nemci ustanovili svoje enote, imenovane zelena garda, ki bi naj pomagala varovati javni red, v resnici pa je to bila le priprava za ponoven prevzem oblasti. Rudolf Maister se je tega popolnoma zavedal in je izpeljal mobilizacijo popolnoma drugače, kot si jo je zastavila nova vlada, zaradi česar je spet imel težave, vendar je pridobil več kot 4000 novih vojakov.

Ko je 22. 11. 1918 dobil namige, da bodo pripadniki zelene straže v naslednjih dneh poskusili prevzeti oblast v Mariboru, jih je prehitel, ponoči s svojimi enotami razorožil zeleno stražo in jih poslal domov. V tem času pa je njegova vojska postavljala – osvobajala ali kakor koli drugače povemo, območje od Gornje Radgone do Dravograda in še višje, dokler ga narodna vlada ni zaustavila.

V tem času se je ogromno dogajalo in je moral poveljnik Slovenske vojske na Štajerskem, kot je bil njegov naziv, sprejeti mnoge odločitve, nekatere koristne in učinkovite, nekatere pa tudi ne, vendar je v vseh izhajal iz tega, da novi državi zagotavlja narodnostno ozemlje. Poskus pohoda v Prekmurje je žal propadel zaradi nepremišljenega pohoda hrvaškega stotnika Jurišiča, ki je zgolj z nekaj vojaki zasedel Mursko Soboto in je ni mogel obdržati konec leta 1918.

Namen mojega razmisleka ni v tem, da bi še podrobneje razlagal dogodke tistega časa. Vendar je bil ta kratki izlet v dogodke konec prve velike vojne pomemben za razumevanje veličine odločitev Rudolfa Maistra.

Kot narodno zaveden človek je pravilno ocenil stanje na Štajerskem v letu 1918. Njegovo poznavanje Maribora in razmer v njem je pripomoglo k temu, da je že zelo rano v letu 1918 prišel do prepričanja, da brez sile Avstrijci Maribora in Štajerske ne bodo izpustili iz rok. Kljub temu, da je pričakoval od nove oblasti enako oceno, pomoč in priprave, tega ni bilo in to ne zadnjič v tem stoletju. Politiki so želeli prepustiti drugim, da jim uredijo narodno ozemlje in ga združijo v eno državo, kot bi se to spodobilo. To je bil najbrž eden od razlogov, da smo pozneje izgubili Primorsko in Notranjsko, ki so ju vzeli Italijani in bi tako izgubili še Štajersko in s tem seveda tudi Prekmurje. Nekaj več kot 20 let pozneje je bil takšen vizionar maršal Jugoslavije, Josip Broz Tito, ki je bil edini politični in vojaški vodja v kateri od držav, udeleženih v drugi svetovni vojni, ki je bil na bojišču in tam tudi ranjen. Maršal Tito je videl priložnost ustanovitve države na novih temeljih in kar je za nas še pomembneje, razumel je krajo slovenskega ozemlja s strani Italijanov po prvi veliki vojni in je poskušal to popraviti. To so razumeli tudi ustanovitelji Osvobodilne fronte slovenskega naroda in številni možje in žene, ki so vzeli orožje, da se uprejo okupatorju in ne čakajo, da spet to stori za nas nekdo drugi.

To je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja videl tudi prepričani komunist Milan Kučan, ki je stopil na stran Slovenije in Slovencev, ko je bilo to potrebno in z izjemno odločnostjo in pogumom vodil odpor proti do takrat naši JLA in veteranke in veterane ter prebivalce Slovenije in ki je vsemu svetu povedal, da smo dosanjali svoje stoletne sanje.

Tako lahko povsem prepričan povem, da je bil Rudolf Maister vizionar z natančno izdelano vizijo narodnega telesa Slovenije in predvsem odločen ter pogumen človek, ki je videl in vedel, kako ravnati v pravem trenutku in na pravem

mestu. Zato je potrebno na njegovo delovanje gledati skozi prizmo časa in pomembnost njegovega delovanja za slovensko narodno telo.

Kot narodno zaveden človek, kot literat in izjemen retorik je znal pridobiti ljudske množice, utrujene in izmučene od vojne in stradanja, da napravijo še zadnje dejanje in ponovno vzamejo v roke puške ter žrtvujejo svoje življenje za bodočnost slovenskega naroda. To je v takem času dosežek, ki ga postavlja med najbolj zaslužne Slovence v zgodovini, ker je pač res – šele v najhujši krizi se vidi, kdo je kdo in kakšen je.

General Rudolf Maister Vojanov je bil tudi pesnik. Pesmi so bile njegovo orodje, kjer je izlil čustva, ki jih sicer ni smel kot vojak in državni uradnik, bolečino zaradi krivic, slabega zdravja in smrti v družini. Ko se je moral umakniti iz Koroške s svojo vojsko, je napisal:

Gospodsvetska straža
(Rudolf Maister - Vojanov)

Od Labota do Baškega jezera
je naša straža stala.
Je včasih iz src in včasih iz pušk zapelo
in tam pri vovbrah, tam ob krškem
bregu
je v naših vrstah rdeče zacvetelo
zdaj v klasju, zdaj v božičnem snegu
za našo Gospo sveto.

A v letu dvajsetem so nam Gospo
iztrgali z lažjo
in v naših okencih so nageljci
zajokali –
iz novih cvetov pa jim vdarja vera,
da še bo Gospa sveta zvala.
Kljub temu, da je bil Rudolf Maister
strog oficir, so ga njegovi vojaki
spoštovali in imeli radi. Tudi on je
izjemno spoštoval svoje borce. V spomin
na enega od svojih oficirjev je napisal:
Malgaj trka (Rudolf Maister - Vojanov)

Ko majski ave
zapoje v guštanske dobrove,
izgloda se iz večnih ur,
zapušča tesni svoj Šentjur
in hodi gor v koroški kraj
in trka v okenca skrivaj:
O, jaz ne spim, le čakam čas

*in čakam vas,
da gremo skupaj čez Šentvid
med brate našo Zilo pit.*

*Gospo in gospodje, upam, da sem uspel
spodbuditi razmislek o naši zgodovini in
ljudeh, predvsem pa o generalu Rudolfu
Maistru, zaradi katerih smo danes
svobodni v svoji državi in uporabljamo
svoj jezik. Nobenemu narodu ni bilo nič
podarjeno in tudi nam ni bilo, zato je
treba spoštovati to, kar smo dobili od
velikih ljudi v preteklosti in vseh mnogih
brezimnih, ki so jim sledili.*

*Zato poslušajmo generala in ljubimo
svojo domovino in državo, ker so jo naši
predniki večkrat morali okopati v svoji
krvi in trpljenju. Naj živi Republika
Slovenija, general, mirno počivaj in
sanjaj sanje junaka v domači grudi,
tvojo vizijo smo do konca uresničili
borci Slovenske policije in Teritorialne
obrambe – slovenske vojske v letu 1991.
Slava in čast tvojemu spominu!«*

Kulturni program so ob sodelovanju
Prekmurskega društva generala
Maistra Murska Sobota in Zveze društev

general Maister pripravili Orkester
slovenske Policije ter člani Društva
prijateljev mladine z Maistrovo poezijo
in sicer:

Povezovalc programa je bil Boštjan
Rous.

Na slovesnosti so bili prisotni tudi
zastavonoše – praporščaki.

Lilijana Bežan Horvat

Svetovni dan spomina na žrtve prometnih nesreč

V občini Beltinci smo v soboto, 18. novembra 2017, obeležili svetovni dan spomina na žrtve prometnih nesreč ter se na edinstven, svojstven način spomnili vseh žrtev prometnih nesreč, ki ga že do leta 1993 organizira britanska nevladna organizacija ROAD PEACE. Z zavodom Varna pot se Občina Beltinci skupaj s SPV in Policijo temu dogodku pridružuje že vrsto let.

Slovesnost je bila v krajevni skupnosti Dokležovje.

Prisotnim so svoje misli in besede tolažbe podali župan Milan Kerman, predsednica Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Liljana Fujs-Kojek in predsednica KS Dokležovje, Lidija Ropoša.

Lučke smo prižgali pri spomeniku dekanu Ivanu Jeriču, se za trenutek zamislili in izrazili globoko spoštovanje

ter sočustvovanje z vsemi umrlimi. Svojem preminulih smo s tem dejanjem dali javno priznanje njihovem trpljenju in trajni izgubi.

Letošnji slogan je: "V POKLON ŽIVLJENJU!"

Lilijana Bežan Horvat

tiliaprint

T I S K A R N A

- kartonaža • vezenje
- graviranje • servirni sladkor

PONUDBA OGLAŠEVANJA V GLASILU MALI RIJTAR

Velikost oglasa	Cena
1/8 strani	30 €
1/4 strani	55 €
1/2 strani	100 €
1 stran	180 €
zunanja zadnja stran	250 €

Cene ne vsebujejo DDV (22%)

Oglas nam lahko posredujete v formatu JPG, PDF, PSD ali TIF.

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Novice iz Komune - Praznjenje greznic

Greznice praznimo 2x mesečno in sicer 15. in zadnji dan v mesecu. Naročila za praznjenje greznic se oddajo po telefonu na številko: 02 541 35 56.

Greznične vsebine je potrebno prazniti najmanj 1 x na tri leta.

Za interventne odvoze je potrebno doplačati po dejanskih stroških.

Urniki blagajne

Blagajna posluje:

- v ponedeljek med 9. in 11. uro in od 12. do 15. ure
- v sredo med 9. in 11. uro in od 12. do 16. ure

- v petek med 9. in 11. uro in od 12. do 14. ure

Pomembne številke:

- 02 541 35 56 za sporočanje stanja števec vode; poroča se zadnji delovni dan v mesecu
- 041 576 474 - dežurna služba izven delovnega časa za področje oskrbe s pitno vodo
- 031 399 959 - dežurna služba izven delovnega časa za področje odvajanja odpadne vode

Uporabnikom pitne vode v naselju Dokležovje

V naselju Dokležovje je v novembru 2017 večkrat prišlo do prekinitve

oskrbe s pitno vodo. Razlogi za prekinitve so bili tehnične narave. V mesecu decembru 2017 izvajamo obsežnejša servisna dela za zagotovitev nemotene delovanja črpališča Dokležovje. Začasno je dobava vode za naselje Dokležovje zagotovljena iz črpališča Hraščice. Po izvedenih servisnih delih v črpališču Dokležovje bo naselje Dokležovje ponovno oskrbovano s pitno vodo iz črpališča Dokležovje.

Vsem občankam in občanom voščimo vesel božič in srečno novo leto.

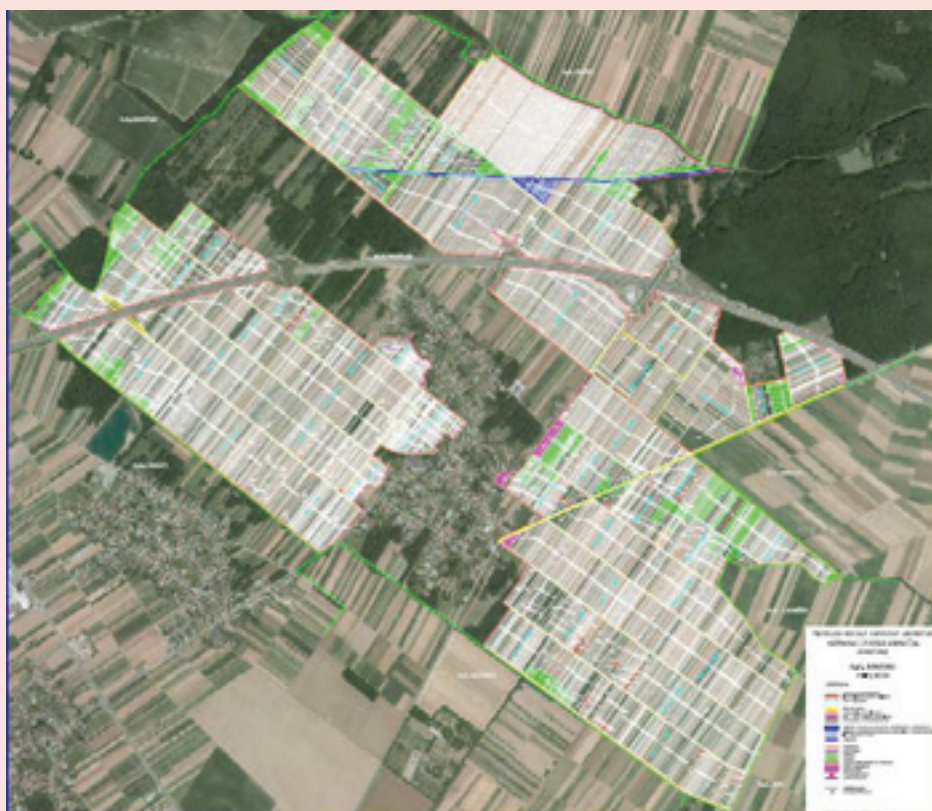
Kolektiv Komune Beltinci, d.o.o.

Komasacija Gančani

Občina Beltinci je po dolgotrajnem postopku v letu 2016 uspešno pridobila odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za uvedbo komasacije in agromelioracije v Gančanih. S tem je bil izpolnjen predpogoj za prijavo na 1. Javni razpis za podukrep 4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, Operacija: Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih, ki ga je v novembru 2016 razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Dne 21. 8. 2017 je občina prejela pozitivno odločbo o pravici do sredstev v višini 1,524.510,56 EUR za izvedbo komasacije in agromelioracije v Gančanih. V decembru 2017 smo z izbranim izvajalcem že podpisali pogodbo o izvedbi komasacijskih del. Komasacija se bo izvajala v dveh letih in sicer bo začetek del 3. 1. 2018, zaključena pa bodo 29. 11. 2019. Agromelioracija na komasacijskem območju Gančani se bo pričela 3. 6. 2019 in zaključila 29. 5. 2020.

Projekt je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja

(EKSRP), podukrep 4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, Operacija: Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih. Izvajal se bo

na območju v velikosti 694 ha, v njem pa bo udeleženi kar 768 lastnikov.

Sandra Godina

Agromelioracija Dokležovje

Občina Beltinci je v letu 2015 zaključila z izvedbo postopka komasacije v Dokležovju. V letu 2016 je pridobila odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za uvedbo agromelioracije in se tako v istem letu prijavila na 1. Javni razpis za podukrep 4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, Operacija: Izvedba

agromelioracij na komasacijskih območjih, ki ga je v novembru 2016 razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Dne 16. 8. 2017 je občina prejela pozitivno odločbo o pravici do sredstev za uvedbo agromelioracije v Dokležovju v višini 198.672,51 EUR. Z izvedbo investicije bomo pričeli spomladi leta 2018 in jo v istem letu tudi zaključili.

Projekt je sofinanciran iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), podukrep 4.3 Podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, Operacija: Izvedba agromelioracij na komasacijskih območjih.

Sandra Godina

Projekt e-documenta Pannonica

V torek, 7. novembra 2017, je bilo v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Madžarska za programsko obdobje 2014-2020 podpisanih 5 pogodb o sofinanciranju iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Med podpisanimi projekti je tudi projekt e-documenta Pannonica, ki smo ga pričeli izvajati 1. novembra 2017. Nosilec oz. vodilni partner projekta je Pomurski muzej Murska Sobota, kot partnerji pa v njem sodelujemo ZTK Beltinci, Pokrajinski arhiv Maribor, Muzej Savaria in Madžarski nacionalni arhiv. Kot so poudarili predstavniki ESRR, je v okviru programa doslej odobrenih 13 projektov, ki bodo v programskem obdobju 2014-2020 dodatno krepili že sicer zelo uspešno čezmejno sodelovanje med državama. Slednje tudi v prihodnje obeta veliko uspešnega povezovanja na obeh straneh meje in projektov, ki bodo prispevali k dvigu kakovosti življenja prebivalcev skupnega obmejnega območja. Projekti, preko katerih čezmejno sodelovanje tudi v praksi poteka, pa nenazadnje prispevajo tudi k spoznavanju različnosti, nas miselno in idejno bogatijo ter spodbujajo zavedanje, da naša sosesčina ni tujina, ampak je del skupne Evrope.

Projekt e-documenta Pannonica rešuje vprašanje pomanjkanja ali strokovno neustrezne interpretacije in rabe podatkov o kulturni dediščini krajev

na območju partnerstva in jih preko izdelkov projekta prenaša v splošno javno rabo. V projektu bomo vzpostavili trajno strateško partnerstvo petih kulturnih ustanov, ki bodo oblikovale interdisciplinarno bazo verodostojnih

Delovno vzdušje predstavnikov partnerskih organizacij v projektu e-documenta Pannonica

arheoloških, etnoloških, kulturno-zgodovinskih in biografskih podatkov o kulturni dediščini 120 krajev na čezmejnem območju. Splošni cilj je povečanje količine strokovnih podatkov o kulturni dediščini, njihove javne dostopnosti in posredno turističnega obiska. Na skupni metodologiji oblikovana baza podatkov o kulturni

dediščini krajev bo omogočala promocijo manjših krajev, izboljšanje kakovosti njihove turistične ponudbe in oblikovanje novih turističnih vsebin. Temeljna izdelka projekta sta skupna, trajna, javno dostopna baza podatkov in skupna informacijska pisarna (grad Beltinci).

V projektu se bo na čezmejnem slovensko - madžarskem območju izvedla raziskovalna dejavnost o zgodovini krajev. Njeni izsledki bodo oblikovani v izobraževalne vsebine, ki bodo s pomočjo sodobne informacijske tehnologije široko dostopne komur-, kadar- in kjer koli. S to dejavnostjo bo projekt prispeval k razvoju družbe znanja. Z vzpostavitvijo partnerstva, ki vključuje najbolj usposobljene ustanove za varovanje kulturne dediščine na čezmejnem območju, bomo okrepili kulturno sodelovanje med njimi. To se bo preneslo tudi na področje turizma, ki bo imelo na voljo nove interdisciplinarne vsebine za nadaljnji razvoj. S tem bomo ustvarili boljšo kulturno in turistično povezanost.

ZTK Beltinci bo na podlagi zbranih podatkov o izbranih krajih oblikoval idejne predloge za nove kulturno-turistične vsebine. Te bodo izpostavljale predvsem kulturno dediščino krajev, ki doslej še ni bila razvita v teh vsebinah.

Predlogi bodo zasnovani tako, da bodo odgovarjali potrebam sodobnih obiskovalcev, ki iščejo dediščinska doživetja in krajevne zgodbe. Idejni predlogi bodo zastavljeni čezmejno in predstavljeni na dveh izobraževalnih delavnicah ter na zaključni tiskovni konferenci.

Prav tako bo ZTK Beltinci vzpostavil informacijsko pisarno projekta - info točko v beltinskem gradu, kjer sicer že deluje v dveh prostorih (pisarna in klasični TIC). V dolgoročni najem je za potrebe projekta e-documenta Pannonica pridobil od Občine Beltinci dodatni prostor v nadstropju severovzhodnega trakta.

Znano je, da so za turiste, katerih motiv za bivanje v turistični destinaciji ali za obisk turističnih znamenitosti je spoznavanje kulturne dediščine, tradicije in lokalnih posebnosti nekega področja, izredno pomembne podrobne zgodovinske in druge verodostojne informacije (legende, posebnosti kulturnih spomenikov...).

V info točki bodo imeli obiskovalci dostop do zbranih podatkov (poljudni opisi izbranih 120 krajev v Sloveniji in na Madžarskem). Info točka bo opremljena še z dodatnim gradivom iz strokovne in druge literature, ki se bo v digitalnem naboru zbranih podatkih navajala kot *viri* (slovensko in madžarsko gradivo).

Info točka pa bo namenjena tudi različnim turističnim delavcem (javni zavodi, turistične agencije, animacijske službe v hotelih,...), predstavnikom lokalnih skupnosti (občine in krajevne skupnosti) idr., ki bodo za potrebe turističnih, promocijskih in predstavitvenih publikacij imeli na enem mestu zbrane strokovno raziskane podatke, fotografije in navedene vire za pridobitev podrobnejših vsebin. Informacijska pisarna bo *zaživela* ob koncu projekta in bo vključena v redno poslovanje ZTK Beltinci.

Ela Horvat

Odprtje X. lova s sokoli v Pomurju, Beltinci 2017

Zavod za turizem in kulturo Beltinci je v sodelovanju s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed že desetič organiziral odprtje lova s sokoli v Pomurju. Svečano odprtje je potekalo v soboto, 4. novembra 2017 dopoldne, udeleženci pa so z lovom nadaljevali ves popoldan in še v nedeljo. Letošnjega jubilejnega odprtja lova se je udeležilo kar 30 sokolark in sokolarjev, od katerih jih je 25 sodelovalo tudi pri lovu. V programu so nastopili Prekmurski rogisti, posebna atrakcija pa so bili Gallenberg vaganti, ki so v srednjeveških kostumih in na srednjeveška glasbila izvajali glasbo iz tega tudi za razvoj evropskega sokolarjenja pomembnega obdobja.

Sokolarje in številne obiskovalce je uvodoma nagovorila in se zahvalila za uspešno desetletno sodelovanje

direktorica ZTK Beltinci **Ela Horvat**. Citiramo:

Pred desetimi leti smo skupaj z organizatorji lova s sokoli v Beltincih in okolici bili navdušeni nad idejo, ki se nam je takrat porajala in sicer, da sam lov in sokole približamo širši javnosti z organizacijo svečanega odprtja. Letos tako poteka že deseto odprtje lova, kar le potrjuje pravo odločitev izpred desetih let.

V Zavodu za turizem in kulturo Beltinci smo zelo ponosni in zadovoljni, da

vsa ta leta tako uspešno sodelujemo s Sokolarskim društvom Pomurja in Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed.

Ob tej priložnosti se obema - Sokolarskemu društvu Pomurja in Slovenski zvezi za sokolarstvo in zaščito ptic ujed - najlepše zahvaljujem za sodelovanje.

Za podporo in sodelovanje se zahvaljujem tudi Občini Beltinci, Vinogradniškemu in Turističnemu društvu Beltinci. Vsa leta so z nami tudi Prekmurski rogisti, ki se jim prav tako iskreno zahvaljujem. Današnji dogodek je letos podprla tudi Zavarovalnica Triglav, za kar se ji zahvaljujem. Še posebej pa se zahvaljujem vsem sokolarkam in sokolarjem za udeležbo. Želim vam prijetno počutje v občini Beltinci in uspešen lov.

Zbrane je ob jubilejnem vseslovenskem in mednarodnem srečanju sokolarjev v Beltincih še posebej svečano nagovorila **Vilma Alina Šoba**, predsednica Slovenske zveze za sokolarstvo in zaščito ptic ujed. Njen nagovor objavljamo v celoti:

Spoštovani,

lepo vas pozdravljam na sokolarskem prazniku v Beltincih, tokrat jubilejnem, saj praznujemo 10. obletnico našega združenja.

*Med nami še prav posebej pozdravljam gospoda **Gary Timbrell-a**, predstavnika*

IAF v Bruslju, predsednika LZS **mag. Lada Bradača**, župana občine Beltinci **Milana Kermana**, goste sokolarje iz Italije, Avstrije in Hrvaške, s katerimi gojimo tople sosedske odnose, vse simpatizerje našega delovanja ter seveda vas, dragi slovenski sokolarji.

Letos mineva 10. leto od našega prvega druženja, ki obeležuje prelomnico slovenskega sokolarstva. Februarja naslednje leto pa je bilo sokolarstvo v Sloveniji ponovno uzakonjeno kot legalna oblika lova.

Slovenski sokolarji sokolarstvu počasi vračamo mesto, ki ga je v preteklosti že imelo. Številna zgodovinska pričevanja ter materialna in kulturna dediščina dokazujejo, da se je sokolarstvo razvijalo tudi na Slovenskem, zanos, naša energija ter vizija pa sta zagotovilo, da bo tako tudi v prihodnje.

Slovenski sokolarji zelo dobro kljubujemo hitremu brezosebne tempu življenja, ki ga v vse manj človeku naklonjeni postmoderni družbi narekuje kapital, ker družbeni akterji ekonomijo zamenjujejo s krematistiko. Krematistika pa je skrb zgolj za dobiček. Zato v družbi, kjer je najpomembnejše merilo hiter rezultat s čim več dobička z minimalnim vložkom, brez čuta do sočloveka, ki ceni le rezultate, pridobljene z malo ali brez velikega napora, sokolarstvo nikoli ne bo postalo hobi množic. Slovenski sokolarji se s svojim delom zato vračamo k tisti pravični dejavnosti, ki je skrb. Ne samo za elito, ampak za vse, ker je temeljna pravičnost. Tako do rastlin kot do matere Zemlje in predvsem do živali, do ptic ujed. Prepričani smo namreč, da nihče nima pravice teh naravnih bogastev izkoriščati za to, da bo iz nje vlekel dobiček.

Lovce že od nekdaj združuje tradicija, ki temelji na človeškem sožitju z naravo v trajnostni rabi obnovljivih naravnih virov.

Lov s ptico ujedo je zahtevna oblika lova. Kot taka je način življenja in predstavlja ohranjanje tradicionalnih vrednot, truda, tovarištva ter povezanosti človeka z naravo. Predstavlja neko vrsto umetnosti, s posebnim čarom za vse nas, kakor tudi za naključnega opazovalca.

Primarna strategija sokolarstva in

lovstva je poudarek na vlogi obojih pri ohranitvi in ponovnem vzpostavljanju življenjskega okolja in biološke pestrosti v naravnem prostoru.

Prav zato imamo slovenski sokolarji ter lovci s svojimi dolgoletnimi bogatimi izkušnjami in znanjem kot najstarejši upravljalci z naravnimi viri pomembno družbeno vlogo kot svetovalci pri uravnoteženju interesov za razumno rabo obnovljivih naravnih virov.

Lahko bi rekla, da se ne želimo sprijazniti z dejstvom, da bi nam zanamci očitali, da smo živeli v obdobju, ko je iz naših lovišč izginila mala divjad.

Želimo, da se nas spomnijo po obdobju, v katerem se je v naša lovišča spet vrnila mala divjad. Tudi iz tega razloga smo se kot prvi vključili v vseevropski projekt za ohranjanje in ponovno naselitev poljske jerebice, nekdanje naše avtohtone poljske divjadi, katero smo iz vsem nam znanih razlogov v Sloveniji pripeljali na rob izumrtja.

To je naš dolg in poslanstvo do naših prednikov ter mladih, katerim bomo predali našo bogato kulturno zapuščino, kar sokolarstvo zagotovo je in tudi zaščiteno kot UNESCO-ova kulturna dediščina, kar na svetovnem nivoju že je.

Ko pogledam, koliko mladih obrazov je vsako leto med nami, vem, da bomo imeli komu izročiti edinstveno, vsem nam tako ljubo izročilo. Ko s svojimi dejavnostmi posredno opozarjamo, da četrta industrijska revolucija, učinki robotike, znanstvenih in tehnoloških inovacij ne smejo voditi v uničenje človeka, da je ne smejo nadomestiti s strojem brez duše in ne smejo negirati zakonov narave, v katerih se mi srečujemo s pticami, ki jim je kakršnokoli merjenje tuje. Tudi zato, ker mladi, ki nas spremljajo, poznajo tisto staro modrost, ki pravi: *Ex socio cognoscitur vir* – Moža spoznaš po tovarišu, ki se ohranja med nami v reku: *Povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si.* In mi, slovenski sokolarji, vemo, kdo smo. S pticami si delimo ne samo nebo, pač pa tudi vse dražesti bivanja v naravi. To, kar "uživamo", nas spreminja; še več: celo spreminjamo se v to, kar sprejemamo vase, tako duhovno kot čustveno in seveda telesno. Pri skupnem plesu nas in ptic smo doumeli, da je treba sprejeti ptico kot drugega

partnerja. Sklenili smo se v sožitje - v skupni ritem, v sobitje, zanjo je samo treba več človečnosti. In te slovenski sokolarji v skladu z etičnim kodeksom premoremo veliko! Brez prikritih interesnih ozadij, delovanja ekonomizma oziroma hrematizma, sistema, ki vlada v nam tujih družinjah. Prerasli smo namreč nekonstruktivno polarizacijo, s katero se vedno bolj oddaljujemo od drugačnih misli in razmišljanj tako, da so le-ta dopolnitev našim spoznavnim resničnostim.

Vsako leto, ko se približuje lov tukaj, pri vas v Beltincih, vsi začutimo prijetno ščemenje in smo polni pričakovanj. Prekmurska gostoljubnost ter prekrasne panorame ravnin v jesenskem sijaju v nas prebudijo posebne občutke. Kot bi se po dolgem potovanju vračali domov. Zdi se, da smo bliže nebesom kot civilizaciji, ki nas vkaluplja in sili v nam tuje okvire življenja.

Zahvaljujem se vam, da se pri vas počutimo kot doma ter se že veselimo ponovnega snidenja naslednje leto.

Hvala Vam! Organizatorjem, ki ste nam ponovno pripravili nepozabno druženje, novinarjem, da širite informacije o našem delovanju v širši slovenski prostor, simpatizerjem, da nas spremljate, prijateljem in znancem, da nas podpirate pri našem delovanju!

ZTK Beltinci

Tradicionalni slovenski zajtrk

Že sedmič obeležujemo v Sloveniji DAN SLOVENSKE HRANE, ki ga je Vlada RS razglasila leta 2012. Na ta dan poteka tudi vseslovenski projekt TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK. Tretji petek v novembru je bil torej posvečen pomenu pridelovanja zdrave, domače lokalne hrane, nenazadnje pa tudi zaščiti čebel in zdravilnosti medu ter medenih izdelkov.

Župan Milan Kerman in podžupan Roman Činč sta se s predstavniki Čebelarskega društva Beltinci udeležila tradicionalnega slovenskega zajtrka, ki so ga pripravili v Vrtcu Beltinci ravnateljica s svojim kolektivom in njihovi varovanci ter v Osnovni šoli Beltinci, kjer so se pogovarjali o pomenu medu in čebel za naše okolje in zdravje.

V obeh zavodih se vsakodnevno trudijo, da bi otrokom in najmlajšim že v ranem obdobju življenja približali med kot izjemno zdravo živilo, po katerem bi potem tudi v kasnejšem obdobju razvoja in odraslosti radi posegali. Na OŠ Beltinci deluje tudi čebelarški krožek pod vodstvom Štefana Šemna – torej se za prihodnost čebelarstva v naši občini nikakor ni bati.

Naši otroci se od čebel lahko marsikaj naučijo že s tem, da jih opazujejo: pridnost bogati, pogum jača, enotnost nas napravi močne.

Med je vir vitaminov, beljakovin, rudnin, encimov, aminokislin in aromatičnih snovi. Hranilna vrednost 1 kg medu je enaka hranilni vrednosti: 3 kg sveže

govedine, 50 jajc, 5 l mleka, 3 kg rib, 1 kg šunke, 6 kg pomaranč ali 3 kg banan. Otroci in malčki so prejeli tudi knjigo z naslovom BREZ ČEBEL NE BO ŽIVLJENJA, katere avtorji so Peter Kozmus, Boštjan Noč in Karolina Vrtačnik s sodelovanjem 66 pomembnejših imen s področja čebelarstva iz 32 držav sveta, izdalo pa jo je podjetje Beebooks, založništvo in promocija d.o.o. Žirovnica.

V uvodniku te 352 strani obsežne strokovne publikacije je Boštjan Noč zapisal: Kdor se pomena čebel zaveda, ve, da je »kraljica« živali naša mala pridna ČEBELA.

Kot vsa leta doslej so tudi letos otroci širom Slovenije skupaj s svojimi vzgojiteljicami točno ob 10. uri zapeli že ponarodelo pesem Lojzeta Slaka Čebelar in se tako na svojstven način zahvalili in poklonili vsem pridnim čebelarjem - ambasadorjem zdravega načina življenja - v državi.

»Naj medi!«

Lilijana BEŽAN HORVAT

KUHINJSKE STEKLENE OBLOGE

Od ideje... do izmere in montaže!

T I S K A R N A
tiliaprint

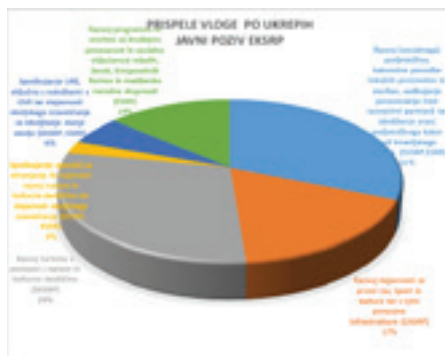
Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Uresničevanje ciljev Strategije lokalnega razvoja LAS Pri dobrih ljudeh 2020 v letu 2017

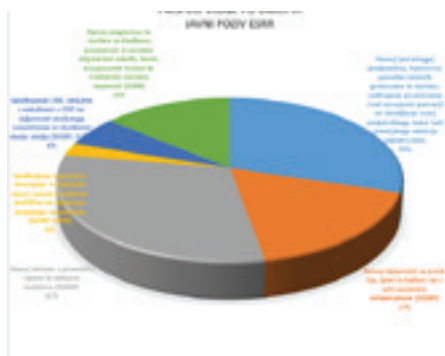

13. septembra 2017 je minilo leto dni od prejete težko pričakovane Odločbe o potrditvi Strategije lokalnega razvoja LAS Pri dobrih ljudeh 2020 (v nadaljevanju SLR) in LAS s strani Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano. Potrditev pomeni, da smo lahko začeli z vsemi aktivnostmi za koriščenje skupno 1.826.470,00 EUR sredstev iz Kmetijskega sklada za razvoj podeželja (v nadaljevanju EKSRP) ter Evropskega sklada za regionalni razvoj (v nadaljevanju ESRR), ki so namenjena izvajanju Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (v nadaljevanju CLLD). Sredstva so namenjena tudi za sofinanciranje projektov lokalnega razvoja na področju občin Beltinci, Črenšovci, Dobrovnik, Kobilje, Lendava, Odranci, Turnišče in Velika Polana v programskem obdobju 2014-2020. Tekom programskega obdobja je planirana objava treh javnih pozivov za vsak sklad (skupno torej 6 javnih pozivov).

Ena od nalog lokalno akcijske skupine LAS Pri dobrih ljudeh 2020 je tudi, da

se zagotavlja učinkovito izvajanje SLR za programsko obdobje 2014-2020 s pomočjo mehanizma CLLD. V ta namen sta bila v letu 2016 in 2017 objavljena dva javna poziva: javni poziv iz sklada EKSRP in drugi iz sklada ESRR. V okviru zaprtega javnega poziva iz EKSRP sklada je prispelo na sedež LAS skupno 23 projektov, od tega jih je bilo s strani upravnega odbora LAS Pri dobrih ljudeh 2020 potrjenih 8. Trenutno še vsi projekti čakajo na pregled in potrditev na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, ki opravlja naloge organa upravljanja za EKSRP sklad. Ko agencija z odločbo potrdi operacijo, se le - ta lahko začne izvajati. **Na javni poziv je prispelo 7 projektov, katerih prijavitelji ali partnerji so iz območja občine Beltinci. Od teh je Upravni odbor LAS potrdil 4 projekte.**

V okviru zaprtega javnega poziva iz ESRR sklada je prispelo na sedež LAS skupno 13 projektov, s strani upravnega odbora LAS Pri dobrih ljudeh 2020 je bilo potrjenih 8 projektov. Trenutno še čakajo na pregled in potrditev na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, ki opravlja naloge organa upravljanja za ESRR sklad. **Na javni poziv sta prispela 2 projekta, katerih prijavitelja ali partnerja sta iz območja občine Beltinci in od tega je Upravni odbor LAS potrdil 1 projekt.** Upamo, da bodo operacije, ki so bile potrjene s strani Upravnega odbora LAS, do konec letošnjega leta uspešno potrjene s strani Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja oziroma s strani Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Naslednji javni poziv LAS Pri dobrih ljudeh 2020 bo objavljen v letu 2018. Vsi, ki imate projektne ideje in ne veste, kako jih uresničiti, se oglasite pri nas, da jih skupaj z vami poskušamo realizirati. Več o LAS Pri dobrih ljudeh 2020 si lahko pogledate na naši spletni strani www.las-pdl.si.

Barbara Legen
Strokovna sodelavka
LAS Pri dobrih ljudeh 2020

Program brezplačnega energetskega svetovanja za občane - mreža ENSVET

Program **BREZPLAČNEGA ENERGETSKEGA SVETOVANJA ZA OBČANE - mreža ENSVET** nudi

občanom v lokalnem okolju individualno, brezplačno, neodvisno energetske svetovanje ter informacijske izobraževalne in ozaveščevalne aktivnosti za promocijo ukrepov učinkovite rabe energije in njenih obnovljivih virov.

V pisarnah mreže ENSVET, razpršenih po celi Sloveniji, delujejo usposobljeni neodvisni energetske svetovalci. Z brezplačnimi nasveti in razgovori pomagajo pri izboru, načrtovanju in uresničevanju investicijskih ukrepov učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov v stanovanjskih in večstanovanjskih stavbah.

Svetovanje povečuje energetske ozaveščenost občanov, povečuje prihranke energije in zmanjšuje emisije toplogrednih plinov. S tem lajša uresničevanje nekaterih ukrepov in programov energetske politike.

Mreža energetske svetovalnih pisarn. Nasvet energetskega svetovalca lahko poiščete v vam najbližji svetovalni pisarni v Beltincih v občinski stavbi, na naslovu Mladinska ulica 2, 9231 Beltinci po predhodni najavi na telefon **(02) 541 35 35**. Svetovalci delujejo vsak torek od 14. do 16. ure. Kontaktna podatke za pisarno lahko dobite na spletni strani <https://ensvet.ekosklad.si/pisarna/imenik>.

Energetske svetovanje je komercialno neodvisno in je za občane brezplačno. Poteka v obliki individualnih razgovorov, zato se je nanj potrebno predhodno naročiti.

Svetovanje s pomočjo elektronske pošte ali telefona. Najbolj učinkovita oblika svetovanja je vsekakor osebni razgovor v svetovalni pisarni. Kljub temu pa je mogoče krajša vprašanja svetovalcem zastaviti tudi preko elektronske pošte ali telefonskega

pogovora. Na podlagi pogovora bo svetovanec dobil tudi pisno poročilo o svetovanju. **Mreža ENSVET** na podlagi prvega in tretjega odstavka 352. člena EZ-1 organizira Eko sklad, skupaj z zainteresiranimi lokalnimi skupnostmi - občinami. Eko sklad je hkrati tudi koordinator mreže ter vodi delovanje občinskih svetovalnih pisarn mreže in vanjo vključenih energetske svetovalcev.

V nadaljevanju sledi pregled možnosti subvencij in ugodnih kreditov, ki so na voljo. Predvsem bi se osredotočili na možnosti za fizične osebe.

SPLOŠNO. Nepovratne finančne spodbude so namenjene le stanovanjskim stavbam na območju Republike Slovenije. Na javnem pozivu lahko kandidirajo le fizične osebe. Predmet nepovratne finančne spodbude je lahko samo nova naložba. Vloga mora biti oddana pred pričetkom del za izvedbo naložbe, ki je predmet tega javnega poziva.

Osnovni pogoj za dodelitev nepovratne finančne spodbude je pravočasno oddana in popolna vloga. Vloga je pravočasna, če je oddana v času trajanja tega javnega poziva. Popolna je, ko upravičena oseba predloži v celoti izpolnjen obrazec, vloga in obvezne priloge za vsak posamezni ukrep, kot jih določa javni poziv.

Naložba, za katero bo dodeljena nepovratna finančna spodbuda, mora biti izvedena skladno z vsemi veljavnimi predpisi s področja graditve objektov in energijske učinkovitosti stavb ter drugimi veljavnimi predpisi. Obstoječa stanovanjska stavba in njeni deli, v katerih bodo izvedeni ukrepi tega javnega poziva, morajo biti zgrajeni v skladu z gradbenim dovoljenjem oz. v skladu z veljavno gradbeno zakonodajo. Upravičena oseba je poleg nepovratne finančne spodbude po tem javnem pozivu upravičena pridobiti tudi kredit Eko sklada po javnem pozivu za kreditiranje okoljskih naložb občanov.

Nepovratna finančna spodbuda ne more biti dodeljena za ukrepe, za katere je že bila dodeljena spodbuda s strani dobaviteljev električne energije, toplote, plina ter tekočih in trdnih goriv končnim odjemalcem po Uredbi

o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. 96/14).

Vgradnjo in zagon posameznih naprav oziroma opreme, ki so predmet naložbe, lahko opravi le za to usposobljen izvajalec z ustrezno registrirano dejavnostjo (seznam ustreznih šifer dejavnosti za posamezne ukrepe je objavljen na spletni strani Eko sklada). Za posamezen ukrep, ki je predmet javnega poziva in bo izveden na določeni nepremičnini, je možno dodeliti največ eno nepovratno finančno spodbudo.

NEPOVRATNE SPODBUDE fizičnim osebam so na voljo nepovratne finančne spodbude in ugodni krediti za rabo obnovljivih virov energije, večjo energijsko učinkovitost stanovanjskih stavb in električna vozila ter ugodni krediti za različne ukrepe na področju varstva voda in učinkovite rabe vode ter ravnanja z odpadki. Predmet in namen javnega poziva so nepovratne finančne spodbude za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb na območju Republike Slovenije, v okviru naslednjih ukrepov:

- A- vgradnja solarnega ogrevalnega sistema v stanovanjski stavbi,
- B- vgradnja kurilne naprave za centralno ogrevanje stanovanjske stavbe na lesno biomaso, C- vgradnja toplotne črpalke za centralno ogrevanje stanovanjske stavbe,
- D- priključitev starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe na daljinsko ogrevanje na obnovljiv vir energije,
- E- vgradnja energijsko učinkovitega lesenega zunanega stavbnega pohištva v starejši stanovanjski stavbi,
- F- toplotna izolacija fasade starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe,
- G- toplotna izolacija strehe ali stropa proti neogrevanemu prostoru v starejši eno- ali dvostanovanjski stavbi,
- H- vgradnja prezračevanja z vračanjem toplote odpadnega zraka v stanovanjski stavbi,
- I- gradnja ali nakup pasivne oziroma skoraj nič energijske nove eno- ali dvostanovanjske stavbe,
- J- celovita obnova starejše eno- ali dvostanovanjske stavbe,

K- nakup stanovanjske enote v tri- in večstanovanjski stavbi, prenovljeni v pasivnem oziroma skoraj nič energijskem razredu. Nepovratne finančne spodbude občanom za naprave za samooskrbo z električno energijo

Pri ukrepih A – H višina nepovratne finančne spodbude znaša do 20 % priznanih stroškov naložbe, vendar je pri vsakem izmed ukrepov višina spodbude tudi nominalno omejena. Za vsak ukrep, ki izpolnjuje pogoje javnega poziva za nepovratne finančne spodbude, je na voljo tudi ugoden kredit Eko sklada.

UGODNI KREDITI. Predmet poziva je ugodno kreditiranje občanov za naložbe, ki se bodo izvajale na območju Republike Slovenije. Za kreditiranje okoljskih naložb občanov v okviru naslednjih ukrepov:

- Mikro soproizvodnja toplote in električne energije – kogeneracija,
- Sodobna naprava za pridobivanje električne energije - samooskrba
- Kurilne naprave na lesno biomaso,
- Kondenzacijski kotli na ELKO ali plin
- Solarni ogrevalni sistem
- Toplotna črpalka
- Gradnja ali nakup nizkoenergijske ali skoraj nič-energijske stanovanjske stavbe,
- Celovita obnova stanovanjske stavbe

- Osebna vozila a plin,
- Nakup vozila na električni pogon ali pogon, ki je kombinacija elektro motorja in motorja z notranjim izgorevanjem
- Sistem za prezračevanje z vračanjem toplote odpadnega zraka (rekuperacija)
- Male sončne, vetrne in vodne elektrarne,
- Prekritje objektov z rastlinsko odejo,
- Toplotna izolacija fasade / toplotna izolacija strehe ali stropa proti neogrevanemu prostoru
- Toplotna izolacija tal nad neogrevano
- kletjo ali nad neogrevanim prostorom in tal nad zunanjim zrakom / toplotna izolacija kleti
- Zamenjava azbestne kritine,
- Zamenjava vodovodnih ali kanalizacijskih cevi iz materialov, ki vsebujejo azbest ali težke kovine (svinec, cink,...)
- Hišni kompostnik,
- Zbiralnik deževnice,
- Čistilna naprava za pitno vodo,
- Oskrba s pitno vodo, Priklop na javno vodovodno omrežje,
- Gospodinjski aparati razreda A+ ali višjega razreda,
- Male čistilne naprave,
- Priklop na javno kanalizacijsko omrežje,
- Zamenjava/vgradnja zunanjega stavbnega pohištva

Pogoji kreditiranja vsebujejo obrestno mero, ki znaša trimesečni EURIBOR +1,3 %, ter odplačilno dobo, ki je lahko največ 20 let. Višina kredita je omejena do višine priznanih stroškov naložbe in največ 40.000,00 EUR, vendar ne več od priznanih stroškov naložbe.

ZAKLJUČEK. Vljudno vas vabimo na brezplačni posvet v svetovalno pisarno, kjer vam podrobneje svetujemo v zvezi z vašim željam ali vprašanji povezani z toplotno zaščito, ogrevanjem oziroma rabo energije. Energetsko svetovanje je komercialno neodvisno in je za občane brezplačno. Poteka v obliki individualnih razgovorov, zato se je nanj potrebno predhodno naročiti.

V upanju, da ste z posredovanimi informacijami zadovoljni vas lepo pozdravljamo. Za nadaljnja pojasnila ali informacije smo vam brezplačno na voljo.

S spoštovanjem!

*Neodvisni energetski svetovalec,
Matej Kramar,
dipl. inž. stroj. energetik*

GSM: 031 588 490
email:ensvet.mk@gmail.com
Svetovalna pisarna: Občina Beltinci.

080 1669

Obnova župnijske cerkve - 3. del

»Pa smo se vrnili nazaj v našo župnijsko cerkev«

Na prvo adventno nedeljo smo se po več kot 6 mesecih z bogoslužjem ponovno vrnili v našo župnijsko cerkev v Beltincih.

Iskreno bi se rad osebno zahvalil vsem krajanom Bratonec, ki so nas v tem času gostili in omogočili, da smo kot župnijsko občestvo nedeljske svete maše obhajali v njihovi kapeli. Še posebna hvala velja sosedom bratonske kapele, ki so z razumevanjem sprejeli dejstvo, da smo parkirali tudi po njihovih dvoriščih in zelenicah. Vsem veliki Bog plačaj.

Sama obnovitvena dela sicer še niso dokončana in potrebno bo še marsikaj postoriti, preden bo naša župnijska cerkev v celoti obnovljena.

Starejši župljani se prav gotovo spominjajo časov, ko še ni bilo ogrevanja v cerkvi in tudi ob vrnitvi v cerkev še nismo smeli priključiti novega talnega ogrevanja. Sredi decembra je predviden poskusni zagon, za božične praznike pa bo ogrevanje že delovalo. Prvi obisk

nedeljskih svetih maš in zornic kaže, da ogrevanje ni ključni faktor obiska maš in da ljudje radi pridejo v župnijsko cerkev, tudi če to še ne deluje.

V času priprave tega članka vas po domovih obiskujejo predstavniki kapelskih odborov, ki z dovoljenjem Upravne enote pobirajo prostovoljne prispevke za obnovo župnijske cerkve. Iskreno smo hvaležni vsem občanom občine Beltinci, ki ste tudi finančno podprli projekt obnove. V veliki večini so odzivi pozitivni in tudi to nam daje novih moči in poguma, da bomo še bolj zagnano peljali projekt obnove do konca.

Odzvala pa se je tudi lokalna skupnost. Krajevna skupnost Beltinci je kot prva tudi konkretno finančno podprla obnovo. Najlepša hvala predsednici krajevne skupnosti Liziki Zadravec in vsem članom Sveta KS Beltinci. Upamo in prosimo tudi druge krajevne skupnosti, da projekt obnove finančno podprejo.

Hvala tudi Občinskemu svetu Občine Beltinci. Z rebalansom proračuna so

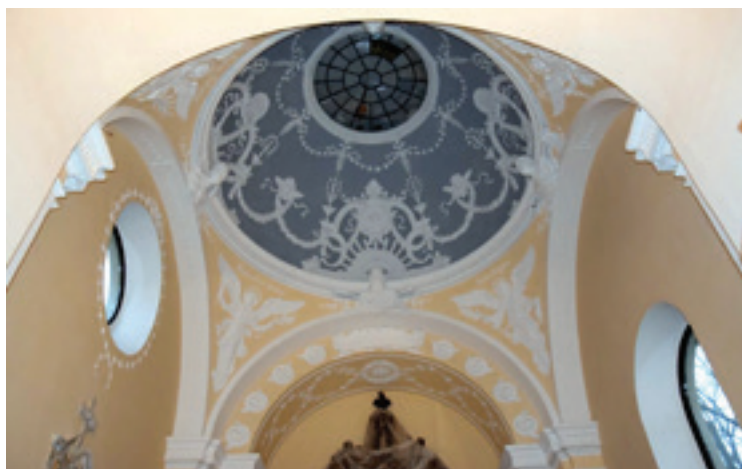
našli nekaj potrebnih sredstev. Najlepša hvala županu Milanu Kermanu in vsem svetnikom občine, ki ste se odzvali na prošnjo župnije in boste tudi finančno podprli obnovo.

V začetku meseca decembra smo se s konkretno donatorsko prošnjo obrnili tudi na vse podjetnike naše občine in jih zaprosili za finančno podporo. Upajmo, da se bodo naši prošnji širokosrčno odzvali in po svojih močeh finančno pomagali pri tem velikem projektu. Ali ste vedeli, da imamo v občini Beltinci več kot 340 delujočih podjetnikov in gospodarskih družb?

Ob koncu leta bomo skupaj z Gospodarskim svetom župnije Beltinci naredili letno finančno poročilo, ki vam ga bomo podrobno predstavili tudi v naslednji številki »Malega rijtarja«.

Ob bližajočih božičnih praznikih in novemu letu pa želim vsem občanom občine Beltinci blagoslovljene božične praznike, kakor tudi srečno, zdravo in blagoslovljeno novo leto 2018.

Alojz Benkovič, župnik

Vabilo na informativni dan Bad Radkersburg

Spoštovani!

Občina Bad Radkersburg in BULME Graz-Gösting skupaj vodita mednarodno šolo HTL Bad Radkersburg (i: HTL). Smer usposabljanja je elektrotehnika s poudarkom na informacijski tehnologiji in avtomatizaciji. Namen te pobude je zagotoviti mladim lokalno inženirsko izobraževanje in poleg tega vzpostaviti nova podjetja v čezmejni regiji.

Na i:HTL bo dan odprtih vrat to šolsko leto v petek, 19. januarja 2018, od 9 do 19. ure.

Vabljeni!

Dipl.-Ing. Dr. Josef Maßwohl, Projektleiter

Internationale HTL Bad Radkersburg, Stadtgrabenstraße 17, A-8490 Bad Radkersburg

Internet: <http://www.ihtl.at>

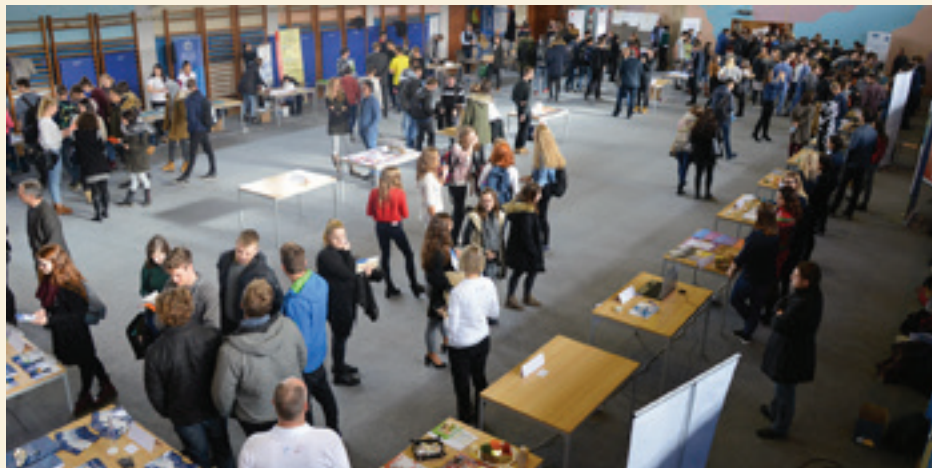
email: mj@bulme.at

Telefon: ++43 (0)664 523 8596

Predstavitev študijskih programov na Gimnaziji Murska Sobota

Gimnazija Murska Sobota je evropsko usmerjena in prepoznavna gimnazija. Izobražuje dijake v dveh izobraževalnih programih in sicer v programu splošne gimnazije in programu športne gimnazije, kjer je poudarek na športnem razvoju dijakov. Izbira študija in poklica je za vsakega posameznika izjemno pomembna, zato smo letos ponovno skupaj s Srednjo poklicno in tehniško šolo Murska Sobota organizirali predstavitev različnih študijskih programov. Ta način predstavitev omogoča, da se hkrati predstavijo različne zainteresirane fakultete s svojimi študijskimi programi. Dogodek smo izpeljali v petek, 1. 12. 2017.

Obiskali so nas predstavniki Univerze v Mariboru (Ekonomsko-poslovna fakulteta; Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko; Fakulteta za energetiko; Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo; Fakulteta za logistiko; Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede; Fakulteta za naravoslovje in matematiko; Fakulteta za organizacijske vede; Fakulteta za strojništvo; Fakulteta za turizem; Fakulteta za varnostne vede; Fakulteta za zdravstvene vede; Filozofska fakulteta; Pedagoška fakulteta; Pravna fakulteta), Univerze v Ljubljani (Biotehniška fakulteta; Fakulteta za elektrotehniko; Fakulteta za farmacijo; Fakulteta za računalništvo in informatiko; Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo; Fakulteta za šport; Fakulteta za socialno delo; Naravoslovnotehniška

fakulteta; Teološka fakulteta), Univerze na Primorskem (Fakulteta za humanistične študije; Fakulteta za vede o zdravju; Fakulteta za management; Fakulteta za turistične študije – turistica), Univerze v Novi Gorici (Fakulteta za humanistiko; Fakulteta za naravoslovje; Fakulteta za znanost o okolju, Poslovno-tehniška fakulteta; Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo), Zasebne Nove univerze Nova Gorica (Fakulteta za državne in evropske študije; Evropska pravna fakulteta), Zasebnega visokošolskega zavoda Alma mater Europaea, Zasebnega visokošolskega zavoda Doba, višjih šol (Ekonomška šola Murska Sobota – Višja strokovna šola; Šolski center Ptuj – Višja strokovna šola in Visoka šola, Višja strokovna šola Novo mesto, Enota Murska Sobota – smer strojništvo). Predstavili so se

Študentski domovi Maribor, Študentski svet stanovalcev študentskih domov Maribor, Klub prekmurskih študentov in Studio Naris, kjer se bodoči študenti pripravljajo za sprejemne izpite za arhitekturo, dizajn, oblikovanje tekstilij in oblačil.

Gimnazijsko šolanje omogoča vpis na fakultete v Sloveniji in v tujini. Tovrstne možnosti informiranja dijakov pomagajo k njihovi lažji in premišljeni odločitvi o prihodnosti.

Pestro dogajanje naše šole lahko spremljate tudi preko šolske spletne strani in oddaje Pisan svet Gimnazije Murska Sobota, ki se predvajajo na TV AS in TV IDEA.

**Svetovalna služba
Gimnazije Murska Sobota**

www.dzspomurja.si

Podprite naša društva, ker vas nič ne stane

Društveno dogajanje je pomemben del življenja v naši občini. Veliko občanov je tudi članov občinskih društev, ki s ponosom in vnemo skrbijo, da je vsakdan v naši občini lepši, varnejši ali športno in kulturno pestrejši. In vsakdo, ki plačuje dohodnino, lahko našim društvom še dodatno pomaga, tako da jim podari do 0,5 % svoje dohodnine ... to ga nič ne stane, pomeni pa veliko.

V naši občini je **17 društev**, ki jim lahko podarite del svoj dohodnine in tako pomagate pri njihovih prizadevanjih. Če se za to ne odločite, gre vaših pol odstotka nazaj v proračun. Tam vsako leto ostane več kot 4 milijone evrov, neporabljenih, čeprav verjamemo, da bi jih ravno naša društva znala najbolje

in najkoristneje porabiti.

Vsakdo se verjetno najprej spomni naših prostovoljnih gasilcev, ti si vedno zaslužijo našo pomoč. Ima pa najbrž vsakdo poleg gasilcev še kakšno svoje najljubše občinsko društvo, tudi njim lahko podarite svojih pol odstotka. Če bi radi pol odstotka razdelili med več društev, lahko storite tudi to – izberete jih lahko do največ pet.

Kako lahko darujete? Preprosto. Lahko darujete preko sistema e-Davki ali se pozanimajte pri društvih samih. Lahko pa obiščete spletno stran **dobrodelen.si**. Tam vas čaka seznam vseh društev iz naše občine – poiščete jih po poštni številki, označite jih, vpišite svoje podatke, si natisnite obrazec in ga

do konca leta odnesite ali pošljite na finančni urad. Vaša odločitev velja do preklica oziroma spremembe prejemnikov. Bodite dobrodelniki še letos, da bo že naslednje leto tudi zaradi vas življenje v naši občini še lepše, boljše, varnejše. Hvala.

Uredništvo Malega rijtarja

Sprejeti sklepi iz 2. izredne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 2. izredni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila dne 19. oktobra 2017, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 298/VI:

Sprejme se dnevni red 2. izredne seje Občinskega sveta Občine Beltinci:

1. Izvolitev elektorjev – predstavnikov v volilno telo in izvolitev kandidata za člana državnega sveta.

Podaja soglasja k predlogu za imenovanje predstavnika Podružnične šole Dokležovje v Svet šole OŠ Bakovci.

Sklep št. 299/VI:

Občinski svet imenuje komisijo za izvedbo tajnih volitev za elektorja – predstavnika v volilno telo za volitve kandidatov za člana Državnega sveta Republike Slovenije ter za kandidata za volitve v Državni svet RS v sestavi:

1. Srečko HORVAT
2. Marko VIRAG
3. Dejan Klemenčič

Sklep št. 300/VI:

Za elektorja – predstavnika v volilno telo za volitve kandidatov za člana Državnega sveta RS sta bili na 2. izredni seji Občinskega sveta Občine Beltinci dne 19.10.2017 izvoljena:

1. JOŽEF FERČAK, Lipa 67/a, 9231 Beltinci
2. ŠTEFAN ŽIŽEK, Gančani 146, 9231 Beltinci

Sklep št. 301/VI:

Za kandidata za volitve v Državni svet RS – predstavnika lokalnih interesov je Občinski svet Občine Beltinci določil osebo:

MARJAN MAUČEC, roj. 6. 4.1959, stanujoč Gančani 80, 9231 Beltinci

Sklep št. 302/VI:

Občinski svet Občine Beltinci podaja soglasje k predlogu Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja Občinskega sveta Občine Beltinci, da se za predstavnika s podružnične šole Dokležovje v Svet šole OŠ Bakovci imenuje SREČKO HORVAT,

Sončna 8, Dokležovje, 9231 Beltinci.

Izvečke sklepov iz zapisnika 2. izredne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana BEŽAN HORVAT

Sprejeti sklepi iz 28. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 28. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila dne 30. novembra 2017, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 303/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme sklep, da se dnevni red 28. redne seje Občinskega sveta razširi z dodatno novo 3. točko, ki glasi:

3. Ugotovitev o prenehanju mandata dosedanjemu predsedniku Občinske volilne komisije Občine Beltinci.

Sklep št. 304/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme oz. potrdi dopolnjeni dnevni red 28. redne seje OS, ki glasi:

1. Sprejem zapisnika 27. redne seje in 2. izredne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 27. redne in 2. izredne seje OS.
2. Mnenje k predlogu za imenovanje direktorice Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.
3. Ugotovitev o prenehanju mandata dosedanjemu predsedniku Občinske volilne komisije Občine Beltinci.
4. Obravnava in sprejem Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Beltinci (druga obravnava).
5. Obravnava in sprejem Odloka o kategorizaciji občinskih cest in kolesarskih poti v Občini Beltinci - druga obravnava.
6. Rebalans 1 Proračuna Občine Beltinci za leto 2017 - skrajšan postopek.
7. Obravnava in sprejem Sklepa o Pravilih in ceniku najema napihljive športne hale.
8. Seznanitev in podaja mnenja k osnutku Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Pomurske lekarne Murska Sobota.
9. Seznanitev ustanoviteljice s pravili po 6. členu Zakona o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in upravnih lokalnih skupnostih.
10. Pobude in vprašanja članov

Občinskega sveta Občine Beltinci.

11. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v Občini Beltinci

Sklep št. 305/VI:

Občinski svet sprejme oz. potrdi vsebino zapisnika 27. redne seje v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 306/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme oz. potrdi vsebino zapisnika 2. izredne seje v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 307/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci ne daje pozitivnega mnenja k imenovanju kandidatke Kladije Šek-Škafar, Vrtna ulica 6, 9000 Murska Sobota, za direktorico Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota.
2. Občinski svet Občine Beltinci sprejme sklep, da se v primeru glasovanja o vršilki dolžnosti PIŠK Murska Sobota za trajanje enega leta imenuje Jasna Horvat, Markišavci 5, 9000 Murska Sobota.
3. Občinski svet Občine Beltinci nalaga predstavnikom v Svetu zavoda, da zastopajo interese Občine Beltinci.

Sklep št. 308/VI:

Ugotovi se, da je dne 12.10. 2017 zaradi odstopa prenehal mandat dosedanjemu predsedniku Občinske volilne komisije Občine Beltinci, Gorazdu Tivadarju, Lipovci 71, 9231 Beltinci.

Sklep št. 309/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejem Odlok o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča v Občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki, v drugi obravnavi.

Sklep št. 310/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o kategorizaciji občinskih cest in kolesarskih poti v Občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki v drugi obravnavi.

Sklep št. 311/VI:

Sprejme se rebalans Proračuna Občine Beltinci za leto 2017 v predloženi obliki in vsebini.

Sklep št. 312/VI:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o pravilih in cenik uporabe napihljive športne hale v predlagani vsebini in obliki.

Sklep št. 313/VI:

Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z aktivnostmi in stališči, ki jih je Komisija za spremljanje priprave osnutka Odloka Javnega zavoda Pomurske lekarne Murska Sobota sprejela in posredovala pripravljalcu odloka.

Sklep št. 314/VI:

1. Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil s Pravili o drugih pravicah direktorja po Zakonu o prejemkih poslovnih oseb v gospodarskih družbah v večinski lasti RS in samoupravnih skupnih za družbo Komuna, javno komunalno podjetje Beltinci d.o.o. .
2. Občinski svet Občine Beltinci nalaga Nadzornemu svetu Komune, javnega komunalnega podjetja Beltinci d.o.o., da preveri Pravila.

Izvečke sklepov iz zapisnika 28. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana BEŽAN HORVAT

Nepravočasno plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča - obvestilo

Spoštovani občanke in občani !

V teh dneh ste nekateri s Finančne uprave Republike Slovenije prejeli odločbe o odmeri nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč (NUSZ) za leto 2017, ki so povsem identične tistim, ki ste jih pred tem prejeli v mesecu oktobru 2017. Tem odločbam sta priloženi tudi dve položnici za plačilo NUSZ in sicer z obveznostjo plačila prva v mesecu januarju in druga v mesecu februarju 2018.

V tej zvezi se je marsikdo od Vas obrnil na Občinsko upravo Občine Beltinci z vprašanjem, kaj to pomeni: Ali je to morda že odmera NUSZ za leto 2108 oz. zakaj kar naenkrat štiri položnice za isto NUSZ in podobno.

O tem Vam posredujemo naslednji odgovor oz. pojasnilo:

Ponovno ste od FURS-a prejeli povsem iste odločbe o odmeri NUSZ za leto 2017 tisti zavezanci, ki prvega obroka za plačilo NUSZ do roka za plačilo, 06.11.2017, niste plačali oz. ga niste plačali pravočasno.

FURS Vam je upoštevajoč določila 1. odst. 85.čl. Zakona o davčnem

postopku (ZDP: Ur. list RS št. 13/11-UPB, 32/12, 94/12, 111/13, 90/14, 91/15, 63/16) poslala prve odločbe o odmeri NUSZ za leto 2017 z navadno vročitvijo. Upoštevajoč določila 3. odst. 85. čl. ZDP se je FURS v primerih, ko NUSZ (prvi obrok) ni bil plačan oz. ne pravočasno, odločila za to, da Vam pošlje prvotno izdane odločbe o odmeri NUSZ za leto 2017 z osebno vročitvijo. Po preteku določenega roka od Vam osebno vročene odločbe o odmeri NUSZ za leto 2017 se bo FURS odločila tudi za pošiljanje opominov in seveda v tej zvezi za zaračunanje določenih dodatnih stroškov opominjanja.

Z ozirom na navedeno Vam predlagamo, da v zvezi z izdanima dvema odločbama za odmero NUSZ za leto 2017 in skupaj priloženimi štirimi položnicami z določenimi roki za plačilo, plačate čim prej (oz. vsaj do na novo določenih rokov) na račun NUSZ le dve položnici. Omeniti moramo, da smo se s podobno problematiko srečali že pri odmeri NUSZ za leto 2016 in da smo že takrat na skupnem sestanku predstavnikov pomurskih občin in FURS-a opozorili

na tudi že takrat nelogično in predvsem vznemirjajoče ravnanje FURS-a s tem, ko je - tako kot sedaj - v določenih primerih za isto obveznost plačila NUSZ kar dvakrat poslala iste odločbe o odmeri in tudi dvakrat položnice za plačilo tega nadomestila. Žal je bil takrat in tudi sedaj odgovor FURS-a, da je njihovo ravnanje v skladu z zakonom. Že prav, vendar manjka pri ponovno poslanih odločbah o odmeri NUSZ in položnicah kratko pojasnilo z njihove strani (vsaj v dveh stavkih), za kaj pravzaprav gre. Marsikaterega »ostrega« telefonskega klica na Občinsko upravo Občine Beltinci in tudi na FURS najverjetneje v tej zvezi ne bi bilo, če bi bilo ravnanje FURS-a bolj logično, preprosto oz. obrazloženo.

Prosim Vas, da torej ravnate v skladu s tem pojasnilom, ki je sicer neuradno. Za uradno pojasnilo v vsakem konkretnem primeru v zvezi z odmero NUSZ za leto 2017 je pristojna FURS, ki je odločbe in položnice izdala.

*Višji svetovalec I
Venčeslav Smodiš*

Obvestilo

Obveščamo vse uporabnike **ZBIRNEGA CENTRA BELTINCI**, da je **od 1. decembra 2017** dovoz v zbirni center **po novi povezovalni cesti v industrijsko cono in sicer z magistralne ceste G1-3 na relaciji Beltinci – Odranci**.

Vljudno prosimo, da odslej za zbirni center uporabljate to povezovalno pot.

Prosimo za razumevanje!

Občinska uprava Občine Beltinci

Kako zaznavamo pitno vodo?

VODOVOD SISTEMA B d.o.o.
Kopališka ulica 2, 9000 Murska Sobota
www.vodovod-b.si, +386(0)2 521-37-00

Okus, vonj in barva vode so lastnosti, ki jih ugotavljamo s čutili. So ena prvih sprememb vode, ki jih porabniki sami zaznajo. Te se včasih pojavljajo v obstoječih vodovodnih sistemih, pri zamenjavi vodnega vira ali priključitvi na novo zgrajeni vodovodni sistem.

Vonj in okus pitne vode

Zaznavanje vonja je pogojeno z okoljem, v katerem se človek nahaja, s temperaturo okolja in vode, z vlago v ozračju in gibanjem zraka. Praviloma se sposobnost zaznavanja okusa in vonja med posamezniki lahko precej razlikujeta.

Povišanje temperature vode poveča intenzivnost njenega vonja. Spremenjen okus ali vonj vode lahko povzročajo tudi spremembe v viru oskrbe z vodo in pripravi (dezinfekciji) vode.

Spremembe v vodi nastanejo tudi zaradi sprememb v vodovodnem omrežju in instalaciji objekta kot posledica korozije materiala. Na okus in vonj vode lahko vpliva tudi prisotnost in aktivnost mikroorganizmov v pitni vodi oz. njihova prisotnost na delih vodovoda.

Barva pitne vode

Voda je bele barve kot posledica vsebnosti zraka. Vzrok so mehurčki

zraka v vodi, ki se po določenem času izločijo iz vode in ta se popolnoma zbistri. Voda je bele barve tudi v primeru, ko se zaradi stika vode z zrakom, posebno pri povišani temperaturi vode, izloča kalcijev karbonat (vodni kamen). Različne odtenke rjave barve vode lahko povzročita železo in mangan ali višje koncentracije različnih organskih snovi v pitni vodi. Spremembe v obarvanju vode lahko nastanejo tudi kot posledica dviganja usedlin, npr. zaradi spremembe smeri ali hitrosti toka vode, loma cevi, odpiranja ali zapiranja ventilov ali stanja interne vodovodne napeljave uporabnika.

Več si lahko preberete na naši spletni strani: www.vodovod-b.si

Opozorila Medobčinskega inšpektorata

1. Kurjenje in kopičenje odpadkov

Sežiganje vseh vrst odpadkov v naravi in kurjenje z le-temi v kurilnih napravah ter kopičenje in odlaganje odpadkov na zemljiščih je **STROGO PREPOVEDANO!** O D L O K o načinu izvajanja

gospodarske javne službe zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov na območju Občine Beltinci (Ur.l. RS, št. 12/2012) določa, da se z globo 500 evrov kaznuje oseba, ki kopiči komunalne odpadke, jih sežiga ali odpadke odlaga na zemljiščih, ki za to niso namenjena.

Nadzor nad sežiganjem odpadkov v kurilnih napravah izvaja Inšpektorat RS za okolje in prostor.

Pristojni nadzorni organi bodo strogo ukrepali proti vsem kršiteljem določil odloka in zakona.

2. Zbirna mesta so postala legalna divja odlagališča

ZBIRNO MESTO V GANČANIH

ZBIRNO MESTO NA MELINCIH

Komentarjev k fotografijam ni potrebno pisati, saj slike povedo več kot sto besed.

Opozarjamo vse občane, da **bomo ukinili**-odstranili vsa zbirna mesta, na katerih ne bo zagotovljeno pravilno ravnanje s komunalnimi odpadki:

- če bodo odpadki odloženi poleg zabojnikov in
- če odpadki ne bodo odloženi ločeno v posameznih zabojnikih.

3. Odpadki v naravi

V letu 2017 se je število odpadkov v naravi povečalo. Med odvrženimi odpadki so predvsem oblačila in zavržena ohišja elektronike. Zato bi radi občane opozorili, da naj odpadke predajajo le pooblaščenemu zbiralcu odpadkov v občini, nikakor naj jih ne podarjajo različnim prosilcem oblačil in železa po domovih. Le-ti nato večino dobljenih oblačil odvržejo v naravo. Oblačila, elektronsko in električno opremo, železo, oblazinjeno pohištvo, belo tehniko ipd, lahko predate v Zbirni

center v Beltincih v času njegovega obratovanja.

Še vedno se v naravno okolje odmetavajo biološki odpadki in zeleni vrtni odrez. Vsako gospodinjstvo mora s to vrsto odpadkov ravnati tako, da jih odlaga v kompostnik ali v rvavi zabojnik za biološke odpadke. Zeleni vrtni odrez

se lahko brezplačno preda tudi v Cero v Puconce.

Alenka Maroša l.r.
Medobčinska inšpektorica

Ulični zbiralnik za zbiranje odpadnega jedilnega olja

Spoštovane občanke in občani,

odpadno jedilno olje in masti je prepovedano mešati z drugimi odpadki ali jih odlagati skupaj z mešanimi komunalnimi odpadki. Prav tako jih ne smemo odvajati v kanalizacijo, greznice, male komunalne čistilne naprave ali neposredno izpuščati v vode in tla. Odpadno jedilno olje ne smemo mešati z biološko razgradljivimi odpadki, ki so namenjeni kompostiranju.

Podjetje Saubermacher – Komunala Murska Sobota d.o.o. kot registriran zbiralec odpadnega jedilnega olja in imetnik certifikata ISCC EU, ki se nanaša na izpolnjevanje posebnih pogojev za zbiranje in obdelavo odpadnega jedilnega olja, v okviru gospodarske

javne službe zbiranja komunalnih odpadkov omogoča gospodinjstvom občine Beltinci prepuščanje odpadnega jedilnega olja:

- v Zbirnem centru za ločeno zbiranje frakcij Beltinci in
- na akcijah zbiranja nevarnih in posebnih odpadkov iz gospodinjstev.

Da bi se geografsko približali povzročiteljem tega odpadka, smo meseca novembra 2017 namestili ulični zbiralnik za zbiranje odpadnega jedilnega olja ob objektu Spar v Beltincih.

Za dodatne informacije pokličite na tel. št. 02/526-84-50 ali nam pišite na e-naslov info@saubermacher-

komunala.si.

USTVARJAMO ZDRAVO OKOLJE

VABILO NA 11. NOVOLETNI POHOD KK TIM MLIN BELTINCI

KDAJ: sobota, 6. januar 2018 ob 9.30

KJE: Ižakovci, gasilski dom

POT: po skrivnostnih poteh ob reki Muri (≈10 km)

START: ob 10.00

Pristojbina 7 €. Zaželeno predprijave na timmlin@gmail.com ali 031 343 033.

20 LET ŠPORTNE ZVEZE BELTINCI

Vsem klubom, športnim društvom in športni javnosti občine Beltinci
Javni razpis za podelitev priznanj Športne zveze Beltinci

OBČINA BELTINCI in ŠPORTNA ZVEZA BELTINCI z namenom popularizacije športne dejavnosti, nagrajevanja naporov in dosežkov društev ter klubov objavlja **javni razpis za nominacijo športnice in športnika leta, najbolj perspektivne športnice ali športnika (starost od 11 do 15 let), športno ekipo leta, zaslužnega športnega delavca(ke) za organizacijsko delo in športnega delavca(ke) za življenjsko delo.**

Nominacije se zbirajo za leto 2017.

V izboru lahko sodelujejo športniki, ki tekmujejo in trenirajo v klubih in društvih, registriranih v Občini Beltinci, lahko pa tudi v klubih in društvih izven občine, morajo pa biti občani občine Beltinci.

Prav tako lahko na izboru za organizacijsko delo na področju športa v občini Beltinci ter za življenjsko delo v športu sodelujejo športni delavci(ke).

Športne klube, društva in športno javnost pozivamo, da predlagajo kandidate za priznanja.

K predlaganim kandidaturam je potrebno predložiti kratko obrazložitev in dosežene rezultate.

Rok za oddajo pisnih predlogov je **19. 1. 2018. Obrazca za prijavo najdete na spletni strani Športne zveze Beltinci (www.sz-beltinci.net).**

Predlog lahko pošljete po navadni pošti na naslov:

Športna zveza Beltinci, Mladinska ulica 2, 9231 Beltinci

ali ga oddate v poštni predal SZ, ki je na Občini Beltinci,

najkasneje do petka 19.1.2018.

Elektronsko verzijo pošljite na e-naslov: info@sz-beltinci.net

PRESEDSSTVO ŠPORTNE ZVEZE BELTINCI

20 LET ŠPORTNE ZVEZE BELTINCI

Vabilo

Športna zveza Beltinci v nedeljo, 7. 1. 2018, in prav tako v nedeljo, 14. 1. 2018, pripravlja tradicionalni Zimski turnir v malem nogometu za občane občine Beltinci. V treh starostnih kategorijah bo sodelovalo več ekip oz. nogometašev.

V nedeljo, 7. 1. 2018, bodo dopoldan nastopili šolarji iz vseh osmih krajevnih skupnosti Občine Beltinci, popoldan pa še veterani.

Naslednjo nedeljo, 14. 1. 2018, bo turnir KS za pokal Občine Beltinci v članski kategoriji. Pred finalom bo odigrana revivalsna tekma v malem nogometu.

Vljudno vabljeni na ogled zanimivih tekem v telovadnico OŠ Beltinci.

Športni pozdrav!

Predsednik Športne zveze Beltinci
Andrej Pozdrec

Dogajanje na Melincih

Ob koncu leta je prav, da se zazremo nazaj, da v mislih še enkrat prehodimo pot minevajočega leta. Leto, ki mineva, je tudi v naši vasi postreglo s kar nekaj zanimivimi dogodki. O vseh smo sproti zapisali kakšno besedo in dodali fotografijo na spletni strani. Zanimivejši med dogodki je morda tudi ta, da smo Melinci dobili knjigo, v kateri so zbrani zapisi, misli in fotografije več avtorjev skozi različna obdobja zgodovine vasi, kakor tudi širšega okrožja. Pohvale avtorjem, kakor tudi vsem, ki so že pred časom s svojim naprednim

razmišljanjem poskrbeli, da so dogodki ostali zapisani.

Na tem mestu naj se še enkrat zahvalim vsem, ki ste soustvarjali dogodke in prireditve, prav tako hvala vsem obiskovalcem. Vabljeni še naprej, da nas obiščete! Prav je, da se tudi v prihajajočem letu zavedamo pomembnosti vzdrževanja odnosov, saj bomo le tako pripomogli k napredku in prijetnemu sobivanju.

Še voščilo ob prihajajočih praznikih:

Življenje je potovanje, za katerega nihče

ne dobi zemljevida. Vsakdo potuje po svoje in si sproti riše svoj zemljevid. Vsaka risba je nov smerokaz za vse, ki hodimo po čudovitih poteh življenja.

V letu 2018 vam želimo, da svoj zemljevid porišete s čudovitimi dogodki, predvsem pa, da ste na potovanju po poteh življenja zdravi in zadovoljni.

Svet KS Melinci

Tina Zver-Vlaj

Zahvalna maša in 15. obletnica posvetitve razširjene kapele v Bratonicih

V soboto 25. novembra, je v turistični hiši Žlica v Bratonicih zadišalo po krapcih. Članice TD Bratonci so spekle krapce za nedeljsko pogostitev vernikov ob 15. obletnici posvetitve razširjene bratonske kapele in v zahvalo za maševanje v kapeli v času obnove župnijske cerkve v Beltincih. Predstavniki KS Bratonci so prisotne postregli s čajem in kuhanim vinom, ki ju je pripravil Štefan Jerebic. Mašo je ob tej slovesnosti vodil škof msgr. dr. Peter Štumpf ob somaševanju duhovnikov beltinske župnije. Vernike je nagovoril tudi župan Občine Beltinci, Milan Kerman.

Tina Smodiš

Članice TD Bratonci so spekle krapce

Zahvalna maša in 15. obletnica posvetitve razširjene kapele v Bratonicih

Tradicionalni slovenski zajtrk v Vrtcu Beltinci

Kot vsako leto smo se v vrtcu tudi letos 17. 11. 2017 pridružili projektu Tradicionalni slovenski zajtrk. S tem dogodkom želimo otrokom približati pomen lokalno pridelane in predelane hrane, zdravega načina prehranjevanja in pomen zajtrka. K sodelovanju smo povabili okoliške pridelovalce hrane. Naši otroci so tako zajtrkovali mleko s kmetije S. Glavača v Beltincih, med čebelarja Š. Šemena z Lipe, kruh iz Pekarne Čeh Beltinci in jabolka z ekološke kmetije Trstenjak s Stročje vasi.

Pri tem posebnem zajtrku so se nam v enoti Beltinci v skupini otrok 5-6 let pridružili ravnateljica vrtca Martina Vidonja, župan občine Milan Kerman in čebelar Marjan Balažič.

Župan nam je podaril knjigo o čebelah, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

V telovadnici vrtca nas je pozdravil čebelar Štefan Šemen in nam predstavil različni med, ki smo ga tudi okusili.

Posebnost je bila narodno zabavna pesem ansambla Lojzeta Slaka Čebelar, ki smo se jo naučili in jo ob spremljavi harmonike in kitare ob 10 uri tudi zapeli. Tako smo se pridružili najštevilčnejšemu pevskemu zboru vseh otrok v Sloveniji.

Suzana Horvat

Erasmus+, projekt na Osnovni šoli Beltinci

V ponedeljek, 27. 11. 2017, je na Osnovno šolo Beltinci prispela delegacija evropskega programa Erasmus+, katerega glavni namen je sodelovanje med šolskimi organizacijami ter dvig kvalitete in širine izobraževanja v Evropi. Krajšega delovnega obiska v okviru dvoletnega

projekta Modern Classrooms Modern Education se je udeležilo 9 učiteljev šol iz Italije, Romunije, Grčije, Turčije in učitelji Osnovne šole Beltinci.

Projekt je bil oblikovan z namenom omogočiti učencem razvijanje matematičnih in jezikovnih kompetenc ter spoznavanje drugih religij,

poudarek pa je tudi na medsebojnem in mednarodnem sodelovanju. V času trajanja projekta bodo učenci pripravljali učna gradiva s področja matematike in literature, spoznavali pa bodo tudi druge religije. Izvajale se bodo tudi mednarodne mobilnosti v Italiji, Romuniji, Grčiji in Sloveniji. Na mobilnostih bodo učenci posameznih šol učencem drugih šol predstavili učna gradiva, ki jih bodo izdelali na svojih šolah, spoznavali tujo kulturo, religije, tradicije in običaje, izmenjave pa bodo učencem in učiteljem omogočale tudi izmenjavo izkušenj, informacij, tvorile se bodo tudi mednarodne mreže, po katerih bodo potovali primeri dobrih praks.

Osnovna šola Beltinci je kot gostiteljica in krovna nosilka projekta udeležencem poleg strokovnega dela ponudila tudi nekaj krajših ekskurzij, na katerih so spoznali značilnosti naše dežele, kulinarike, znamenitosti, tradicijo, religije ...

Nataša Belec, Sonja Kepe

Kolesarski izpit

V začetku letošnjega šolskega leta smo učenci petih razredov opravljali kolesarski izpit. Teorijo izpita smo opravili že v četrtem razredu. Naučili smo se, kaj pomenijo določeni prometni znaki, kako se moramo pravilno obnašati v prometu, da bodo naše poti varne za nas in druge udeležence v prometu.

Letos je sledil praktični del izpita. Najprej smo svoje kolesarske spretnosti preizkusili na poligonu. Na kolesu smo premagovali ovire, kot na primer prestavljanje kocke z ene mize na drugo, se peljali skozi okvir vrat, vozili cik-cak okoli kamnov, na koncu pa smo podirali desko, ki je stala med dvema drogovoma. Najboljše mi je bilo ravno podiranje deske. Policista sta nam pred poligonom še pregledala kolesa. Preverila sta, ali imajo naša kolesa dobre zavore, delujoče luči, odsevnik za vožnjo v temi in zvonec. To pomeni, da je kolo ustrezno opremljeno in takšno varno v prometu. Na kolo smo nalepili nalepko VARNO KOLO V

PROMETU. To je bila osnova za pristop k izpitni vožnji.

Na dan izpita je bilo med sošolci in sošolkami čutiti tremo pred preizkušnjo. Pred šolo smo se s kolesi razvrstili in izpitna vožnja se je začela. V vožnji od šole do vrtca smo pokazali pridobljeno kolesarsko znanje. Pravilnost naše vožnje ter upoštevanje prometnih znakov in predpisov so ob progi opazovali in hkrati ocenjevali učitelji naše šole, člani SPV ter policisti.

Pri vrtcu v Beltincih, kjer je bil cilj naše vožnje, so nas pričakali starši, ki so nas nato pospremili domov. Čez nekaj dni nam je župan Občine Beltinci Milan Kerman podelil kolesarske izkaznice in s tem smo uradno dobili dovoljenje za samostojno vožnjo s kolesom. Izkaznico smo skupaj z našo učiteljico opremili še s svojo fotografijo. Bila je lepa, zanimiva in koristna izkušnja.

Marija Lucija Rengeo, 5.a

Opisujemo šolsko knjižnico

V mesecu oktobru, ko praznujemo mednarodni mesec šolskih knjižnic, učenci razmišljajo o šolski knjižnici na OŠ Beltinci.

Nastali so zanimivi opisi, ki jih lahko preberete v nadaljevanju. Prav tako pa so nastale pesmi v angleškem jeziku, ki so jih učenci 8. razreda ustvarili pri pouku angleščine.

V osnovni šoli Beltinci je knjižnica. Tam je veliko knjig, ki so velike in male, debele in tanke. Knjige imajo modro, rdečo, rumeno ali zeleno oznako. V knjižnici dela knjižničarka, ki učencem izposoja knjige. Na svetu je veliko knjig. Iz knjig se lahko veliko naučimo.

Maj Jerebic, 4. b

Naša knjižnica je zelo lepa. V knjižnici je zelo veliko knjig, ki so različne velikosti. Knjižničarki je ime Cvetka. Enkrat sem si izbral knjigo Hiša, ki bi rada imela sonce. V knjižnici sem si izposodil že

veliko knjig in jih prebral. Že od malega rad berem in rad imam različne knjige.

Marko Glavač, 4. b

Obiskali smo knjižnico. Naši knjižničarki je ime Cvetka. Knjižnica ima označene knjige z rdečimi, modrimi, rumenimi, zelenimi in rjavimi oznakami. Nekatero knjigo so zelo debele. Moja najljubša knjiga je Nana mala opica.

Lučka, Maučec, 4. b

Naša knjižnica je zelo velika. Ima veliko knjig. V njej dela zelo prijazna knjižničarka. Zelo rada zahajam k njej, ker imam rada knjige. Včasih nam knjižničarka prebere tudi kakšno zgodbico. V knjižnici je veliko knjig z različnimi oznakami. Oznake so različnih barv: rdeče, rumene, zelene, modre in rjave. V naši knjižnici so zelo zanimive knjige.

Nikolina Vujičić, 4. b

Jaz rada berem knjige. V naši šolski knjižnici dela knjižničarka Cvetka. Včasih se krega, ko je v knjižnici preglasno. V knjižnici sem izvedela veliko zanimivih stvari. V knjižnici imajo knjige oznake. Tako vemo, za katero starostno stopnjo so. Vedno so izposojene knjige o čarovnici Lili. V knjižnici je zelo lepo brati na kavču. Knjižnica je za učence vedno odprta. Članska kartica je pomembna za izposajo.

Vita Klanfar, 5. b

Naša šolska knjižnica je zelo lepa in zelo velika. Ima več kot 18 000 knjig. Rada berem knjige. Naša knjižničarka je zelo prijazna. Če smo poredni, se malo ujezi. Knjige imajo rdeče, modre, rumene in zelene oznake.

Nisa Kocet, 5. b

V naši knjižnici je veliko zanimivih knjig. Meni so najbolj všeč knjige o živalih. V knjižnici je vedno vse tiho. Tam se lahko

učimo. Tam dela knjižničarka. Knjige imajo oznake različnih barv.

Brina Tivadar, 5. b

Naša knjižnica je zelo lepa. Knjižničarka je zelo prijazna. Najdem vse knjige, ki jih iščem, razen knjige Minecraft. Zelo si želim, da bi si jo lahko izposodil v knjižnici.

Imamo dobro razporejene knjige. Imamo tudi kotiček za branje. Knjižnica je zelo blizu računalniške učilnice. Zanimive so mi knjige o Zemlji in dinozavrih.

Vasilij Baligač, 5. b

Library Song

*The library in our school is kind of small,
But that doesn't mean that it's dull,
My aunt works there,
And she's really fair.*

*It's pretty cool there, I guess,
I mean you can play chess,
You can read any book,
Or do your homework, just look.
It's a little quite space,
Yes, it's true that is the case,
There you can see all the new things you
have learnt,
And there's no need to be concerned.*

Maj Rengeo, 8. c

Library

*There is one place, the place,
that is always in silence, the place,
that always has a new face, the place,
that keeps away the violence.*

*The place is the library,
you can just call it home for books.
Why? Simply, because there are books in it,
one next to another, waiting to get opened,
and get read again.*

*But they are getting retired at this point,
you are getting tired of books,*

*you rather watch some cooks than books,
but wait, what about all the adventures,
you know, you can never forget them.*

*Don't put an end to them,
don't offend them,
they can always teach you some new things,
remember them.*

Niko Pozdrec, 8. a

Library

*Library is a place in our primary school,
where you can learn, read, and have fun too.*

*You can live in a book with the Snow White
and dragons,
or having a match with Roobin Hood's
arrows.*

*You can have a dinner with Cinderella,
or singing a song with Olaf and Anna.*

*So come to our library
and take a piece of fantasy.*

Katjuša Peterka, 8. c

Oktober v šolski knjižnici OŠ Beltinci

Dejavnosti v mesecu oktobru so v šolskih knjižnicah potekale pod geslom "POVEZOVANJE SKUPNOSTI IN KULTUR" ter tako opozarjale na povezovalni pomen šolskih knjižnic.

Šolske knjižnice so nujno potrebne pri razvoju medosebne kompetenc, spodbujanju kstrpnosti s sprejemanjem drugačnosti in pri razvoju posameznikovega kritičnega mišljenja, šolski knjižničarji pa so pomemben člen med učencem, učitelji in starši s sodelovanjem pri medpredmetnem poučevanju, razvijanju učnih strategij, različnih vrst pismenosti, kritičnega mišljenja in ostalih kompetenc, ki so potrebne za delovanje v današnji družbi.

S praznovanjem mednarodnega meseca šolskih knjižnic lahko spodbudimo k razmišljanju o široki paleti dejavnosti, s katerimi knjižnice učence in starše opremljajo za življenje. (<http://www.zbds-zveza.si/?q=node5/mesec>

[solskih_knj2017](#), 4. 10. 2017)

DEJAVNOSTI V ŠOLSKI KNJIŽNICI OŠ BELTINCI

Sedmošolci na obisku splošne knjižnice

a) Učenci sedmega razreda OŠ Beltinci so v okviru projekta *Rastem s knjigo* v torek, 3. 10. 2017, obiskali Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti, kjer so z razlago knjižničarke Metke Sraka spoznali njeno delovanje in organiziranost, se naučili orientirati v knjižnici in samostojno najti gradivo. Za darilo so prejeli mladinski roman pisatelja Mihe Mazzinija *Zvezde vabijo*, ki govori o pasteh virtualne resničnosti.

Knjiga je prejela nagrado modra ptica 2016 in je odlično branje za odraščajoče mlade in tudi odrasle bralce.

b) Glavni dogodek v oktobru je že nekaj let sprejem prvošolcev v šolsko knjižnico. Ob zgodbi Urše Kremlj *Racman in knjiga* smo se naučili, da koga pravimo, da požira knjige in zakaj je branje pomembno. Učenci so spoznali pravila vedenja in izposoje gradiva v knjižnici, najbolj veseli pa so bili samostojnega iskanja knjige za branje doma.

Prvošolci z izbrano knjigo

c) Sedmošolci so spoznali možnost samostojnega iskanja knjižničnega

gradiva s pomočjo sistema Cobiss. Naučili so se, kako se orientiramo v knjižnici, kako je gradivo urejeno, najbolj pomembno pa je, da si gradivo, ki ga potrebujejo, poskusijo najti na policah sami. Tako naše učence navajamo, da postanejo samostojni uporabniki knjižničnih storitev.

Sedmošolci in Cobiss

č) Začeli smo z izvajanjem dveh interesnih dejavnosti, in sicer knjižničarskega krožka in Naše male knjižnice. Slednja se izvaja kot mednarodni projekt, ki je namenjen spodbujanju branja in bralne pismenosti ter spoznavanju drugih kultur. Učence skozi šolsko leto pospremi skrben izbor mladinske literature priznanih slovenskih in tujih avtorjev. Letos so to zanimive zgodbe v šestih izbranih knjigah iz Slovenije, Kanade, Finske, Velike Britanije in Litve.

Šolska knjižnica OŠ Beltinci je živ organizem, ki stalno raste, je dovteten

Učenci, ki berejo v Naši mali knjižnici za nove ideje, predvsem pa je prostor učenja, srečevanja in izmenjave izkušenj.

Cvetka Rengeo,
šolska knjižničarka

Košnja trave Društva ljubiteljev starodobne tehnike »PUFKAČI«

Člani društva »Pufkači« nismo samo ljubitelji starodobne tehnike, ampak tudi starih običajev. Tako smo v soboto, 13. maja, z namenom ohranjanje tradicije in prenašanje kulturne dediščine na mlajši rod organizirali košnjo po starem. Med domačijama dveh beltinskih bratov Hirci, »Vanča« in »Mirka«, smo na precej veliki površini kosili travo, kot so to počeli naši očetje in predniki - s koso. Kot se za kosce spodobi, smo se zbrali zgodaj zjutraj takoj po sončnem vzhodu, ko je bila še rosa. Pregledali smo naša kosišča in kose, če je bilo potrebno, smo jih nabrusili in začeli s košnjo. Tisti malce starejši in bolj izkušeni so tiho smehljaje opazovali, kako smo mi mlajši, ki tega nismo nikoli dejansko počeli, pričeli s košnjo. Ob koncu se je še kako poznalo,

kje je kosil novinec in kje ne. Ko smo s skupnimi močmi premagali vso pokonci stoječo travo, je bilo sonce že visoko na obzorju in tudi prve kaplje potu so se začele nabirati na čelu. Naše skupno delo smo zaključili s skromno

pogostitvijo in ogledom »Vanekovih« restavriranih traktorjev. Prireditelj je obiskal tudi predsednik KS Ižakovci, Aleš Poredoš, in nam namenil nekaj vzpodbudnih besed.

Bojan Vereš

6. rally DLST Pufkači

Preden je letošnje poletje pokazalo svojo moč, smo člani društva Pufkači v soboto, 24. 6. 2017, organizirali tradicionalni rally starih traktorjev. Ta je potekal že šesto leto zapored. Kot je že v navadi, smo se zjutraj zbrali pred domom krajanov v Ižakovcih, kjer smo se ob jutranji kavi in domačih pogačah veselili dneva, ki je pred nami. Pred samo vožnjo dobimo vsi udeleženci

natančne informacije o progi, ki jo želimo prevoziti. Udeležence opozorimo na dodatno pozornost in previdnost, da pretirano ne oviramo ostalih udeležencev v prometu.

Start vožnje je bil ob desetih. Najprej smo se odpeljali v Dokležovje, kjer nas je naš novi član Korošak toplo sprejel in pogostil. Nato nas je pot vodila v Bratonce. Tam smo si ogledali

izvir potoka Črnca. Ker je bilo sonce že visoko na nebu in je kazalo svojo moč, smo zelo hitro poiskali senco in hladno okrepčilo. Na tej lokaciji je potekalo tudi tekmovanje v spretnostni vožnji s traktorji - kdo se najbolj približa oviri. Prav tako smo priredili tekmovanje v žaganju hloda na stari način. Naši udeleženci so se odlično odrezali. Najboljši in najhitrejši ritem

z žago je uspelo ujeti Mateju Antolinu in Janezu Zveru iz Ižakovca, ki sta v tej disciplini zmagala, medtem ko se je oviri najbolj približal Milan Gider iz

Društva traktorjev Serdica. Nato smo pot nadaljevali skozi Beltince s kratkim postankom in pogostitvijo v Berta baru. Rally smo v popoldanskem času

zaključili na Otoku ljubezni v Ižakovcih, kjer je sledil slovesni zaključek in podelitev nagrad najboljšim tekmovalcem.

Posebna zahvala je bila izrečena PGD Ižakovci in društvu »Potač« iz Gančan, ki so vso pot vožnje skrbeli za varnost vseh udeležencev.

»Pufkači« lepo pozdravljamo vse občanke in občane občine Beltinci in vas vabimo, da se nam na naših tradicionalnih srečanjih pridružite.

Bojan Vereš

Vrtno kegljanje v Lipovcih

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Murska Sobota je bilo 20. 10. 2017 v Športno- rekreacijskem centru Lipovci organizator prijateljskega športnega srečanja v vrtnem kegljanju.

Rezultati niso bili pomembni, pomembno je bilo druženje in izmenjava rezultatov.

Marjeta Grabar

14. vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi

V nedeljo, 8. 10. 2017, je na Ponikvi potekalo 14. vseslovensko srečanje kmetov. Na posebno povabilo župnika Alojza Kačičnika, mojega prijatelja, smo se tega srečanja lahko udeležili tudi pevci Župnijskega pevskega zbora iz Beltincev. Ob 12. uri smo zapeli pri maši, ki jo je vodil celjski škof dr. Stanislav Lipovšek, nagovoril pa nas je tudi evangeličanski škof Geza Filo: Celotno bogoslužje je povezoval župnik na Ponikvi, Alojz Kačičnik.

Naše petje pri maši ob orgelski spremljavi Gorazda Tivadarja, in na akademiji je bilo posebno doživetje.

Čeprav naš zbor /ki ga sestavljamo v glavnem starejši pevci/ v letošnjem letu nima rednega kontinuiranega prepevanja, saj v Beltincih obnavljamo našo župnijsko cerkev, je bilo vseeno lepo, doživeto. Tako so mi vsaj povedali mnogi, ko smo se z njimi srečali po 'kar nekaj' letih. Obujali smo spomine, ko sem tudi še sam delal v kmetijstvu - v KZ Panonka. Zelo prijetno mi je bilo srečanje s starostjo slovenskih kmetov, Ivanom Omanom, in z nekaterimi drugimi kmeti. Obudili smo mnogo spominov z naših prizadevanj za izboljšanje položaja slovenskega kmeta.

V cerkvi smo zapeli pesem blaženemu

Antonu Martinu Slomšku, ki jo je napisal dolgoletni beltinski organist Andrej Maroša, in druge pesmi med mašo, ob zaključku maše pa seveda pesem Marija skoz življenje. Po maši je bila na tradicionalnem prostoru ob Slomškovi rojstni hiši akademija s kulturnim programom. Slavnostni govornik je bil naš prekmurski duhovnik Dejan Horvat, prisotnim pa je spregovoril tudi predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije Cveto Zupančič. Poleg nas sta v kulturnem programu sodelovala še Kvartet ljudskih pevcev z Vitanja in ljudska pesnica Ivanka Uduč iz Planine pri Sevnici, vse skupaj pa je sooblikoval in povezoval Stane Kocutar. Tu smo

zapeli dve prekmurski: Prelepo ravno je polje in Po lougi lejče, in še pesem Svetlo sonce, katere besedilo je napisal Anton Martin Slomšek, uglasbil pa Tomaž Kuhar, pa še Vsakdo mora imeti prijatelja, katere avtor je meni neznan.

Po akademiji je bilo prijetno druženje, ki se je zaključilo s pogostitvijo. Golaž in druge dobrote s kmetij so pripravili člani Prostovoljnega gasilskega društva Ponikva in članice društev kmečkih žena z območja KGZS – Zavoda Celje ob sodelovanju učencev Šolskega centra Šentjur.

Pred mašo smo si lahko ogledali Slomškovo rojstno hišo - s strokovno razlago in vodenjem. Za mnoge od nas je bilo lepo spoznanje o začetkih življenja našega blaženega Antona Martina Slomška in njegovi nadaljnji poti. Obiskali smo tudi grob našega rojaka, duhovnika Štefana Recka, ki je deloval v teh krajih in je tam pokopan. Nazaj grede smo si v Mariboru ogledali novo cerkev sv. Janeza Boska in Mladinski salezijanski center, kjer nas

je sprejel naš rojak Tone Ciglar.

“Boug plati,” nam pravi župnik Alojz Kačičnik. Enako mi pravimo njemu in predsedniku KGZS Cvetu Zupančiču s sodelavci, ki so pokrili stroške, da smo lahko sodelovali na tem srečanju.

P.s.:

Postavlja pa se mi vprašanje:

- Ali bo kdo ‘gorel’ po ohranitvi slovenskega podeželja/kmetovanja v

teh krajih/ ali pa bo morda prej sam ‘izgorel’ na grmadi?

Poznavanje dela in lika blaženega Antona Martina Slomška in mnoge njegove misli so lahko še danes modri napotki za naše vsakodnevno življenje.

Jožef Tivadar

Izlet v Porabje

*»Tij zemla rajska mila,
prelubi moj rojstni kraj,
zakaj sva se ločila,
tak žalosten san zdaj...«*

/ Gorički klantoši /

V soboto, 21. oktobra, smo se člani Prekmurskega društva generala Maistra in njegovi podporniki odpravili na izlet v Porabje.

Vandranje po goričkem Porabju je skrbno načrtovala in ga izvrstno izpeljala naša vodnica Bernarda Roudi, mag. sodobne zgodovine Prekmurja, ljubiteljica domače pokrajine ter predsednica PREKMURSKEGA DRUŠTVA RUDOLF MAISTER MURSKA SOBOTA.

Naša pot se je začela v Murški Soboti, v smeri proti Mačkovcem. Obudili smo spomin na pomembne zgodovinske dogodke, s poudarkom na 500 - letnici REFORMACIJE v Prekmurju, ki nam je prinesla prvo tiskano knjigo Mali katehizmus avtorja Franca Temlina. Z

njim je postala prekmurščina knjižni jezik in to vlogo ima v protestantskih cerkvah Prekmurja še danes. Puconci so zibelka reformacije, saj je tukaj protestantski duhovnik ADAM LUTAR pred 100 leti, v času prve svetovne vojne, vodil posebno matično knjigo tistih, ki so šli na fronto in v tujih krajih - za interese druge države - tudi ostali za vedno. Zapisal je:« Za vse tiste, kere so svoj žitek gorilantüvali...», naj spomin nanje ostane... Predstavila je PD RM MS in njegova prizadevanja. Ustanovljeno je bilo leta 2016 z namenom, da ohranjamo vrednote generala Rudolfa Maistra, ki je s svojimi somišljeniki - Maistrovimi borci - zaslužen za to, da je naša pokrajina s Trianonsko mirovno pogodbo leta 1920 pripadala takratni KRALJEVINI SHS, in da so se Slovenci združili z matičnim narodom. Razmejitev pa je prizadela Porabske Slovence, ki so ostali v takratni republiki Madžarski in živeli zaradi političnih razmer po letu 1948 »za železno zaveso«. Zato si

v DRM MS prizadevamo za ohranitev domoljubnih vrednot in povezovanje s porabskimi rojaki, za uveljavitev prekmurščine kot izbirnega predmeta - jezika v OŠ ter za dostojno obeležitev 100. obletnice priključitve leta 2019 s postavitvijo spominskih obeležij...

Med vožnjo po Goričkem smo se spomnili tudi pred kratkim umrlega pesnika Milana Vincetiča /Stanjevci/, ki pa ni bil samo pesnik, urednik, učitelj, bil je zlasti velik ljubitelj domače pokrajine in jezika.

Opazovali smo lepote našega Goričkega, ki pa zaradi migracij v mesta in tujino ostaja zapuščeno; veliko hiš je praznih in jih je že močno načel zob časa. Škoda, res velika škoda!

Tako smo prispeli v občino Kuzma, kjer se nahaja TROMEJNIK. Nekoč močno zastraženo mejo smo skoraj neopazno prestopili v Martinju in se pripeljali do Gornjega Senika /drugo največje središče Porabskih Slovencev/. V kraju je cerkev, OŠ, vrtec ter sedež manjšinske samouprave, ki jo vodi

Martin Ropoš. Dolina, imenovana po potoku Seniku, predstavlja zahodni del Porabja. Vse od meje do glavnega mesta pokrajine, Monoštra, si po dolini sledijo vasi: Gornji in Dolnji Senik, Sakalovci ter Slovenska ves/spomin mi je odtaval v čas mojega službovanja, ko smo z lutkovno skupino po teh šolah zaigrali našo igrico Grdi raček in se prvič srečali s Porabskimi Slovenci/. Danes tukaj živi približno 4000 rojakov. Ko so leta 2002 zgradili mejni prehod v Čepincih, so se ljudje obeh držav veliko bolj povezali in se lažje obiskovali (predvsem sorodniki). Kraji Andovci, Verica- Ritkarovci ter Števanovci so bili še bolj izolirani.

Od 18. stoletja do Trianonske pogodbe leta 1920 je bilo območje ob Muri in Rabi znano kot Slovenska krajina. Po mirovnem sporazumu so porabski Slovenci že skoraj stoletje ločeni od matice, vendar je njihova narodna zavest še vedno živa.

V 90-letih je bil zgrajen v Monoštru Hotel Lipa in tukaj je tudi sedež slovenskega kulturnega in informacijskega življenja. Tako so Porabski Slovenci dobili svojo krovno organizacijo, ki se bori za njihove interese. V Narodnem domu imajo sedež slovenska društva, časopis Porabje, radio, obiskovalcem sta na razpolago restavracija in hotel. In prav tukaj ima sedež konzulat Republike Slovenije /tam nas je sprejel tudi konzul, dr. Boris Jesih/. Monošter je mesto s približno 10.000 prebivalci in ima tretjo največjo baročno cerkev na Madžarskem/ z zanimanjem smo si jo ogledali, čeprav jo sedaj obnavljajo/. Za njo se razprostira čudovit park z bogatim rastlinjem. V obnovi pa je tudi izredno bogata knjižnica. Ogledali smo si mesto Monošter; najbolj pa nas je pritegnila etnološka zbirka v muzeju Avgusta Pavla. Pred kratkim so mu

pred hotelom Lipa odkrili doprni kip, delo lendavskega kiparja Ferenc Kiralyja. Slovenci smo lahko upravičeno ponosni na naše pomembne može, saj je bil A. Pavel prvi poklicni znanstvenik iz vrst Slovencev na Madžarskem. V Monoštru je tudi gimnazija, ki nosi njegovo ime. Predsednik M. Ropoš je ob odkritju poudaril: »Porabski Slovenci morajo slediti verzom Avgusta Pavla in imeti upanje v lepšo prihodnost. Kip odkrivamo v prepričanju, da ohranjamo svojo identiteto, predvsem preko slovenskega jezika in kulture.« Slovesnosti se je udeležila hčerka Avgusta Pavla, Judita Pavel, ki je razkrila nekaj dejstev, zakaj je bil njen oče tako zelo navezan na Porabje. Z ljudmi je imel srčne in pristne stike, zato se je v porabske vasi odpravil kar z vozom ali peš in se z ljudmi pomenkoval v materinščini. Bil je zelo dober prijatelj črenšovskega župnika Jožefa Klekla, saj je od njega kupil gozd na Gornjem Seniku in bil iskren prijatelj plebanoša Janoša Kūharja, ki je tukaj deloval 50 let. Z zanimanjem smo si ogledali Kūharjevo spominsko hišo/ slovenska zbirka/ na Gornjem Seniku. V tem župnišču je živel tudi duhovnik, župnik, znanstvenik Jožef Košič. Po njem nosi ime šola v Gornjem Seniku, ki je najstarejša šola v Porabju. Zato so v tej Kūharjevi hiši zbrani cerkveno zgodovinski dokumenti in predmeti iz porabskih župnišč, v nekdanjem hlevu pa je predstavljena etnološka zbirka predmetov, ki so jih uporabljali ljudje na kmetijah. Tako bi Porabci radi z ohranjanjem in predstavitvijo dela in življenja porabskih župnikov prispevali h krepitvi narodne zavesti porabskih Slovencev in k ohranjanju maternega jezika.

Obiskali smo tudi porabsko vasico Andovci in si ogledali mali Triglav.

Domačini so znani po tem, da se vsako leto peš odpravijo na Triglav, zato so v kraju postavili simboličen mali Triglav. V tem času so potekale priprave na tradicionalno prireditev ob starokeltskem običaju ali noči čarovnic po porabsko. Tukaj je tudi hiša rokodelstva, ki jo še vedno dopolnjujejo. Zasluge za vse to ima prizadeven domačin Karel Holec.

V Števanovcih smo si z zanimanjem ogledali muzejsko zbirko o železni zavesi. Nekateri smo se tega še spominjali, ko smo prečkali močno zastraženo mejo v tistih letih. Prav zaradi odmaknjenosti pokrajine so se v Porabju ohranili številni običaji/ Borovo gostovanje, vabilo na poroko, koledovanje.../. Prizadevajo si, da bi z obujanjem lončarstva in drugih starih ljudskih obrti pritegnili mladino, zato so to vpletli v projekt Rokodelske akademije med obmejnimi slovenskimi in madžarskimi občinami. Tam je odprta VZORČNA slovenska kmetija, ki je zbirališče porabskih ljudi. Projekt je v celoti financirala Republika Slovenija. Konzul dr. Jesih je poudaril, da majhnost naroda ni ovira, saj z običaji in jezikom ohranjajo svojo identiteto. Porabci potrebujejo čim več sodelovanja z matično domovino, tako na kulturnem kot na gospodarskem področju. Ena takšnih je tudi občina Kuzma, kjer smo se ob povratku ustavili. Tukaj nas je sprejel župan, prof. Jožef Škalič, in nam predstavil «Kak je in je bilou inda ob meji.» Seznanil nas je s projektom za povezovanje in razvoj turizma - s povezovanjem kolesarskih poti, katerih skupni cilj je neokrnjena narava. Seveda ob druženju ni manjkala lepa domača pesem, ki se je razlegala iz naših popotniških grl: « V našem kraji je lipou, malo brejg je, malo dol...» Tako smo naše vandranje uspešno pripeljali do konca in sklenili, da ga ponovimo z obiskom kakšne druge obmejne pokrajine. Prav gotovo je povsod lepo, toda doma je najlepše, zato bi svetovala vsem, ki ne vedo, kam na izlet, naj obišejo naše sosede in skupaj z družino doživijo utrip Porabja. Ne bo jim žal!

Marija Zver
predsednica DPM Dokležovje

Po poti generala Maistra

*"Oj, Slovenske ve gorice,
sonca božjega bogate,
ve ste kakor bajke zlate,
kakor pesmi v himno zvite ..."*
Rudolf Maister - Vojanov

Slovenske gorice so prelepe v vseh letnih časih, saj s svojo slikovito naravo očarajo vsakega popotnika, ki se odpravi raziskovat ta košček Slovenije. V kraju Lenart, Volčina in Zavrh si je general Rudolf Maister hladil bolečino, ki so mu jo prizadejali ob prezgodnji in krivični upokojitvi, še posebej pa se je to pokazalo z njegovo boleznijo. V Slovenskih goricah se je Maister zлил z naravo ter prijaznimi in dobrimi ljudmi, pristne stike pa je stkal tudi z najmlajšimi, ki so ga radi obiskovali ter mu prinašali časopis z novicami.

Posebno trdna vez se je spletla med generalom Maistrom in deklico Katrco, ki ji je posvetil pesem, o čemer piše Tone Partlič v slikanici Deklica in general, krasijo pa jo ilustracije našega likovnega pedagoga Antona Buzetija. Pisatelj je poskušal predstaviti generala kot strogega vojaka in z določenimi zgodovinskimi dogajanja seznaniti najmlajšo generacijo, kar mu je odlično uspelo. Prav je, da to predolgo zamolčano preteklost čim bolj približamo ljudem in tudi otrokom, da bodo cenili ter spoštovali našo rodno grudo, jezik in ljudi, ki so nam vse to priborili. V Društvu prijateljev mladine Dokležovje smo se že zelo zgodaj zavedali, da je potrebno pobrisati prah s pozabljenih knjig vseh tistih, ki so na svoj edinstven način in skozi preprosto pripoved opisali življenje v naših krajih ob reki Muri. Jeričevi knjigi Moji spomini in Madžarizacija Prekmurja sta nam odkrili tančico, da smo zgodovinska dogajanja lahko začutili v novi luči. Ivan Jerič je bil tudi Maistrov borec, zato smo v Društvu prijateljev mladine

Dokležovje sklenili, da bomo njemu in generalu Rudolfu Maistru posvetili več pozornosti. Odločili smo se, da bomo v krajevni skupnosti praznovali tudi dan Rudolfa Maistra, ki je leta 1995 postal spominski dan Mestne občine Maribor, od leta 2005 pa velja za slovenski državni praznik.

Datum 23. november je spomin na leto 1918, ko je general Rudolf Maister s svojo vojsko prevzel oblast v Mariboru (o tem je bil posnet tudi film). Ponosni smo na spominsko sobo Ivana Jeriča, kjer med drugim visi slika generala Maistra. Prizadevamo si, da mlade čim bolj vključimo v dogajanje ob praznovanju tega državnega praznika, pri čemer jim skušamo skozi Maistrovo poezijo osvetliti zgodovinska dogajanja ter približati generala tudi kot pesnika in velikega ljubitelja knjig.

Veseli me, da skozi različne aktivnosti krepimo domoljubje, ki ga v tem zmaterializiranem svetu še kako primanjkuje. Še posebej sem ponosna na mlade, njihove starše in vzgojitelje, ki se radi odpravijo po poteh naše obrobne pokrajine ter odkrivajo njene lepote in bogato preteklost naših mož, ki imajo neprecenljive zasluge, da smo danes Slovenci in da govorimo slovensko. Po poti odkrivanja zgodovine se je nekega sobotnega dne v okviru planinskega krožka, skupaj s starši, odpravila tudi skupina osnovnošolcev. Prihod na Zavrh in vzpon na Maistrov razgledni stolp je bil za vse enkratno doživetje, ob tem pa so bili vsi srečni in ponosni, da so uspeli prehoditi dokaj težavno pot, na kateri so lahko občudovali Slovenske gorice. Na vrhu so si v muzeju ogledali bogato zbirko in slišali zanimivosti o Rudolfu Maistru ter se povzpeli na stolp, od koder so bili nagrajeni s čudovitim razgledom, ki ga v pesmi opeva tudi Maister. Verjamem, da si bodo iz teh majhnih koščkov

naše preteklosti skozi leta odraščanja lažje sestavili svoj pogled na naše zgodovinske dogodke.

*Vaše šumice košate
in bahate mlade trate
v zelen žamet so povite.*

*In na gričih in za griči
hrami beli,
kakor beli golobiči,
ki so v polna polja seli.*

*Po vrhovih pa stražnice:
cerkve bele
in kapele -
davnih časov priče zveste.
In srebrne vitke ceste,
gladke poti in stezice
od svetnika do svetnice,
od svetnice do Trojice.*

*In zvonovom v polja zlata
grla čista in vesela
vriskajo v molitvi vroči,
ko od Mure zor napoči,
ko se cepi dan v dva dela,
ko potrka mrak na vrata:
vedno stari, vedno novi,
vedno dražji nam glasovi.*

Rudolf Maister - Vojanov

Marija Zver
predsednica DPM Dokležovje

Skupina za samopomoč MODRI pri MDSS Murska Sobota obiskala sorodno skupino na Ptuj

16. 11. 2017, v nekoliko turobnem novembrskem dnevu, smo se člani skupine za samopomoč MODRI odpravili na obisk k sorodni skupini MAVRICA na Ptuj.

Naš obisk je bil na njihovo povabilo izveden v okviru naših vsakoletnih, sedaj že tradicionalnih srečanj, ki so izmenjaje v Murski Soboti in na Ptuj. Na pot smo se vremenu navkljub odpravili dobro razpoloženi in z veliko željo, da se ponovno snidemo z našimi

prijatelji in sodelavci.

Z društvenim avtomobilom se nas je sedem MODRIH odpeljalo na Ptuj, kjer nas je na sedežu društva pričakala tajnica Brigita Primožič in članice skupine MAVRICA.

V urah našega druženja na Ptuj smo se dotaknili marsikatero tematiko, ki nas povezuje. Pogovarjali smo se o stvareh, ki se dotikajo našega vsakdana, dela v društvu, povezovanja in podobno.

Ugotovili smo, da so naša srečanja v društvu pestra, da si zaupamo in da radi preživimo čas, namenjen našemu druženju, skupaj.

Sicer pa med prijatelji čas hitro teče in tudi mi smo naše druženje zaključili s sproščenim pogovorom in skupno malico.

Tudi slovo je bilo prisrčno, dana pa je bila tudi obljuba, da se prihodnje leto spet srečamo v Murski Soboti.

Gotovo si bomo spet imeli povedati veliko.

Tovrstna srečanja sorodnih in prijateljskih skupin za samopomoč, ki delujejo v okviru Medobčinskih društev slepih in slabovidnih Slovenije, so dobrodošla in so velika popestritev članom, ki se tudi sicer radi udeležujejo srečanj skupin.

Zato upamo, da bomo z našimi druženji nadaljevali, kot je bilo zastavljeno na začetku, ko smo s tem projektom povezovanja pričeli.

Marta Volmut
vodja skupine MODRI

Martinov pohod

Izpeljali smo že 35. tradicionalni Martinov tek, pohod in kolesarjenje, letos na relaciji Bratonci – Kapela.

Tako se spominja letošnjega pohoda Stanko Sreš, eden od pobudnikov tega pohoda:

Spet smo hodili po Martinovi poti. Sam nisem mislil iti, ker sem letos zelo malo hodil, potem pa sem vseeno šel. Bilo je lepo. Pot nas je vodila najprej po stezi ob cesti do Dokležovja, ker se čez Müzge ni dalo, saj je bilo prej mnogo dežja in so bile poti zelo blatne, pa

dolga cesta do Bakovcev, skozi Bakovce v Male Bakovce in na dolgi most čez Muro. Letos se mi je zdel most zelo dolg. V Vučji vasi okrepčilo in potem v čudovite barve jesenskega gozda. Kar hitro sem prišel do prvega vrha proti Kapeli. Lepo mi je šlo tudi čez vse vrhove in kar naenkrat sem bil v šoli na Kapeli, kjer je bila dobra malica. Res lep dan in lep pohod! Tinek je rekel, da je letos to njegov zadnji; sicer pa to vedno reče. Upam, da bomo še hodili po tej lepi poti!

Res je, ob poplavi vseh mogočih Martinovih pohodov te ima, da bi prenehal z organizacijo te najstarejše in specifične rekreacijske prireditve, ki združuje tek, kolesarjenje in pohod. Tu se oblikujejo skupine po pripravljenosti. Ni tekmovalnosti, saj je zmagovalec vsak, ki premaga izbrano razdaljo. Pohodniki pridejo tudi zato, da se družijo s prijatelji, se nasmejijo kaki stari ali novi šali, obujajo lepe trenutke svojega življenja, srkajo lepoto narave, se nadihajo svežega zraka in ne nazadnje okrepijo svoje telo.

Škoda, da se zmeraj najde kak vzrok, da se pohoda ne moremo udeležiti.

Letos je bil še dolg do soorganizatorja prireditve, TD Klopotec Kapela, drugo leto pa bi želeli narediti zaključno „fešto“ v Bratoncih. Po tem pa bo novi upravni odbor društva sklepal, če prireditev še bo ali ne. Vsekakor bom pri organizaciji le-te pripravljen pomagati.

Stanko Sreš in Martin Virag

S počastitvijo jubilarcev DU smo zaznamovali mednarodni dan starejših

Tako kot že šest let nazaj smo v Društvu upokojencev Beltinci tudi letos obeležili mednarodni dan starejših in istočasno počastili še jubilate - člane našega društva, ki so v letu 2017 praznovali okrogli jubilej, 80 ali 90 let svojega življenja, ter zakonske pare, ki v tem letu praznujejo 50 let skupnega življenja - zlato poroko. **Marija Žekš, naša najstarejša članica, šteje letos 101 leto.**

Med letom sicer organiziramo veliko dogodkov: družabnih srečanj, kulturnih in športnih prireditev na nivoju Pomurja, tekmovanj, izletov, zdravstveno delavnico..., kjer se družimo, gibamo in veselimo. Letos smo obeležili 11. leto, odkar izvajamo **Projekt »Starejši za starejše« za višjo kakovost življenja doma.** V letu 2017 je bil ta projekt deležen posebne pozornosti. Prejel je evropsko nagrado »Državljan Evrope«, ki mu je bila podeljena v Bruslju. Projekt je prvenstveno namenjen najstarejšim članom društva in vsem občanom, starejšim od 69 let. Izvaja ga skupina osemnajstih prostovoljk našega društva s koordinatorko Ano Marijo Vučko. Starejše obiskujejo vse leto, ne le ob mednarodnem dnevu starejših. Obiski so odvisni od starosti in potreb posameznikov.

Na kulturno prireditev, ki je bila 28. 10. 2017, in je namenjena vsem občanom in članom društva, smo osebno povabili jubilate: **10 članov je bilo starih 90 let, 23 članov pa je v letu 2017 praznovalo 80 let. 50 let skupnega življenja letos praznuje 8 parov.** Morda jih je več, pa zanje žal nismo izvedeli. To so bili naši slavljenjci, ki so bili deležni male pozornosti s strani društva. Tudi tiste, ki se slovesnosti niso mogli udeležiti, v začetku decembra obiščejo poverjeniki, ki jih v imenu DU obdarijo s skromnim praktičnim darilom. Tako jim želimo sporočiti, da nismo pozabili nanje. Ponosni smo tudi na zlatoporočence, ki štejejo že 70 let in čez, pa smo jih kar nekaj predstavili kot izjemno aktivne športnike, udeležence druženj in društvenih prireditev. V društvu je iz leta v leto več živečih in aktivnih članov, ki štejejo 80, 90 let in kot sem že omenila, imamo tudi 101- letnico. Življenjska doba ljudi se daljša in

Jubilanti 2017

*90-letniki: Balažic Katarina, Gjura Franc in Zdravec Štefan
80-letniki: Antolin Elizabeta, Horvat Jožef, Kavaš Rozalija, Klemenčič Jožef,
Maučec Ivan, Meolic Katarina, Mlinarič Ferdinand, Perdigal Anastazija,
Sobočan Terezija, Sraka Franc, Sušec Mihael, Šarkanj Marija in Žalig Marija*

Zakonski jubilarci 2017 - zlatoporočenci

*Kavaš Jože in Terezija, Krauthaker Martin in Frančiška, Horvat Martin in Anica,
Erjavec Franc in Marija, Tivadar Jože in Marija, Zver Avgust in Marija
ter Vöröš Jožef in Terezija*

temu moramo prilagoditi razmere v družbi, zakonodajo in družbeno skrb za ljudi, ki vseh bremen življenja več ne zmorejo sami ali s pomočjo svojcev. S svojim programom delovanja DRUŠTVA UPOKOJENCEV tudi mi pripomoremo k temu. **Vsem prisotnim slavljencom smo čestitali, jim zaželeli veliko zdravih let, veselja do življenja ter lepih dogodkov s sočlani v društvu.** V kulturnem programu so sodelovali otroci Vrtca Beltinci pod vodstvom

vzgojiteljic Monike Tkalec in Suzane Horvat, Ljudski pevci iz Lipe pod vodstvom Marka Balažica ter društveni TRIO BREZ NOT Viktor & Katica Tkalec in Bojan Gomboc. Vse prisotne, ki jih je bilo tokrat več kot običajno, je nagovoril župan Milan Kerman, slavljencom pa izrekel čestitko ter jim zaželel predvsem zdravo preživljanje poznih let življenja.

Mira Šömen

Prvi letni koncert Mešanega pevskega zbora DU Beltinci

Ideja za ustanovitev pevskega zbora v društvu je zorela kar nekaj časa. Porodila se je članom, ljubiteljem petja, ki so izkoristili vsako priložnost, da so jo na glas povedali predsednici in vodstvu društva. Tako smo ustanovitev zbora zapisali v letni program dela v letu 2015. Našli smo **zborovodjo Jožeta Tivadarja**. Potrebovali smo še nekoga, ki bi prijel za delo, poiskal pevce in nalogo izpeljal. Dogovarjanje in zbiranje pevcev je **prevzela Marija Horvat**, članica Komisije za kulturo pri DU. Med člani je poiskala pevke in pevce, ki so že peli v skupinah ljudskih pevk, v cerkvenem pevskem zboru ali v zborih, ki so pred leti delovali v Beltincih. Iskala in nagovarjala je člane in članice po ostalih vaseh občine, bodoči člani PZ so se potem obveščali med seboj in iskali tiste, ki bi bili pripravljeni sodelovati. Skupaj sva izkoristili druga srečanja v DU in animirali člane k sodelovanju. **MePZ DU je začel delovati 17. novembra 2015**, torej je po stažu še zelo mlad.

Prvi nastop je bil na društvenem silvestrovanju konec decembra istega leta. Prvi zborovodja Jože Tivadar je s pevci opravil le nekaj vaj in prvi nastop, ko ga je bolezen prisilila v mirovanje in okrevanje. Pevci so želeli s petjem nadaljevati, zato so poiskali glasbenika in usposobljenega **zborovodjo Matijo Horvata**, domačina, ki je že vodil dva zbora pri društvi upokojencev in ima s tem kar nekaj izkušenj. Rad je prevzel na novo ustanovljeni zbor, ki

od februarja 2016 poje pod njegovim vodstvom.

V zboru je 24 pevk in pevcev, ki se tedensko dobivajo in pridno vadijo. Vsak začetek je težak in tako je bilo tudi z delovanjem zbora. Prehod iz ljudskega/cerkvenega petja na klasično zborovsko petje je bil za nekatere pevce zahteven, predvsem zaradi pevske tehnike in štiriglasnega petja, ki je pri takih zborih obvezno. Skupina pevk in pevcev je izredno homogena in prizadevna, zelo se trudijo pridobivati znanje zborovskega petja in slediti Matjažu, ki je strog v glasbenih zahtevah, a razume težave starejših pevcev, ne večjih zborovskega petja. Pevci in pevke se na vaje v Beltince - v "Anino Klet" k Srakovim - vozijo tedensko iz Lipovec, Dokležovja, Bratonec in Lipe. Imajo že kar širok repertoar klasičnih zborovskih pesmi, za posebne priložnosti pa zapojejo tudi druge.

Veseliijo se vaj in druženj, med seboj so povezani, veliko skupnih družabnih dogodkov in osebnih praznovanj beležijo v tem času. Radi prihajajo in če kdo manjka, ga pogrešajo. V dveh letih so postali pravi prijatelji, znajo se organizirati, stopiti skupaj, so pa tudi kritični do odločitev vodstva.

Nastopajo skoraj na vseh društvenih prireditvah, kjer se zbere od 200 do 300 ljudi: letni zbor članov, občinsko srečanje upokojencev, počastitev mednarodnega dneva starejših in jubilarantov. Nastopili so tudi na **Občinski**

proslavi ob dnevu državnosti ter na revijah pevskih zborov upokojencev lani v Turnišču in letos v Krogu, ki jih organizira Pomurska pokrajinska zveza društev upokojencev. Leto 2016 smo društvo in pevci sklenili z Adventno - božičnim koncertom na grajskem dvorišču beltinskega gradu, kjer smo gostili kar 6 zborov, katerih zborovodja je Matija Horvat. K sodelovanju smo povabili Turistično in Vinogradniško društvo Beltinci ter koncert organizirali s podporo Občine Beltinci in Zavoda za turizem in kulturo Beltinci.

Drugo leto delovanja si je zbor sestavil svoj program nastopov, za kar so se trudili tako pevci kot vodstvo. K sodelovanju smo povabili Vrtec Beltinci, osnovno šolo in turistično društvo. Ob materinskem dnevu so na ploščadi pred Ledino pripravili proslavo ob materinskem dnevu, nastopili na Markoven senji, v dokležovski cerkvi, v BTC -ju v Murski Soboti, na Vinariumu v Lendavi in na društvenih srečanjih.

Prvič so si omislili LETNI KONCERT ZBORA z vabljenimi gosti, ki je bil v nedeljo, 19. 11. 2017, v kulturni dvorani. **Gostje koncerta so bili: MePZ« Vladimir Močan DU Murska Sobota, MePZ KUD Melinci in FS »Veseli Marki« OŠ Beltinci pod mentorstvom Jelke Breznik.**

Domači zbor je zapel uvodno pesem, pozdrav in nekaj besed o delovanju zbora je povedala **Marija Horvat**, organizacijska vodja zbora. Skoraj polna dvorana je prisluhnila ubranemu petju vseh sodelujočih zborov, krasnim solo pevskim vložkom osnovnošolcev ter njihovemu iskričevemu povezovanju in napovedovanju naslednjih točk. Koncert je bil obliž za dušo, oko in uho tako vsem pevcem kot poslušalcem.

Čestitke za 1. koncert po dvoletnem delovanju so Mešanemu pevskega zboru DU izrekli predsednica, podžupan Roman Činč in organizacijski vodji gostujočih zborov Marijana Škrilec in Dragica Pozdrec.

Mira Šömen

Svet na dlani – 50 potopisnih večerov društva KK Tim Mlin

Odkrivanje sveta je tisto, kar številne popotnike, bodisi peš, s kolesom ali kako drugače, požene na pot. Pred več kot 500 leti je Krištof Kolumb odkril Ameriko; mislil je sicer, da je pristal v Indiji. Danes imajo popotniki veliko več potrebnih informacij, potovanja so postala enostavnejša in turizem je postal gonilna sila številnih držav. Seveda pa želijo popotniki svoja doživetja deliti in naši prireditveni dogodki - potopisni večeri - so nemara pravi način za to. Naše poslanstvo ostaja vse do danes isto, to je vsem vam, obiskovalcem potopisnih večerov, približati svet in odročne kraje, kamor sami verjetno ne bomo nikoli stopili.

Tim Mlin Beltinci vstopa v 15. leto prirejanja potopisnih večerov. V teh letih smo gostili številne svetovne popotnike, tudi tiste iz domače občine in člane našega kluba. Skupno nam je svojo potovalno izkušnjo zaupalo več kot 70 novodobnih Kolumbov. Čez 2.500 je številka skupnega obiska vseh potopisnih večerov!

Začeli smo s kolesarskim potovanjem v severni del Afrike. V grajski dvorani je ob fotografskem gradivu odmevala glasba s Kube, Kambodže, Peruja, Bolivije, Indije, Avstralije, naši člani so predstavljali Transsibirsko železnico. Dva sta se kar s kolesom podala na najsevernejšo točko Evrope – Nordkapp, spet drugi je prevozil gorski del etape Tour de France. Ob zanimivih zgodbah smo bili z mislimi na Japonskem, v Nepalju in Mehiki. Gostili smo dva svetovna rekorderja, doma in v svetu uveljavljena športnika Marka Baloha in žal že pokojnega Jureta Robiča. Naši gostje so bili organizatorji ekstremne dirke okrog Slovenije – DOS Extreme 2008. Odkrivali smo Porabje, ki je tako blizu, a hkrati daleč. Z mislimi smo bili v Ameriki, Nevadi, Dolini smrti, Los Angelesu, San Franciscu in Afriki, Zambiji, Namibiji, Bocvani ter Južnoafriški republiki. Sledili so Filipini, Šri Lanka in Venezuela. Predstavljeni sta bile dve humanitarni odpravi v

Iztok Bončina nas je popeljal v svet, kjer se je čas ustavil

Kenijo in Ugando. Potovali smo po Novi Zelandiji, doživeli CAMINO in spoznali zgodbo Človek in reka, kjer smo Dušanu Kovaču skupaj z donatorjem poklonili nov kanu, saj so mu starega na avanturi ukradli. Potovali smo na konec sveta – na rt Horn, doživeli Azerbajdan, Gruzijo in Armenijo. S kolesom smo potovali po Balkanu, odpotovali v vzhodni del Kitajske, šli v čarobno Kraljevino Butan in skrivnostno Severno Korejo. Sledila je dežela grofa Drakule – Romunija, s katrcem smo odkrivali Sibirijo. Na 40. Potopisnem večeru smo gostili Dominiko in Igorja Osvalda, ki sta predstavila sedemletno pot, sledilo je kolesarjenje starih znancev iz društva Raketa po Romuniji, Ukrajini in Moldaviji. Spoznali smo Aljasko, Iran, in spet kolesarili - po Gruziji in Armeniji. Na vrsto so prišli: Madagaskar, Argentina, Svilna pot ter Mongolija in Sibirija.

Obiskovalci naših večerov se radi vračate v grajsko dvorano, s potopisnimi večeri pa, upamo, da tudi mi vračamo družabno življenje med zidove beltinskega gradu.

Smo pa tokratni jubilejni 50. Potopisni večer pripravili v kulturnem domu. Naš tokratni gost je bil svobodni fotograf in fotoreporter, profesor umetnostne

zgodovine, dolgoletni turistični vodnik, potapljač, astronom in veliki popotnik Iztok Bončina. Tema večera je bil Ekvador, razmeroma majhna južno ameriška država, ki slovi po svojem pestrem in razgibanem reliefu. Ekvadorju posebno barvitost dajejo domačini, ki so v mnogih stoletjih postali pravi preplet različnih kultur in ras. Sledilo je potovanje po Galapaškem otočju, ki pa je svet zase. Tu se je čas ustavil in težko še kje drugje na svetu doživiš tako pristen stik z neokrnjeno naravo in živimi bitji našega planeta. Izvrstne fotografije Iztoka Bončine je v kulturnem domu spremljalo 100 obiskovalcev.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem obiskovalcem naših potopisnih večerov, vsem dosedanjim gostom in članom društva, ki pomagajo, da so prireditve izpeljane tako, kot si obiskovalci zaslužite. Prehodili smo del poti, nadaljujmo jo. Cilj je pot.

Leon Mihalič

50 let Pomurske planinske poti

Prve zamisli o planinski poti segajo v leto 1957. V začetku naj bi zajela le Prekmurje, kasneje pa tudi Prlekijo in Slovenske gorice. Navezala pa naj bi se tudi na Slovensko planinsko transverzalo. Leto 1957 kot leto prvih prizadevanj za ustanovitev Pomurske planinske poti je zapisano tudi v dnevniku poti ob njegovi izdaji in otvoritvi poti ob Bukovniškem jezeru leta 1967.

Prvi pohod po Prekmurski transverzali je bil organiziran od 23. do 29. maja 1960. V letu 1962 je Počitniška zveza za Pomurje sklenila, da se trasira Pomurska pot in da bodo vsi, ki jo prehodijo, dobili značko.

Iz zapisnika 8. redne seje Pomurske turistične zveze z dne 26. junija 1962 je razvidno, da so določili traso in kontrolne postaje. Vsaka kontrolna postaja je imela svoj žig z upodobitvijo značilnosti kraja. Žigi so bili kvadratni, trikotni, okrogli in ovalni. Motive za žige je izdelal Franc Mesarič, vendar so na tej seji nekatere zamisli zanje tudi zavrnili. Traso poti so začeli označevati dijaki Srednje šole za telesno vzgojo. O »Novi transverzali – Pomurski poti« je poročal Pomurski vestnik.

Po podatkih iz zapisnika 1. seje MDO 18. aprila 1966 so v 1963. letu raznosili žige in vpisne knjige. Obliko žigov so si zamislili člani Planinskega društva Murska Sobota.

Glasilu učencev Srednje šole za telesno vzgojo, letnik 3, št. 8, 31. oktobra 1964 prinaša opis pohoda dijakinj te šole in odtise vseh 32 žigov. Tudi iz »utrinkov spomina udeleženke« je razvidno, da so bila tri dekleta iz tretjega letnika te šole določena za poskusni pohod po

Pomurski poti.

Na predlog Evgena Titana, predsednika PD Murska Sobota, je bil 18. aprila 1966 sklican sestanek predstavnikov PD M. Sobota, G. Radgona in Ljutomer, na katerem je bil ustanovljen MDO za Pomurje. Za predsednika je bil izvoljen Evgen Titan. Pomurska pot je bila razdeljena po društvih in ta so jo morala označiti (do takrat še ni bila markirana):

PD Murska Sobota od petanjskega do veržejskega mostu,

PD Gornja Radgona od petanjskega mostu do Gomile in

PD Ljutomer od Gomile do veržejskega mostu.

Da je bilo označevanje tudi opravljeno, izhaja iz zapisa o »tretjem markiranju PP«, 2. junija 1966, med Ljutomerom in Železnimi Dverimi; v zapisu je tudi osnutek markacije.

Slovesna otvoritev Pomurske poti z 32 kontrolnimi točkami v štirih pomurskih občinah je bila 22. oktobra 1967. Pot je pomenila pomembno pridobitev za pomursko planinstvo, kar so s prisotnostjo potrdili predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik in drugi njeni visoki funkcionarji.

Videti je, da je nato delo MDO za nekaj časa zamrlo. Vzrok so verjetno nesoglasja med posamezniki v UO PD Murska Sobota in občinskimi strukturami s področja telesne kulture ter osamosvojitve planinske skupine MURA v PD MURA Murska Sobota maja 1973. Za umiritev razmer je bil verjetno dobrodošel obisk Glavnega odbora PZS v letu 1974. Petega decembra 1975 je bila seja predstavnikov PD MURA in MATICA Murska Sobota, PD Gornja Radgona in PD Ljutomer, na kateri so se dogovorili o ponovnem oblikovanju MDO. Obravnavali so tudi problematiko vzdrževanja in označevanja PP.

Osmega decembra 1976 se je ponovno konstituiral MDO PD za Pomurje in se povečal za PD Lenart. Predsednica je postala Marija Lah Vild. Odbor je sprejel sklepa o razširitvi PP za dve

novi kontrolni točki, Zgornja Ščavnica (sedaj Sveta Ana) in Zavrh, in o izdaji ciklostiranega vodnika. Razširjen del poti po Slovenskih goricah je bil odprt 2. maja 1977.

Štirinajstega maja 1977 je bila seja MDO PD za Pomurje, na kateri so sprejeli sklepa o markiranju poti in imenovanju komisije za pripravo vodnika po poti. Začeli so se tudi pripravljati za dan slovenskih planincev 11. septembra v Gornjih Petrovcih (Pindža). Ta dan je bil še dodatno pomemben. Pomurska pot je bila obnovljena in v celoti markirana. Izdan je bil opis v ciklostirani obliki v nakladi 300 izvodov. MDO PD za Pomurje je prevzel skrb za Pomursko pot, evidenco in pošiljanje častnih znakov o prehojeni poti.

Leta 1982 je PD Mura založila nov dnevnik Pomurske poti – tokrat le zloženko, predvsem zaradi pomanjkanja denarja.

Maja 1990 je MDO PD za Pomurje ponatisnil opis Pomurske poti z manjšimi popravki v ciklostirani obliki.

Leta 1999 je Pomurska pot ponovno doživela razširitev še za dve novi kontrolni točki: Sveto Trojico in Tromejnik, MDO PD za Pomurje pa je izdal nov Dnevnik poti z lepim plastificiranim ovitkom in s pregledno razvrstitvijo mest za žige. Pomurska pot se je preimenovala v Pomursko planinsko pot.

Leta 2002 je MDO PD za Pomurje izdalo nov vodnik v obliki, ki je primerna za pohodnike, in z novo vsebino, z vsemi dopolnitvami o spremembah na poti, z razširjenimi in spremenjenimi nahajališči žigov. Novi opis PPP je delo vseh planinskih društev s področja MDO PD za Pomurje.

Priključitev Evropske pešpoti E-7 in Avstrijske pešpoti I – 22 pomeni, da smo jo približali in vključili v mednarodno popotniško dejavnost.

Leta 2011 smo ji dodali evropsko ime Via Pomurje.

Leta 2013 se je Pomurska planinska pot ponovno razširila za dve kontrolni

točki: Sotinski breg 5/a in Cerkvjenjak 15/a. Izdali smo novi Dnevnik PPP v nakladi 800 izvodov. V letu 2013 je bila trasirana in opremljena Evropska kulturna pot sv. Martina Via Savaria na relaciji Domanjševci - Zavrh, ki poteka večinoma tudi po trasi Pomurske planinske poti.

Pomurska planinska pot spada med najstarejše planinske obhodnice, ob otvoritvi je bila 7. (sedma) odprta pot in je imela 32 kontrolnih točk, sedaj jih ima 38. In zakaj v Pomurju na pretežno ravnem ali rahlo gričevnatem delu Slovenije planinska pot?

Visokogorski svet je bil kljub dobrim cestnim in železniškim povezavam našim planincem odmaknjen, zato si pogostih obiskov gora niso mogli privoščiti; to tudi po tolikih letih še vedno drži. Zaradi tega se je porodila ideja o Pomurski planinski poti, ki naj bi imela dva namena:

- planincem in drugim ljubiteljem narave naj bi omogočila spoznati manj znane predele naše okolice in jim omogočila gibanje v naravi takrat, ko ni mogoče obiskovati

gorskega sveta,

- planinskim prijateljem iz drugih predelov domovine, pa tudi od drugod, so želeli odkriti lepote Pomurja in dela Slovenskih goric, ki so svojevrstne in na nek način specifične.

Pot je dolga 324 km in se začne v Murski Soboti, nato se poda preko Goričkega in Ravenskega preko reke Mure in Radencev v Kapelske in Radgonske gorice, pa čez Apaško polje v Slovenske gorice in preko Jeruzalema in Ljutomera nazaj na Mursko polje ter čez Dolinsko do Lendave. Potem se obrne nazaj in preko Bukovniškega jezera in Moravskih Toplic konča tam, kjer se začne: v Murski Soboti. Vzdrževanje poti po odsekih opravijo planinska društva iz MDO PD za Pomurje. Vsak pohodnik dobi po predložitvi dnevnika za prehojeno pot lično značko, ki predstavlja markacijo s čebelo.

Skozi zgodovino namenoma nisem omenjal zaslug posameznikov, vendar brez tega ne gre. Evgen Titan je gotovo oral ledino za to našo Pomursko

planinsko pot. Pri njegovem delu, najprej trasiranju in nato markiranju, so mu veliko pomagali dijaki Srednje šole za telesno vzgojo Maribor, oddelek Murska Sobota. Za ponovno markiranje in opis poti pa ima gotovo največ zaslug Marija Lah Vild. V planinskih društvih je imela dobre sodelavce, ki jih je s svojo zagnanostjo in vztrajnostjo zmogla organizirati za delo. Posebej pomembno pa je njeno delo ves čas po 1977. letu do prerane smrti: vestno je vodila evidenco pohodnikov in podeljevala častne znake Pomurske planinske poti.

V preteklih 50. letih se je Pomurska planinska pot zelo uveljavila. Še posebej v pozni jeseni in zgodnji pomladi jo obišče mnogo pohodnikov; teh je po dostopnih podatkih tudi do 1000. Pomurska planinska pot pomeni dodatno turistično ponudbo na širšem področju Pomurja in je pomemben kamenček v mozaiku pomurskega pohodniškega turizma.

***Skrbnik PPP pri MDO PD za Pomurje
Jože Ružič***

Zadovoljstvo s šolsko prehrano otrok in dijakov

DRUŠTVO PRIJATELJEV AGRARNE EKONOMIKE

Tudi v letu 2017 je Društvo prijateljev agrarne ekonomike (DPAE) posvečalo veliko pozornost spodbujanju in dvigovanju osveščenosti na področju varne hrane in prehranske samooskrbe med mladimi, zato je že peto leto zapored v mesecu septembru izvedlo anketiranje po pomurskih osnovnih/srednjih šolah, in sicer na temo o zadovoljstvu s šolsko prehrano otrok in dijakov na pomurskih osnovnih in srednjih šolah. Število vseh učencev, ki so rešili anketo v letu 2017, je bilo

121, število vseh dijakov pa 135. Skupaj smo tako v letu 2017 anketirali 256 otrok/dijakov. Rezultati ankete bodo služili DPAE in anketiranim osnovnim in srednjim šolam kot ocena o zadovoljstvu s šolsko prehrano otrok v naši regiji, ter kakšne smernice uvesti v prihodnje, da bo kmetijstvo bolj cenjeno in prepoznavno v pomurskih osnovnih in srednjih šolah.

Izpostavili bi samo nekatere najbolj zanimive rezultate oziroma odgovore otrok in dijakov iz nekaterih osnovnih in srednjih šol, ki so se nam pri analiziranju zdeli najbolj izstopajoči.

Na vprašanje »Ali pred odhodom v šolo zajtrkuješ?« je z NE odgovorilo kar 63 % učencev, z DA pa 37 % učencev. »Si zadovoljen/-a s šolsko prehrano na vaši šoli?« je z DA odgovorilo 85 % učencev,

z NE pa 15 % učencev. Na vprašanje »Ali veš, kaj je shema šolskega sadja in zelenjave?« je z NE VEM odgovorilo 8 % dijakov, z NE 59 % dijakov ter z DA samo 33 % dijakov. Zanimiv je bil odgovor dijakov na vprašanje »Ali pred odhodom v šolo zajtrkuješ?« kjer je z DA odgovorilo kar 63 % dijakov, z NE pa 37 % dijakov.

Vir: arhiv DPAE

SKUPNI REZULTATI

Skupni rezultati ankete tudi v letu 2017 kažejo na to, da je treba v prihodnje otroke/dijake v pomurskih osnovnih

in srednjih šolah vse več osveščati in izobraževati o šolski prehrani. Že v osnovni šoli morajo otroci dobiti podlago, da bodo dan začeli z zajtrkom in vsak dan pojedli vsaj eno vrsto sadja in zelenjave. Pri vsem tem pa je najpomembnejše, da učenci/dijaki dobijo že v osnovni/srednji šoli ustrezno šolsko prehrano in s tem tudi pravilne informacije in znanje s strani

učiteljev/profesorjev oz. organizatorjev za prehrano. Že v osnovni šoli se morajo otroci kot tudi dijaki naučiti in spoznati šolski jedilnik, saj bo to nadalje vplivalo na njihovo zdravo življenje. Glede na rezultate ankete otroci/dijaki še vedno med šolsko malico in kosilom preveč uživajo maščobe in se nezdravo prehranjujejo. Osnovne in srednje šole morajo za šolsko prehrano otrok/

dijakov v prihodnje priskrbeti več zdrave in lokalno pridelane hrane, saj tako pridelana hrana pozitivno vpliva na njihovo kakovostno življenje.

Društvo prijateljev agrarne ekonomike

*Mojca Klemenčič, dipl. inž. agr. ekon.
Silvo Pozderek mag.*

Prekmursko osteološko društvo Murska Sobota

Dnevi so vse krajši, saj je čas pozne jeseni. Zato je veseli december ves sijoč in prazničen v raznobarnih lučkah.

Društva in podjetja prirejajo srečanja za svoje člane – delavce, čas je za obračune

pred prihajajočim novim letom.

Tudi Prekmursko osteološko društvo Murska Sobota, ki ga vodi Marija Horvat iz Beltincev, je pripravilo srečanje v dvorani gasilskega doma v Beltincih.

Zbralo se nas je okrog sto članic in članov.

Kot gostje so prišli dijaki četrtega letnika Zdravstvene šole Rakičan. Izmerili so nam krvni tlak in sladkor v krvi. Mlade dijakinje in dijaki oddelka za kozmetiko so nam dali koristne nasvete glede ličenja in še dosti drugega.

Veliko zanimivega je bilo povedanega o naši bolezni in podanih je bilo veliko uporabnih nasvetov.

Glavno dogajanje je bilo pri predstavnicah Zveze osteološkega društva iz Ljubljane, ki sta z UZ merili kostno gostoto na petnici. Kljub gneči smo merjenje opravili vsi.

Lepo se je bilo srečati in poklepetati z znankami, prijateljicami, bivšimi sodelavkami in nekdanjimi sovaščankami. Mize so se šibile pod težo sladkih dobrot, ki smo jih napekle članice.

Poizkusili smo zeliščni čaj LIPOVSKIH ZELIŠČKARIC, ki so nam ga ponudile. Čudovit okus!

Naše srečanje se je zavleklo v pozno popoldne z željo, da bo takih srečanj še več.

Hvala vsem, ki ste organizirali in se udeležili tega srečanja in tako nam in sebi popestrili dan.

Prihajajoče leto 2018 naj bo srečno, predvsem pa zdravo!

Marija Horvat

Srečanje pomurskih prostovoljk in prostovoljcev društev upokojencev Pomurja, vključenih v projekt Starejši za starejše

Na letnem srečanju smo se dne 21. 11. 2017 zbrali prostovoljci, ki delamo na ravni pomurske regije v programu Starejši za starejše. Tako kot lani je tudi tokrat srečanje organizirala Pomurska pokrajinska zveza Društev upokojencev Murska Sobota v Nedelici v občini Turnišče.

Po pozdravnih nagovorih in krajšem kulturnem programu je sledilo predavanje na temo Pravice do različnih socialnih in drugih oblik pomoči starejšim in njihovim družinam, ki sta ga pripravili strokovni sodelavki Centra za socialno delo Murska Sobota.

Seveda pa si takega srečanja ne bi mogli predstavljati brez prisotnosti naših predstavnikov iz Zveze društev upokojencev Slovenije. Iz ZDUS-a se nam je tokrat pridružila gospa Rožca Šonc, ki že vrsto let deluje v programu Starejši za starejše in je strokovni vodja tega programa. Gospa Šončeva je na kratko predstavila zgodovino programa, predvsem pa se je iskreno zahvalila vsem prostovoljkam in prostovoljcem za vse, kar smo v 13-letih delovanja projekta v okviru prostovoljstva nudili našim starejšim, ki živijo doma. Poudarila je, da si starejši želijo predvsem tople besede, ki jo mnogi pogrešajo, oziroma je v lastnih družinah niso deležni. Starejši imajo radi ob sebi nekoga, ki jih razume in

jih posluša. Ravno zaradi tega je večina starejših še toliko bolj vesela obiska prostovoljcev, s katerimi lahko delijo veselje, pa tudi žalost in druge prijetne in manj prijetne stvari, s katerimi se soočajo.

Veseli smo, da je bilo naše delo prepoznano tudi v Evropskem parlamentu, saj je program Starejši za starejše prejel nagrado

» Državljan Evrope 2017«. Evropski parlament je prepoznal pomen prostovoljske medsebojne pomoči. Prav tako program predstavlja primer dobre prakse na področju prostovoljstva, ki omogoča bolj kakovostno in neodvisno življenje starejših. Slovesna izročitev nagrade je bila oktobra v Bruslju, nagrado pa je v imenu vseh, ki so zanjo zaslužni, sprejela Rožca Šonc. Podelitve se je udeležila tudi Vijola Bertalanič in še nekaj prostovoljk.

Prostovoljke in prostovoljci smo bili seznanjeni tudi z osnutkom Zakona o dolgotrajni oskrbi, ki nam ga je predstavila predsednica Pomurske pokrajinske zveze društev upokojencev, Vijola Bertalanič.

Po strokovnem delu srečanja je sledil družabni del, namenjen izmenjavi mnenj in izkušenj prostovoljk in prostovoljcev.

Vse skupaj je potekalo v prijetnem vzdušju - videlo se je namreč, kako

smo prostovoljci med seboj povezani, kako se med nami tkejo prijateljstva in pristni osebni odnosi. Neprecenljiv je občutek zadovoljstva, pozitivna samopodoba in druge lepe lastnosti, ki jih sčasoma pridobiva prostovoljec, ki se vključi v tak program.

Posebna zahvala velja prostovoljkam DU Beltinci, ki že vrsto let vztrajate pri obiskovanju starejših in s tem prispevate, da bi bilo življenje za vse lepše in bogatejše.

Hvala organizatorjem za izpeljavo tega srečanja.

Ana Marija Vučko

Bilo nam je lepo

Kdo ne bi šel tja, kjer bi se malce pomladil? Tako smo storile tudi me, lipovske pevke, saj smo bile na obisku v Vrtcu Slamica v Lipovcih. Bilo nam je lepo in prijetno, za kar se vodi Damjani in vzgojiteljici Marjanci, predvsem pa prijaznim otročičkom iz srca zahvaljujemo. Zapele smo nekaj pesmi in kot je bilo videti, smo razveselile malčke, saj so nas zelo pridno in vneto poslušali. Eno pesmico smo zapeli skupaj z otročki in z njo tudi že nastopili na odru v vaškem domu Lipovci na prireditvi za starejše občane v soboto,

2. decembra 2017.

Srečanje v vrtcu bi lahko poimenovali Babice in vnučki ali Srečanje mladosti in starosti. Prijetno je bilo takšno druženje, saj povezuje naše bivanje. Malo smo se tudi obdarili. Otročki so nas postregli z dobrim čajem, sami pa so se posladkali z našimi dobrotami. Tudi lepo darilce so nam pripravili: pikapolonico na štiriperesni deteljici. Kako so le vedeli, da potrebujemo prav to, saj je znano, da pikapolonica in deteljica prinašata srečo. Ja, res jo potrebujemo, srečo namreč. Z njo

si želimo več zdravja, dobre volje, še veliko petja in da bi še dolgo ostale skupaj.

Že mnogokrat se je izkazalo, da si veliko lepih trenutkov lahko podarimo, ne glede na to, če smo mladi ali nekoliko starejši. Prav takšna druženja verjetno potrebuje večina ljudi v zrelejšem življenjskem obdobju. Dokazano je namreč, da je samota, torej čas brez druženja, ubijalska. Posvečajmo se torej tistemu, kar nas osrečuje in nam nudi zadovoljstvo. Takrat nas tudi bolezen težje najde. Imejmo pozitivne misli,

Upam si trditi, da nam, pevkam, uspeva širiti in deliti dobro voljo, saj nas pesem razveseljuje in ohranja v formi, seveda letom primerno.

Lipovske pevke in moški pevski zbor v cerkvi Sv. Jurija

podarimo smeh tistim, ki ga nimajo in objemimo ljudi, ki ne mislijo slabo, ali pa mislijo slabo zato, ker pogrešajo objem.

Otrokom in vsem zaposlenim v Vrtnu Slamica Lipovci lipovske ljudske pevke

želimo vso srečo sveta in naj jim bo v življenju lepo.

V nadaljevanju bi rada omenila še prekrasen izlet Kulturno umetniškega društva Lipovci v Piran in Strunjan, 19.

novembra letos.

Bili so pomisleki, ali bodo tudi starejši zmogli, a bilo je prekrasno in veselo in v zadovoljstvo vseh udeležencev. Vreme je bilo čudovito, sončno, toplo in morsko. Bližina in poseben vonj ozračja našega dela Jadrana sta nas navdušila in čas nam je v veseli družbi minil, kot bi mignil.

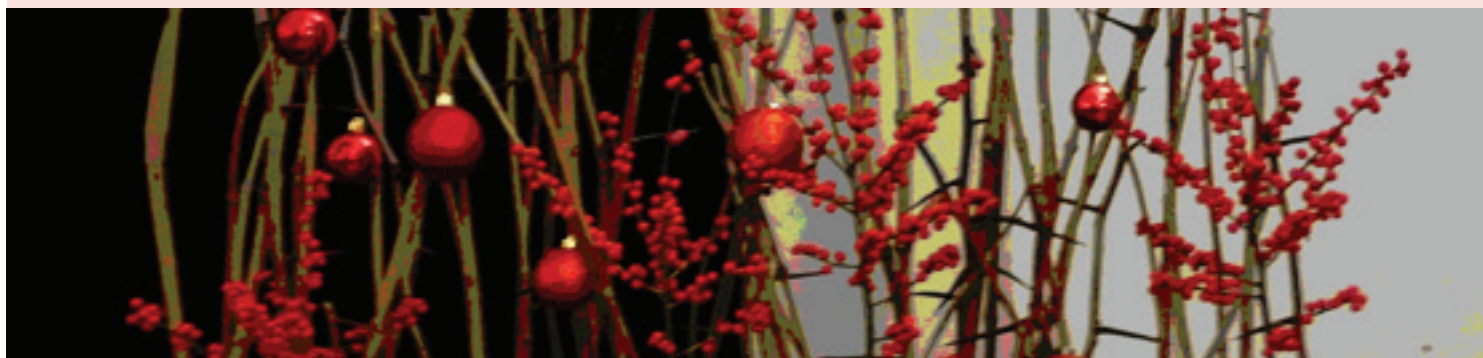
Organizatorju je uspel čudovit program v zadovoljstvo vseh udeležencev. Ker je bila nedelja, smo sebe in poslušalce razvedrili duhovno in kulturno. Skupaj z moškim pevskim zborom smo namreč peli pri sveti maši v cerkvi svetega Jurija v Piranu. Popoldne smo nastopili še na prazniku zlatega oziroma božanskega sadeža kakija v Strunjanu. Zapel je lipovski moški pevski zbor z zborovodjem Gorazdom in zapele smo lipovske ljudske pevke pod Verino taktirko. Pod polnim šotorom smo bili lepo sprejeti, še lepše je donela prekmurska pesem. Svoje izdelke so postavile na ogled tudi lipovske Veziļje in rokodelci izdelkov iz slame.

Naužili smo se morskega zraka in za ta letni čas izredno toplih sončnih žarkov ter se vrnili v Lipovce hvaležni za dobro organizacijo tega dogodka. Hvala torej vsem, ki so kakorkoli pomagali pri realizaciji tega izleta.

Zakorakali smo v veseli december in zaželim si, da bi bilo prihodnje leto polno takšnih načrtov, ki bi se z našo aktivnostjo tudi uresničili. Naj nas spremlja sreča, zdravje, dobra volja in božji blagoslov.

Pa še ena dobra misel: **ČE ŽIVIŠ S SPOMINI, OSTARIŠ; ČE ŽIVIŠ Z NAČRTI, SE POMLADIŠ.**

Vera Bezjak

Druženje v spomin na Štefana Kovača Marka in Antona Vratušo

Krajevna organizacija Zveze za ohranjanje vrednot NOB Beltinci je v soboto, 14. oktobra, počastila 17. oktober kot spomin na narodnega heroja Štefana Kovača Marka. Pred Kovačev spomenik so položili venec in sveče, pevke Jesenskega listja iz Dokležovja pa so zapele domoljubne pesmi. Za tem je v beltinski kulturni dvorani sledilo predavanje red. prof. dr. Cvetka Hedžet Tóth.

Dr. Cvetka Hedžet Tóth (roj. 1948) je redna profesorica za ontologijo, metafiziko in filozofijo utopistike na Oddelku za filozofijo Filozofske fakultete v Ljubljani, kjer je redno zaposlena. Bila je predstojnica Katedre za sistematsko filozofijo in senatorka na fakulteti. Prav tako je bila daljši čas podpredsednica Društva visokošolskih profesorjev Univerze v Ljubljani in je še vedno članica upravnega odbora tega društva. Področja njenega širšega znanstvenoraziskovalnega in predavateljskega delovanja so ontologija, metafizika, utopistika, etika in aksiologija. Predavala in strokovno sodelovala je s Hebrejsko univerzo v Izraelu, z Univerzo Regensburg in Univerzo München v Nemčiji. Je avtorica številnih člankov, razprav in študij iz teoretične in praktične filozofije. Do zdaj je objavila šest knjig – Spontanost in avtonomnost mišljenja (1994), Metafizika čutnosti (1998), Med metafiziko in etiko (2002), Hermenevtika metafizike (2008), Dialektika refleksijskega zagona (2015), Materialistično-idealistična zarez (2015).

Njeno predavanje v Beltincih se je navezovalo na politika, diplomata, publicista, borca NOB in slavista Antona Vratušo, ki je bil dolgoletni prijatelj družine Josipa Hedžeta.

»Nedavno preminuli akademik dr. Anton Vratuš – Slavečki Vran (21. februar 1915 – 30. julij 2017) je s svojim življenjem nam, ki smo z njim sodelovali, posredoval med drugim izjemno vrednoto, namreč kako delati za

dobro skupnosti in hkrati nikomur biti hlapec, ob tem pa negovati domoljubje in svetovljanstvo. Nekaj simbolnega bi navedla iz Vratuševega več kot stoletnega življenja. Kot otrok je Vran – s tem imenom se je Vratuš podpisoval pod svoje črtice in novele – poslušal petje goloba, gugutke, in mater vprašal, kaj ta ptica poje. Pa mu je odgovorila: »Znaš ka: pod pudon sidín, postrůžnjek ladin, srmaki ga dan, bogaci pa nej!« To je Vranova prazračetna etična misel, ki ga je spremljala vse njegovo življenje. Skratka: revnemu da – bogatemu ne. S tem zarežeš v pravico in trajno neguješ solidarnost.

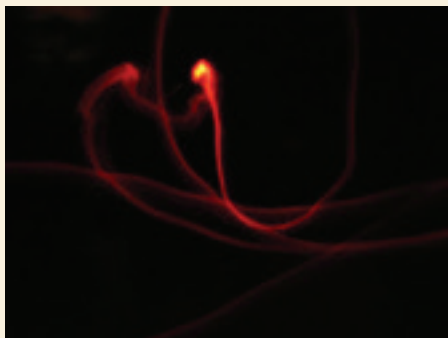
Kot desetletni fantiček se je odločil, da bo študiral jezike, kajti samo kak kilometer zahodno in vzhodno od njegove domačije so govorili na eni strani nemško, na drugi madžarsko, in ne enih in ne drugih ni razumel. Želel pa je, da bi ga ljudje razumeli in on njih. Ta njegova odločitev – »jeziki bodo« – kaže na njegovo značajsko nagnjenost in usposobljenost za komuniciranje z ljudmi. Glede domoljubja omenja svoje mladostno in »tesno prijateljstvo z Josipom Hedžetom (1915–1943)«, pozneje diplomiranim inženirjem montanistike, ki je bil istih let kot on, le

da je bil v šoli štiri leta pred Vranom, ki se je med svojimi mlajšimi sošolci zaradi tega počutil malo nelagodno. Pred Hedžetovo rojstno hišo na Razkrižju je še danes lep, velik spomenik z napisom: »V tej hiši so se sestajali nosilci upora NOB za Pomurje. 1. sestanek je bil 22. 5. 1941.« Naj neskromno povem, da je to tudi moja rojstna hiša.»

V sklepnem delu predavanja je povedala tisto, kar pri človeku edino pelje naprej: »Srečo neguj na ta način, da lahko vsak trenutek, tudi tako kot Vran v koncentracijskem taborišču, misliš in razmišljaš, kako naprej. V tem je vsebovana volja, ponos biti, obstati, vztrajati, reči življenju da in priznati vsakomur svoje. Glasno in za vselej dokumentirano je povedal, kako se je ravnal po tem, da česar ni želel, da bi drugi počeli njemu, tega on sam še toliko bolj ni počel drugim. To počne samo aristokrat, odličnik – in Anton Vratuš je oboje bil.« Zato naj to velja tudi v letu 2018.

Bojan Zadavec

Decembrski spust v (pod)talje

Ižakovci, teren Burjaški dnevi

Ta del koledarskega leta je bil človeku vse od pamtiveka pa do pred kratkim pomemben zaradi obrata. Zgodí se namreč sončev obrat (zimski solsticij) in dnevi se začnejo daljšati. Zgodila se je tema, zgodila se je smrt, da se bo iz nje rodila luč. Ta čas je zato zelo primeren, da se tudi sodobni človek spustí v podtalje, v temo in se vpraša: Kaj v meni mora umreti, da postanem odgovorno bitje, bitje, ki spoznava sebe in svet? Katere želje, katere iluzije morajo umreti?

Peti december je bil leta 2013 s strani Združenih narodov razglašen za svetovni dan tal. Pozno in značilno obenem. Nekaj, kar dojemamo za samoumevno, namreč postane pomembno šele potem, ko voda že teče v grlo. Da, po podatkih omenjene organizacije imamo na Zemlji v povprečju samo še 60 let rastnih razmer za kmetijske rastline. In Slovenija, ki se nam sicer tako tako lepo obdelana in zelena, ima med evropskimi državami najmanj kmetijskih zemljišč na prebivalca. Trgovskim centrom, industrijskim conam in stanovanjskim naseljem namenamo najboljša kmetijska zemljišča. Prvih od omenjenih sploh ne rabimo, druga dva oblikama pozidava pa z nekaj malo truda hitro najdemo primernejša zemljišča. Še posebej pri načrtovanju (vz)postavitve novih stanovanj v nekem prostoru je dobro najprej proučiti možnosti, ki jih nudijo že obstoječi, pogosto zapuščeni stanovanjski objekti v naseljih. Pri načrtovanju teh pa velja pomisliti tudi na pomen zelenih površin, ki izginjajo podobno hitro kot rodovitna tla. Eno odraslo drevo namreč letno porabi 12

kg CO₂, proizvede pa kisika za enoletno porabo štiričlanske družine. V Lipovcih so pred leti zaradi enega bolnega divjega kostanja podrlí še pet zdravih, v bližini Osnovne šole Beltinci so letos posekali vsaj štiri zdrava odrasla drevesa, v parku pa se ta podirajo in odmirajo kar sama, tudi zaradi agromelioracij in neustrezno izpeljane regulacije potoka Črnca in Dobra. To so vsekakor smrti, ki nikakor niso bile potrebne.

December je torej čas, da se zamislimo tudi nad tem, kaj pobijamo in zakaj. O tem, kako ravnamo s tlemi, kaj jim dajemo, kaj jim odvzemamo, tekajoči za lastnimi željami na površini tal pogosto pozabljamo na samo življenje in pomen življenja v njih.

Spoznajmo ga. Zakaj je skupaj z rastlinami dobro gojiti tudi prst?

Organski del prsti, ki nastaja iz odmrlih rastlinskih in živalskih organizmov, imenujemo humus in je ključnega pomena za rast rastlin. Zemlja, sestavljena samo iz mineralnih delcev, ki so nastali s preperevanjem matične kamninske podlage, brez humusa namreč ni rodovitna, zato jo imenujemo tudi mrtvica.

S posnemanjem narave pri tem, kako v listnatih in mešanih gozdovih sama prideluje najboljši humus, si lahko pomagamo pri gojenju prsti tudi sami. Gozd raste v mešani kulturi, tla so pokrita s travami, zelmi in lesnim podrastjem in niso nikjer gola. Odpadlo listje in ovene rastline neprestano tvorijo počasi preperevajočo talno plast (zastirkoe). S pomočjo drobnih živali in mikroorganizmov se tvorijo bogata tla, ki lahko dobro zadržujejo deževnico in neprestano dopolnjujejo rezerve hranilnih snovi.

Pri tvorbi humusne plasti prsti imajo zelo pomembno vlogo glive in bakterije, ki zbirajo dušik. Te skupaj z rastlinskimi koreninami tvorijo tesno skupnost. Korenine rastlin prebavljajo micelij gliv in šele ko taka življenjska skupnost preneha, ko korenina razkroji glivo, lahko sprejme ogljikove hidrate in beljakovine, ki jih je gliva raztopila iz humusa. Podobno skupinsko delo pa opravljajo tudi gomoljčkaste bakterije

na koreninah metuljnic (detelje, grašice, volčji bob, grah, fižol, soja, leča, čičerika, bob), saj so te sposobne vezati dušik iz zraka. Ko te rastline odmrejo, preide del dušika v tla in prispeva k naravnemu gnojenju z dušikom. Število bakterij na 1 cm³ ornih tal je do 90 milijonov, njihova masa na 1 hektar plodne zemlje pa 1 do 2 toni. Gliv je okoli 200 000 na 1 cm³ ornih tal, njihova masa na enem hektarju pa je 2 do 5 ton.

Prekopavanje in oranje prsti uničuje strukture, ki jih ustvarjajo obdelovalnim površinam zelo koristne mikorizne glive. Nasprotno pa zgolj rahljanje prsti dobro vpliva na življenje in množenje aerobnih bakterij, ki so nam na obdelovalnih površinah v veliko pomoč. V revni, zbiti in slabo odcedni prsti se namreč razvijajo anaerobne bakterije, zaradi katerih so gojene rastline pogosto bolne.

Pesticidi, koncentrirane soli in drugi strupi uničujejo aerobne bakterije ter prekinejo krog življenja. S tal preženejo tudi številne drobne živali in deževnike. Živali imajo namreč v tleh pomembno vlogo, saj organske ostanke drobijo na vedno manjše delce in jih delajo dostopnejše za glivice in bakterije. Na 1 hektarju polja lahko živi tudi do 500 kg drobnih živali in do 2,5 toni deževnikov.

Živali v vrtnih tleh

Na območjih intenzivnega kmetijstva, torej tudi na poljih, ki obdajajo naše vasi, pomeni gnojenje z mineralnimi (umetnimi) gnojili ob hkratnem opuščanju gnojenja s hlevskim gnojem in kompostom siromašenje tal. Osiromašena prst pa ni sposobna zadrževati vode in tudi veter jo lažje odnese, prav tako se v taki prsti težje razgradijo pesticidi, ki se tako hitreje in manj razgrajeni spirajo v podtalnico, iz katere črpamo pitno vodo.

Zaradi nevrčanja organskih snovi na kmetijske površine in zaradi vnašanja le mineralnih gnojil so tudi nekatere talne živali postale škodljivci, saj obžirajo pridelke, ker za prehrano nimajo drugih organskih snovi.

Ker je proces nastajanja humusa močno odvisen od številčnosti živalskih organizmov v tleh, si je pri vrtnarjenju

in kmetovanju dobro prizadevati za vračanje organskih snovi na kmetijske površine ter za manj intenzivno obdelavo tal, saj bomo le na ta način prst ohranili rodovitno tudi za prihodnje generacije.

Junaki vrta – deževniki

Če jih ne preženemo, so deževniki eni izmed hujših garačev na kmetijskih površinah. Aktivni so v celotnem talnem profilu od organskega horizonta do matične podlage in so nepogrešljivi člen v kroženju snovi v naravi. Z ritjem rovov skozi talni profil omogočajo prezračevanje tal ter pronicanje vode, s

čimer povečujejo drenažnost.

Procesi mineralizacije organske snovi, humifikacije in nastajanja organsko mineralnih kompleksov v zemlji potekajo s pomočjo deževnikov veliko hitreje. Mineralne snovi iz iztrebkov deževnikov – glistin pa so rastlinam tudi bolj dostopne kot tiste v tleh. To še posebej velja za fosfor, kalij in magnezij.

V enem kvadratnem metru tal lahko živi tudi do 400 deževnikov. Na površini 1 ha deževniki letno požrejo 18 t prsti, ki jo razdrobijo, pomešajo in kot glistine izločijo na površje. V tristo letih tako na površino iznesejo 10 cm debelo plast super humusa.

Deževnikom dobro dene, če so tla zastrta z obilo organske snovi (listja, slame, sena ...), ki jim predstavlja hrano. Še posebej pa jim je taka zastirka v veliko pomoč pozimi. Če jim na ta način pomagamo preživeti zimo, nam bodo spomladi to bogato poplačali.

Pustimo jim torej živeti!

Kolektiv društva Jarica

Viri in literatura:

Januš Bojca: Permakulturni vrt, 2013.
Jež Matjaž in Fanika Jeromel: Na vrtu z ljubeznijo, 2016.
Kreuter Marie Luise: Biovrt, 2005
Lovrenčak Franc: Pedogeografija, 1994.
Mršič Narcis: Živali naših tal, 1997.
Omladič, Luka: Delo 10.12.2016.

Upadanje družinskih kmetij in drobna zemljiška posest (prvi del).

»Posadil bo drevo
za nek drugi čas.«

(Ciceron)

V problematiko upadanja družinskih kmetij se bomo spustili kar s pomočjo resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 »Zagotovimo, si hrano za jutri« (Uradni list RS, št. 25/11), ki podatek, da se v Sloveniji število kmetijskih gospodarstev zmanjšuje¹ s tem, ko vzporedno narašča njihova povprečna velikost, vidi kot izboljšanje velikostne strukture kmetijskih gospodarstev. Taka ocena bi znala nastati tako na podlagi splošno uveljavljenega mnenja, da je majhnost kmetijskih gospodarstev ena ključnih razvojnih ovir v slovenskem kmetijstvu kot na podlagi primerjav povprečnih velikosti kmetijskih gospodarstev s povprečno velikostjo teh v Evropski uniji. Tako so uradniki tudi v letošnjem javnem razpisu 6.3. Pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij, kot omejitev za prijavitelje postavili od 3 - 6 primerljivih kmetijskih površin, podpora pa je omejena na kmetije, ki ustrezajo opredelitvi pojma mikro in malih podjetij, obvezna priloga k razpisni dokumentaciji pa je poslovni načrt za naslednja tri leta poslovanja. Na prehransko oskrbo zunaj okvira podjetništva in

konkurenčnosti naši uradniki očitno več niso sposobni misliti, čeprav je lastna preskrba majhnih kmetij in vrtičkarjev pomemben segment tako nacionalne prehranske varnosti kot tudi socialne ekonomije in bi jo bilo potrebno spodbujati kot tako.

Ker pa bo kmetijstvo kljub svojemu nezavidljivemu položaju danes, vsaj dokler bo človek vsakodnevno zaznaval potrebe po hrani, ostalo najbolj pomembna gospodarska panoga, bi bilo dobro vsaj na tovrstno tekanje za evropskim povprečjem pogledati še s kake druge smeri. Čeprav glede na resolucijo in strategijo, ki se nanjo naslanja, zasledujemo iste cilje kot druge države članice EU, imamo v Sloveniji precej specifično zgodovinsko, družbeno in geografsko podlago, pri kateri bi nas glede na stopnjo brezposelnosti, revščine in nezadovoljstva med prebivalstvom podatek, da se je število kmetijskih gospodarstev med letoma 2000 in 2013 zmanjšalo za 14. 160 družinskih kmetij, moral tudi zaskrbeti. Cilji, ki si jih z omenjeno resolucijo zadajamo, so lahko precej protislovni. V grobem povzeto bi radi trajnostno gospodarili in to s podjetniškimi pristopi. Kot da bi pozabili na zadnjih sto let, v katerih smo ravno s pomočjo tovrstnih pristopov ustvarili probleme, zaradi katerih danes znova razmišljamo o vzdržnih -

trajnostnih (*sustainable*) gospodarskih praksah.

Čeprav v sodobnih družbah na gospodarski sistem radi gledamo "kot na nekaj »racionalnega«, kar je ločeno od drugih vidikov družbenega življenja in temelji na nepristranskih tržnih načelih" (Eriksen 2012: 209), se je dobro zavedati, da gospodarstvo ni nek izoliran sektor.

Zaradi tega tudi na kmetijstvo ne moremo gledati mimo kulturnega in zgodovinskega konteksta. »Odnosi med produkcijo (lastnina in zmožnost nadzora nad delovno silo drugih ljudi) in produkcijskimi silami (surovine, tehnologija) sestavljajo način produkcije, ta pa velja za odločilnega pri organizaciji družbe« (239). S posledicami sprememb načina produkcije na okolje se saj v teoriji že ukvarjamo, saj okoljske spremembe ogrožajo produkcijo samo.

Pa vendar gledamo na njih skozi očala sodobne ekonomije in si ne moremo kaj, da ne bi kot pozitivne videli vsake produkcije in vsake porabe, ki jo ta spodbudi.

Skozi zgodovino smo lahko priča številnim primerom, kako so družbe uničile ekološke pogoje, potrebne za lastno preživetje. Med družbami in njihovim okoljem namreč potekajo stalne in nujne medsebojne menjave in nekatere družbe, ki so se izkazale

za stabilne, so nasprotno od prvih ustvarile tehnologijo, ki ni spremenila njihovega okolja tako močno, da bi potrebovale tehnične inovacije ali dramatične družbene spremembe (236).

Ker pa mi ne živimo v taki družbi (čeprav nam sodobni čas daje občutek, da živimo v taki družbi), potrebujemo tako tehnične inovacije kot družbene spremembe. In v tehnične inovacije že vlagamo precej energije, v dramatične družbene spremembe pa ne moremo kar vlagati, saj nastopijo, ko se potrebno število ljudi odloči nekaj misliti in početi drugače. Mi namreč tehničnih inovacij ne vpeljujemo najprej zato, da bi se ponovno približevali ravnovesju v biosferi, ki bi zagotavljalo preživetje tudi prihodnjim generacijam ljudi, živalskim ter rastlinskim vrstam, pač pa zato, da bi dolgoročno zagotovili produkcijo življenjskih potrebščin človeka zaradi same produkcije, kar je v veliki meri povezano s prevladujočim kapitalističnim načinom produkcije. »Temeljni princip kapitalistične proizvodnje je namreč *še več istega* ./.../ Kopičenje istega in njegovih različic pa ne more nikoli ustvariti česar novega in drugačnega, zato so ljudje vse bolj nezadovoljni, čeprav obenem zatrjujejo, da so srečni in zadovoljni, ker imajo trge in dobrine in blago in vse drugo, pa še nevidno roko, ki uravnava njihova življenja in jih usmerja v pravo smer (Rutar 2014: 46).

Pri nadaljnji obravnavi zastavljenih vprašanj se je zato dobro nekoliko zadržati pri Karčiju. Ta pravi, da je način, na katerega ljudje produciramo svoja življenjska sredstva, odvisen od kakovosti življenjskih sredstev, ki smo jih našli in jih je treba reproducirati (1977: 24). V osnovi je torej pomembno, kaj najdemo, potem pa še, kaj s tem počnemo in kaj se dogaja z nami medtem, ko z delom uresničujemo svoje namene, katerim podrejamo svoje vloge. Ker ljudje svoja življenja produciramo družbeno, pri tem vstopamo v množico od naše volje neodvisnih odnosov (produkcijskih odnosov), ti sestavljajo ekonomsko strukturo družbe. In slednja je realna

osnova, na kateri se dvigata tako pravna kot politična nadzidava, kar pomeni, da produkcijski način našega materialnega življenja pogojuje naš socialni, politični in duhovni življenjski proces (2012: 65).

In na tem mestu si poglobljeno oglejmo, kako je potekal gospodarski razvoj v okolici Beltincev. Veleposestva so se na današnjem območju Prekmurja usmerjala v lastno pridelavo žit že od 15. stoletja naprej in s tem v lastno obdelavo pritegovala tudi vedno več zemljišč. Kot delovno silo so pri tem uporabljali tlačane. Od konca 17. stoletja je pri obnovi fevdalnih veleposesti sodelovala tudi najemniška delovna sila. Tako se je mezdnino delo na Ogrskem začelo razširjati predvsem v poljedelstvu v polfevdalnih in polkapitalističnih obratih (Grafenauer 1961: 88).

Da si bomo lažje predstavljali okoljske

v kapitalistični produkcijski način že na začetku 19. stoletja. Takrat so namreč veleposestniki začeli izvajati obsežne komasacije kmetijskih zemljišč, imenovane tabljanje. Tako so nastale table, ki jih danes obdeluje Panvita, in druge na območjih nekdanjih marofov,² predvsem pa okrog vasi Beltinci, kjer je bila locirana graščina. Pri združevanju posestev, s katerim so veleposestniki "racionalizirali" pridelavo, namenjeno trgu, so si ti prizadevali tudi za najboljšo zemljo. In podložniki, katerih preživetje je bilo v veliki meri odvisno od tega, kaj in koliko pridelajo, so se čez njihovo grabežljivost morali (neuspešno) večkrat pritožiti kar samemu kralju. Tako so podložnikom speljati najprej boljše njivske površine. S pašo ovac na srenjski (občinski) zemlji in z zanikanjem souporabe gajev pa je veleposestvo po zemljiški odvezi podložnikom speljalo tudi velik del srenjskih pašnikov, gajev, krčevin in

Vir: <http://gis.iobcina.si/>

in socialne posledice propadanja majhnih kmetij v tem in prihodnjem času, si najprej pogledajmo, kakšne so bile posledice uvajanja produkcijskega načina, ki tudi danes narekuje neskončno rast in konkurenčnost, pri čemer si na področju kmetijstva daje opravka predvsem s komasacijami in spodbudami, ki kmetije spreminjajo v podjetja.

Na zgornji fotografiji vidimo, kako je na prostorsko razdelitev kmetijskih zemljišč danes vplivala obširnejša preusmeritev beltinskega veleposestva

drugih zemljišč.

Svojo vlogo pri vsem pa so odigrali tudi državni zbori, saj so še pred letom 1848 sprejeli dolgoročne gospodarske zakone o regulaciji vod, zavarovanju plodnih površin in načrtovanju vzpostavitve potrebne železniške mreže³ ter s tem spodbudili rast kmetijske surovinske baze in industrije ter zavarovali gospodarsko prihodnost veleposesti. Tako je tudi po zemljiški odvezi poljedelstvo z živinorejo

ohranilo svoj gospodarski pomen, saj je s surovinami zalagalo predvsem novo mlinsko in mesno industrijo (Baš 1961: 68).

Država je torej pomagala, ko je bilo potrebno spremeniti bogastvo v kapital in ko je bilo treba ustvariti razred delavcev, ki je svoje delo ponujal na prodaj kot blago. Svojo moč pa je država uporabila tudi pri ohranjanju in zagotavljanju kapitalističnega lastništva produkcijskih sredstev ter s podporo ureditve in delovne discipline, ki sta potrebni za delovanje

kapitalističnega produkcijskega načina (Wolf 1998: 154).

Nadaljevanje v naslednji številki...

Monika Smodiš

Viri in literatura:

- Baš, Franjo
1961 'Posebne poteze prekmurske zgodovine v ogrski dobi.' V: *Prekmurski Slovenci v zgodovini*. Bogo Grafenauer, ur. Murska Sobota: Pomurska založba.
- Eriksen, Tomas Hylland
2012 *Majhni kraji, velike teme*. Maribor: Aristej.
- Grafenauer, Bogo
1961 'O turški oblasti in o nastanku drobne

zemljiške posesti v Prekmurju.' V: *Prekmurski Slovenci v zgodovini*. Bogo Grafenauer, ur. Murska Sobota: Pomurska založba.

1970 'Poljedelski obdelovalni načini.' V: *Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev: Zgodovina agrarnih panog*. Pavle Blaznik, Bogo Grafenauer in Sergej Vilfan, ur. Ljubljana: DZS.

Marx, Karl

1977 *Historični materializem: Izbor odlomkov iz del Karla Marxa in Friedericha Engelsa*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

2012 *Kapital: kritika olitične ekonomije*. Ljubljana: Sophia.

Rutar, Dušan

2014 *Psihologija v kapitalizmu: O srečnem sužnju v neoliberalnem svetu*. Ljubljana: Zamisli.

KK Prekmurje Beltinci - naših 70 let - zaključna akcija Slovenija kolesari

V Beltincih je športno-rekreativno kolesarjenje doma že 70 let. V letih po vojni so bile ugodne razmere za kolesarski šport. Kolesa so bila glavno prevozno sredstvo in kolo sanje vsakega otroka. Tudi Prekmurje je zajel val navdušenja nad kolesarjenjem. Na pobudo Andreja Mlinariča, ki je že imel izkušnje v kolesarskem športu, so 17. decembra 1947 v okviru Fizikalnega društva v Beltincih ustanovili kolesarsko sekcijo. Naslednje leto se je sekcija preimenovala v Kolesarski klub Beltinci in leta 1950 v Kolesarski klub Prekmurje Beltinci. Kot prvemu in dolgoletnemu predsedniku kluba velja Andreju Mlinariču častno mesto pri razvoju kolesarstva v Beltincih in Prekmurju. Pritegnil je množico mladih in starejših. Začetki so bili druženje kolesarskih navdušencev, izleti v naravo. Že jeseni 1947 so organizirali prvo tekmovanje v ciklokrosu v Beltincih, aprila 1948 pa tudi prvo turistično kolesarsko dirko. Na prvem občnem zboru so ustanovili člansko, mladinsko, pionirsko in žensko kolesarsko skupino. V tem času je bilo za kolesarski šport veliko zanimanja, nedeljske kolesarske dirke pa prava poslastica za številne kolesarje in navijače ob cestah. Klub je prirejal razna klubska tekmovanja, dirke po posameznih vaseh, Prvomajski kriterij v Beltincih, tradicionalno dirko po

Pomurju, Kriterij narcis v Veržeju, Priložnost za mlade in še bi lahko naštevati. Skupno je bilo organiziranih 28 dirk po Pomurju. Na prvi, ki je bila leta 1955, je zmagal Janez Sreš, ki je kasneje klub vodil organizacijsko in strokovno do višje tekmovalne ravni in mu ob Andreju Mlinariču gotovo pripada posebno mesto v zgodovini prekmurskega kolesarstva. Za Srešem je prevzel predsedniško funkcijo v klubu Aleksander Šmidlehner iz Murske Sobote, za njim pa Jožef Kavaš, ki vodi klub še danes.

Skozi celotno obdobje delovanja kluba se je v njem zvrstila vrsta talentiranih kolesarjev, ki so krojili sam vrh kolesarstva v Sloveniji in Jugoslaviji. Bile so generacije kolesarjev, ki so poskrbele, da so postali Beltinci poznani po vsej domovini, ne samo po tekmovalnih uspehih, ampak tudi po tovarštvu in požrtvovalnosti. Ob 25. jubileju smo počastili do tedaj 18 naslovov v republiških prvenstvih ter 10 prvih mest v ekipnih prvenstvih. Leta 1973 se je klub preimenoval v Kolesarski klub Pomurje Beltince in se vključil pod okrilje Športnega društva Pomurje iz Murske Sobote. Ko se je nekoliko uredilo finančno stanje kluba, se je leta 1974 začelo tekmovati tudi s specialnimi kolesi. Do devetdesetih let je imel klub močne pionirske in mladinske ekipe, ki so se uspešno

kosale z najboljšimi v Sloveniji.

Kolesarski klub je za svoje delovanje prejel več priznanj in pohval, tako leta 1977 ob 30-letnici Bloudkovo plaketo, najvišje priznanje za športne dosežke v Sloveniji. Beltinski klub je kot edini podeželski klub ves čas deloval amatersko in sodeloval na številnih kolesarskih dirkah po Sloveniji in Jugoslaviji.

O delu in dosežkih sta bili izdani dve brošuri: leta 1977 ob trideset letnici kluba in dvajset letnici Dirke po Pomurju, leta 1994 pa je izdal Feri Maučec knjigo »Korenine Pomurskega kolesarstva«, kjer so podrobno zbrani vsi rezultati in dosežki kolesarjev iz Pomurja. Za zbrane podatke in izdajo knjige se gospodu Maučecu najlepše zahvaljujemo.

V letu 1982 se je v klubu ustanovila še sekcija rekreativcev, ki je sodelovala pri organizaciji prvih kolesarskih Maratonov treh src. Skupaj se udeležujemo kolesarskih maratonov po Sloveniji in tujini, izvedli smo tudi nekaj daljših skupinskih kolesarjenj. Leta 1994 smo izvedli prvi spominski maraton, ki je postal tradicionalen.

Prav tako je postal tradicionalen tudi jesenski Beltinski kolesarski maraton, ki je bil letos tudi zaključna prireditve akcije Slovenija kolesari. Sodelovalo je nekaj čez 300 kolesarjev in kolesark iz vse Slovenije in sosednjih držav.

Premagovali so različne razdalje, od najkrajše - 5 km, do najdaljše - 70 km, na kateri ni manjkalo goričkkih klancev. Na letošnjem večeru zvezd Kolesarske zveze Slovenije v Ljubljani so počastili tudi Kolesarski klub Prekmurje Beltinci s podelitvijo jubilejnega priznanja ob 70-letnici.

Prekmursko kolesarstvo se je prebujalo v Beltincih in tukaj doživelo svoja zlata leta. Da zgledno negujemo kolesarsko tradicijo še naprej, dokazujejo številna kolesarska društva in kolesarski

dogodki v Beltincih, kot tudi drugod v Prekmurju, mogoče brez tekmovalnih dosežkov v zadnjih letih, za kar je potreben kar zajeten finančni zalogaj. Je pa toliko bolj pomembno prenašati na mladi rod ljubezen do gibanja, zdravega življenja in čiste narave. Prav v Beltincih se moramo tega še bolj zavedati, saj tukaj ta zgodba živi že dolga leta. Začeli so jo navdušenci, ki jim je kolo poleg prevoza nudilo tudi neizmerno veselje, da so premagovali daljše razdalje, odkrivali naravo in

nove kraje, si postavljali višje cilje in v zdravem športnem duhu tekmovali med seboj. Ta duh nadaljujmo tudi v prihodnosti in naj bo kolesarski turist še bolj dobrodošel med nami, na naših kolesarskih stezah, na stezah ob Muri. Ponudimo mu dobro vsebino, dobro hrano in dobro pijačo, da ostane in da se bo rad vračal med nas.

Jožef Kavaš

Kolesarska turneja Slovenija - Madžarska - Hrvaška - Slovenija

V našem Kolesarskem klubu Prekmurje Beltinci občasno izvedemo kolesarske turneje. Nekoč, ko smo še tekmovali in ni bilo toliko časa, so ti kolesarski izleti bili časovno krajši, čeprav po premaganih kilometrih niti ne. V nas pa je ostala strast do kolesa, do obračanja pedalov, zato so te turneje hrana za dušo.

V preteklosti smo naredili že precej turnej, na primer okrog Balatona, Hodoš - Portorož, M. Sobota - Beograd - Budimpešta - M. Sobota, pa 1000 km po Sloveniji, Beltinci - Čenstohova na Poljskem, Brezje - Medjugorje, lansko

leto v dveh dneh Beltinci - Červar pri Poreču. Vse to so turneje, ko dnevno presediš na kolesu okrog 200 km ali pa tudi več, ko se voziš največ v vročini, pa tudi v dežju.

Letos sta dva naša člana dopolnila 60 let. Spomladi je padel predlog, da gremo za 60 let na turnejo, dolgo 600 km. Pa smo res šli. Na pot smo se odpravili Ciril Škafar, Milan Balažič, Jože Zupanec in Jožef Kavaš. 24. avgusta smo se zjutraj ob šesti uri odpravili na pot preko Hodoša proti Vesprenu na Madžarskem. Po 210 prevoženih km smo pozno popoldne srečno prispeli na

cilj. Drugi dan smo nadaljevali vožnjo okrog Balatona v notranjost Madžarske in proti Koprivnici na Hrvaškem. Tudi drugi večer smo prespali na Madžarskem, saj se je nabralo 190 km. Zanimivo je voziti po povsem neznanih krajih in pokrajinah. To našo turnejo smo načrtovali že prej, pa smo jo potem zaradi vročine prestavili na poznejši datum, tako da smo imeli namesto napovedanih 38 stopinj "le 35 stopinj" vročine. Dosti manj, res, toda ko voziš, ti je to isto. Vroče je tako ali tako. Tretjo noč pa smo že prespali v Koprivnici na Hrvaškem, čeprav je bila tu nočitev najdražja. V nedeljo smo se po 100 km vožnje vrnili domov na zaslužen kosilo in pijačo. Prevozili smo skupno 660 km. Pijače in vode nam je na turneji tako ali tako vedno primanjkovalo.

Na turneji večkrat pride do krize. Takrat se po navadi vprašaš: "Ali mi je tega res treba?" Ko pa mineta dan ali dva, pa te že vleče naprej, novim dogodivščinam naproti. Lepo je kolesariti s prijatelji; tu se prijateljstvo še poglubi, vezi so trdnije. Fantje pravijo, da gremo za sedemdeset let na turnejo, dolgo 700 km. Upam, da ne bomo za vsako desetletje povečali poti za 100 km, ker bo potem pa že res težko.

Jožef Kavaš

Kurilna sezona prinaša tudi onesnažen zrak

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Onesnažen zrak je v razvitem svetu najpomembnejši okoljski problem. Prispeva namreč k nastanku številnih bolezni in skrajšuje življenjsko dobo ljudi. Zato bi na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ) ob začetku kurilne sezone izpostavili, da je zrak v času kurilne sezone pri nas onesnažen, še posebej so problematični delci (PM). Gre za mešanico trdnih in tekočih snovi, razpršenih v zraku. Njihova glavna sestavina je ogljik, na katerega so vezane različne škodljive snovi, kot so npr. strupene kovine, organske spojine.

Delci so različnih velikosti: od saj, ki jih vidimo s prostim očesom, do najmanjših ultrafinih nanodelcev. Od velikosti delcev je odvisno, kako globoko v dihala prodrejo in kakšne posledice povzročajo. Najmanjši delci prodrejo najgloblje do pljuč in gredo naprej v kri. Manjši so, dlje prodrejo v telo in bolj so škodljivi.

Kaj povzročajo v našem telesu?

- Osnova njihovega škodljivega delovanja je povzročanje vnetja. Z vdihavanjem pridejo v naša pljuča in povzročajo draženje, poškodbe tkiva in vnetje. Najmanjši delci iz pljuč vstopajo v kri in se s krvjo odplavijo v različne organe: srce, jetra, ledvice, možgane... ter tudi tam povzročajo vnetja in različne škodljive kronične učinke.
- Najpomembnejši so vplivi na srce in ožilje ter na dihala: povzročajo vnetja dihalnih poti, pospešujejo nastanek astme.
- Pri dolgotrajnem delovanju povzročajo spremembe v krvi in na ožilju, ki imajo lahko za

posledico povečano nevarnost za nastanek krvnih strdkov in infarkt.

- Delci so tudi rakotvorni. Onesnažen zrak, ki je posledica gorenja fosilnih goriv (nafta, premog, les, naftni derivati), sodi namreč v prvo skupino rakotvornih snovi, ki dokazano povzročajo raka.
- V zadnjem času povezujejo delce tudi z nekaterimi nevrološkimi boleznimi in s sladkorno boleznijo. Škodljivo vplivajo praktično na celo telo.

Kdo je najbolj ogrožen?

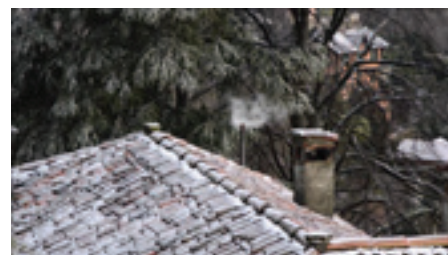
- bolniki z obstoječimi srčno-žilnimi in pljučnimi boleznimi
- starejši ljudje, majhni otroci
- sladkorni bolniki
- zdravi odrasli, ki so intenzivno fizično aktivni na prostem - zaradi poklica, športa (dihajo globlje, hitreje)

Ob zelo povečanih vrednostih delcev v zraku so najbolj prizadeti akutni bolniki. Kratkoročno so najbolj ogroženi tisti, ki trpijo zaradi že obstoječih dihalnih in srčno-žilnih bolezni, saj se lahko njihova osnovna bolezen hitro poslabša.

Kako ravnati v času povišanih ravni delcev PM₁₀ v zraku?

Svetujemo, da prebivalci ravnajo **po priporočilih**, ki so objavljena na spletni strani NIJZ (www.nijz.si).

Ob povišanih koncentracijah priporočamo zmanjšanje fizičnih aktivnosti, zlasti na prostem in še posebej pri osebah, ki imajo že od prej težave z dihali, srcem in ožiljem oziroma zaznavajo težave. Še posebej smo na to pozorni v obdobjih, ko so vrednosti delcev več dni skupaj močno presežene.

Zato je priporočljivo spremljati podatke o onesnaženosti zraka v Sloveniji, ki jih na svoji spletni strani redno objavlja Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO) (www.arso.gov.si). Skupaj z ARSO smo na NIJZ pripravili tudi stopenjske napovedi onesnaženosti zraka z delci in priporočila za ravnanje v obliki barvne lestvice. Različnim stopnjam onesnaženosti zraka (od nizke, zmerne, visoke do zelo visoke), ki so označene z zeleno, rumeno, oranžno in rdečo barvo, so priloženi ustrezni zdravstveni nasveti.

Hkrati z napovedjo prekomerne onesnaženosti zraka podaja ARSO tudi osnovna priporočila za ukrepanje (priporočila glede kurjenja in pravilne priprave drv, zmanjšanja ogrevanja, uporabe javnega prevoza ...).

Za boljši zrak smo odgovorni vsi; država, pa tudi vsak posameznik, ki z odgovornim ravnanjem lahko veliko naredi: uporaba javnega prometa, dobra izolacija stavb, ogrevanje s centralnim daljinskim sistemom, vzdrževane in dobro delujoče peči z dobrim izgorevanjem, ogrevanje na plin, toplotne črpalke...

Če uporabljamo les, pa naj bodo to le kakovostna, čista in pravilno posušena drva ali druge oblike pravilno pripravljene lesne mase. Kurjenje onesnaženega, lakiranega, barvanega opadnega lesa, smeti, tekstila, plastike je silno škodljivo. S tem povzročamo sproščanje strupenih snovi skozi dimnik, ki jih neposredno vdihavamo vsi, mi sami in naši otroci.

*Nacionalni inštitut za javno zdravje
Center za zdravstveno ekologijo
Člani strokovne skupine za Zrak*

Pasivno kajenje škoduje zdravju otrok in odraslih

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Pasivno kajenje je vdihavanje tobačnega dima drugih. Kjer kadijo kadilci, tudi nekadilci vdihavajo tobačni dim in iste škodljive snovi kot kadilci (tobačni dim vsebuje več kot 7.000 različnih kemičnih snovi, stotine od teh so škodljive zdravju, okoli 70 jih povzročata raka). Varne ravni izpostavljenosti tobačnemu dimu ni; kakršen koli obseg izpostavljenosti škoduje zdravju.

Dolgotrajna izpostavljenost škodljivim sestavinam tobačnega dima lahko med tistimi, ki ne kadijo, privede do pojavnosti istih bolezni kot pri kadilcu. Pri odraslih nekadilcih pasivno kajenje poveča tveganje za koronarno srčno bolezen, možgansko kap in pljučnega raka ter številne druge bolezni. Nekatere skupine prebivalcev so za učinke pasivnega kajenja še posebej ranljive: to so dojenčki, majhni otroci, nosečnice in bolniki s kroničnimi boleznimi, npr. dihal, srca in ožilja. Dojenčki in majhni otroci pogosteje zbolijo in pogosteje potrebujejo zdravnika. Njihova pljuča se slabše razvijejo, pogosteje zbolijo za bronhitisom ali pljučnico, pogosteje kašljajo in piskajo pri dihanju, imajo hujše in pogostejše napade astme, pogostejša vnetja srednjega ušesa in komplikacije teh vnetij v primerjavi z otroki, ki niso izpostavljeni tobačnemu dimu. Pasivno kajenje je lahko vzrok nenadne smrti dojenčka, prav tako pasivno kajenje nosečnice škodi zdravju še nerojenega otroka.

Pasivno kajenje v Sloveniji še vedno razširjeno

V Sloveniji je prepovedano kajenje tobačnih izdelkov v zaprtih in javnih delovnih prostorih od leta 2007 naprej, nov zakon pa dodatno prepoveduje tudi kajenje v vseh vozilih, kjer so navzoče osebe, mlajše od 18 let. Kajenje v tako majhnem prostoru, kot je avtomobilska kabina, namreč privede do visokih ravni škodljivih snovi iz tobačnega dima, ki so podobne tistim v zakajenih lokalih ali pa jih celo presežejo. Odpiranje oken ali zračenje ne pomagata, kar ne velja le za avtomobile, pač pa tudi domače bivalno okolje. Kljub prepovedim je pasivno kajenje v Sloveniji v domačem bivalnem okolju še vedno razširjeno. Pasivno kadi več kot vsak peti odrasli nekadilec, to je skoraj 304.000 odraslih prebivalcev. Člani družine kadijo v stanovanju oziroma bivalnih prostorih v 12 % gospodinstev, v katerih živijo mladoletne osebe. V teh gospodinjstvih pasivno kadi 93.500 mladoletnih oseb.

Zaščitite otroke, družinske člane in sebe pred pasivnim kajenjem.

Ne dovolite, da kdo kadi kjerkoli v vašem domu. Ne dovolite, da kdo kadi v vašem avtomobilu, tudi če so odprta okna avtomobila ali je vključeno prezračevanje. V največji možni meri poskušajte zagotoviti, da nihče ne kadi v bližini vas in vaših otrok. **Če kadite, opustite kajenje.**

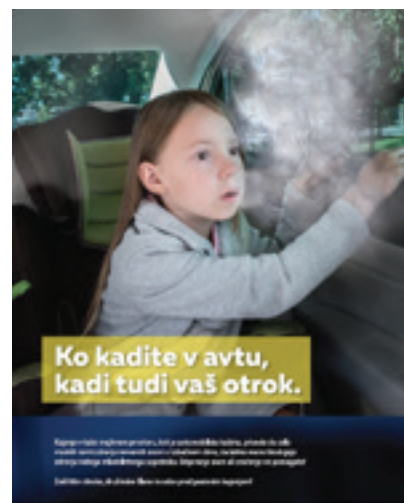
Pomoč pri opustitvi kajenja

Opustitev kajenja je koristna za zdravje v kateri koli starosti,

največje koristi pa prinaša pred 40. letom starosti. V Sloveniji so kadilcu pri opuščanju kajenja na voljo različne vrste dodatne pomoči. **Brezplačni svetovalni telefon za pomoč pri opuščanju kajenja na številki 080 2777** deluje vsak dan, tako med delovniki kot tudi med vikendi in prazniki, med 7. in 10. uro ter med 17. in 20. uro. Posameznik se lahko za opuščanje dogovori s svetovalcem preko telefona. V zdravstveno-vzgojnih centrih v zdravstvenih domovih so na voljo brezplačna individualna svetovanja in skupinske oblike pomoči. Za udeležbo ni potreben predhodni obisk pri osebnem zdravniku ali napatnica.

Vir: (<http://www.nijz.si/sl/pasivno-kajenje-skoduje-zdravju-otrok-in-odraslih>)

*Nacionalni inštitut za javno zdravje
OE Murska Sobota*

Pred sezonsko gripo poskrbimo za zaščito

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

V prihodnjih tednih in mesecih lahko pričakujemo obolenje prebivalcev za gripo. Kakšna bo letošnja sezona gripe, je nemogoče napovedati. Običajno pa je vsako leto vrh sezone gripe januarja ali februarja, ko beležimo največje število

obolelih. Gripi se vsako jesen in zimo pridružijo še drugi povzročitelji okužb dihal.

Preprečevanje gripe

Gripa je zelo nalezljiva bolezen in virus se z lahkoto širi med prebivalci. Po ocenah zanjo vsako sezono zbolijo do 10 odstotkov prebivalcev, kar je do 200.000 naših prebivalcev. Za preprečevanje širjenja je priporočljivo

upoštevati tri enostavna pravila:

- poskrbimo in okrepimo zdravje s pravilno prehrano in dovolj gibanja ter se izogibamo natrpanim prostorom;
- cepimo se proti gripi in tako zmanjšamo verjetnost, da bi po okužbi zboleli;
- če zbolimo, ostanemo doma in poskrbimo, da okužbe ne prenesemo na svoje bližnje;

temeljito in pogosto si umivamo roke in pri kihanju ali kašljanju usta pokrijemo s papirnati robčkom za enkratno uporabo ali kihamo/kašljamo v roka.

Komu je gripa posebej nevarna?

Čeprav cepljenje proti gripi priporočamo vsem prebivalcem, je to še posebej priporočljivo za tiste, ki bi lahko imeli težek potek bolezni.

Cepljenje proti gripi še posebej priporočamo:

- starejšim od 65 let,
- kroničnim bolnikom in njihovim družinskim članom,
- osebam, ki imajo izrazito povečano telesno težo,
- majhnim otrokom (od šest mesecev do drugega leta starosti) in njihovim družinskim članom,
- nosečnicam in njihovim družinskim članom,
- zdravstvenim delavcem, ki so pri svojem delu izpostavljeni nevarnosti okužbe ali pri delu lahko prenesejo okužbo na druge osebe,
- drugim delavcem v nujnih službah, ki so pomembni za delovanje različnih dejavnosti.

Virusi gripe se stalno spreminjajo, zato se spreminja tudi cepivo, ki je vsako leto pripravljeno tako, da ščiti proti virusom, ki bodo predvidoma krožili v prihajajoči sezoni. Cepiti se je treba vsako leto z enim odmerkom cepiva, za otroke, mlajše od devet let, ki se prvič cepijo proti gripi, pa sta potrebna dva

odmerka. Zaščita se vzpostavi približno dva tedna po cepljenju in traja več mesecev, postopoma upada in je po enem letu lahko že prenizka.

Cepljenje proti gripi ščiti tako pred boleznijo kot tudi pred morebitnimi zapleti, ki gripo spremljajo. Bolezen pri mladih bolnikih brez kroničnih bolezni večinoma poteka kot nekajdnevno vročinsko stanje z znaki obolenja dihal in bolečinami v mišicah in sklepih. Pri ogroženih skupina prebivalstva pa bolezen lahko poteka s težjo klinično sliko s pogostimi zapleti (kot so virusne in bakterijske pljučnice) in tudi z višjo smrtnostjo. Pri omenjenih skupinah cepljenje zmanjšuje tveganje za hospitalizacije in tudi smrt zaradi bolezni same ali njenih zapletov.

Precepljenost proti gripi se zmanjšuje

V Sloveniji je precepljenost proti gripi zelo nizka in je med najnižjimi v Evropski uniji. Prejšnjo sezono je bilo pri nas cepljenih rekordno malo ljudi – manj kot 70.000 oseb, kar je precej manj kot pred približno desetimi leti, ko se je proti sezonski gripi cepilo skoraj 200.000 prebivalcev.

Trend precepljenosti je zaskrbljujoč, saj se število cepljenih vsako leto zniža. Prav tako se zadnja leta znižuje delež cepljenih v najbolj ogroženi skupini prebivalcev, to je med starejšimi od 65 let, ki je lani znašal le še dobrih 10 odstotkov, kar je daleč od cilja Svetovne zdravstvene organizacije, da bi bil delež cepljenih proti gripi v skupini nad 65 let (in drugih rizičnih skupinah) kar 75

odstotkov. S povečanjem precepljenosti pri teh skupinah bi lahko preprečili težje poteke bolezni in številne zaplete, pa tudi marsikatero smrt. Zato bi bilo v Sloveniji treba dodatno spodbuditi cepljenje proti gripi, predvsem rizičnih skupin in zdravstvenih delavcev.

Kje se izvaja cepljenje?

Cepljenje se izvaja pri izbranih zdravnikih in v ambulantah na območnih enotah NIJZ po celi Sloveniji.

V Pomurju se cepljenje izvaja v ambulanti NIJZ OE Murska Sobota, Arhitekta Novaka 2b (pri železniški postaji). Naročanje ni potrebno.

Cena cepljenja proti gripi znaša 14 EUR, za kronične bolnike in starejše od 65 let pa cepljenje stane 7 EUR.

Vir: <http://www.nijz.si/sl/pred-sezonsko-gripo-poskrbimo-za-zascito-0>

Preprečevanje e-spolnih zlorab otrok in mladostnikov: demoniziranje interneta NE deluje!

Kaj pa deluje? S pojavom interneta in socialnih omrežij so se odprle široke možnosti za pridobivanje informacij, izobraževanja in povezovanja med ljudmi. Ta »navidezni svet« je postal sestavni del našega vsakdanjega življenja tako v šoli, službi kot v prostem

času. Še posebej mladim predstavlja nepogrešljivo sredstvo komunikacije in je hkrati njihov prostor za druženje. Žal pa se kažejo njegove temne plati, med njimi tudi novi, prej nesluteni načini izsiljevanja in spolnega zlorabljanja otrok in mladostnikov.

Med storilci spolnih zlorab prek spleta so posamezniki - v večjem delu gre za moške najrazličnejših stopenj izobrazbe in poklicev - in združbe, ki

načrtno iščejo svoje žrtve zaradi spolnih interesov, izsiljevanja ali trgovanja s pornografskim gradivom. Do spletnih spolnih zlorab otrok in mladostnikov prihaja tudi v Sloveniji.

Morda se kdo od zaskrbljenih staršev ali skrbnikov vpraša, ali ne bi bilo najbolje, da svojemu najstniku preprosto prepove rabo medmrežja.

Pretirano omejevanje in prepovedovanje rabe interneta dolgoročno kot zaščita ne deluje.

Še več, mladostnik ali mladostnica bo našel druge načine, kako do interneta in socialnih omrežij, ki jih bo skrival pred nami. V primeru, da pride do nevarne situacije, pa bo tako žal tudi manj možnosti, da se bo k nam zatekel po pomoč in podporo.

Kaj torej deluje kot preprečevanje spolnih zlorab nasploh in na medmrežju? Nevarnosti na medmrežju so morebiti manj očitne kot tiste v prometu, ko je samoumevno, da z otrokovo roko v naši roki prečkamo cesto in ga učimo, kako je treba pogledati levo in desno in še enkrat levo, da bo prehod varen. Otroka in mladostnika učimo prepoznavati nevarnosti tako v vsakdanjem življenju kot v virtualnem svetu in v takih situacijah ukrepati. Naučimo ga, kaj so meje dovoljenega, ve naj na primer, da je njegova pravica, da zavrne nezaželen poljub ali dotik. Naučimo ga, da v primeru neprimerne telesnega stika reče »NE!«, se izogne nevarni okoliščini in poišče pomoč.

Deluje krepitev občutka za svoje telesne meje: Otroke seznanimo s »pravilom spodnjega perila« – nihče se te ne sme dotikati po telesnih delih, ki jih pokrivajo spodnje hlačke! Pri mladostnikih in mladostnicah velja podobno: nikomur ne pošiljaj in ne objavljalj fotografij ali posnetkov sebe ali tvojih prijateljev v spodnjem perilu, kopalkah ali fotografij golega telesa. Kar je objavljeno na medmrežju, je lahko zlorabljeno kljub tvojim dobrim namenom in prepričanju, da si posnetek delil zgolj s prijatelji. Objavljene fotografije ali videe lahko danes ali v prihodnje nekdo uporabi za svoje namene.

Deluje opozorilo otrokom in

mladostnikom, naj osebni podatki – imena, domači naslov, ime šole in podobno in podatki o bližnjih ostanejo zasebni – naj jih ne navajajo v komunikaciji po spletu.

Že od malega otroku z besedami in dejanji zagotavljamo: Tu sem zate, vedno se lahko obrneš name. Prisluhnil ti bom. Ne glede na to, kako huda se ti zdi tvoja težava, skupaj bomo poiskali rešitev. Kot starši ohranjamo in negujemo stik z mladostnikom ali mladostnico: pogovarjajmo se z njim, kaj doživlja, kako se počuti, o čem razmišlja, kaj ga skrbi, kaj bere, s kom se druži.

Deluje nadzor nad rabo interneta, namestitvev ustreznih varoval in, kar je najbolj pomembno, informiranje in osveščanje otrok in mladostnikov, da se bodo znali ustrezno samozaščitno vesti. To pomeni, da povečamo možnost, da bodo prepoznali, kdaj jim grozi nevarnost in da bodo vedeli, kako naj se v takih okoliščinah odzovejo. Na socialnih omrežjih so to predlogi osebe 'na drugi strani': »Si sam/a doma?«, »Pojdiva na kamero.«, pri tem pa sebe ne pokaže, predlaga, da komunikacija »postane najina skrivnost,« ... vsebine pa preidejo na spolnost, goloto, intimne dele telesa

Dobro je razumeti, kako do zlorab pride: poučimo se sami in o tem poučimo svoje mladostnike!

Slovenska policija sodeluje pri preventivnem projektu »Reci ne!« skupaj z Evropolom, pri katerem so med drugim pripravili kratek video, namenjen preprečevanju spletnega izsiljevanja in spolnih zlorab.

Morda pa si ga lahko pogledamo skupaj z mladostnikom in se pogovorimo tudi o tem, kako ravnati, če bi postal žrtev

izsiljevanja ali zlorabe.

Preprosta navodila v primeru, da je otrok, mladostnik ali mladostnica postal-a žrtev izsiljevanja ali zlorabe:

- Nisi ti kriv. Nisi ti kriva. Nekdo je zlorabil tvoje zaupanje.
- Prekini komunikacijo. Zapri povezavo. Blokiraj osebo.
- Ne nakazuj denarja.
- Ne pošiljaj dodatnih fotografij.
- Ne dogovarjaj se z osebo, ki te izsiljuje. Ne srečuj se z nikomer, ki te izsiljuje ali ti grozi.
- Poišči pomoč – povej osebi, ki ji zaupaš: staršem, prijatelju, učiteljici ...
- Prijavi policiji.
- Če je le mogoče, zavaruj dokaze, shrani besedilo/komunikacijo.

Cilj ni preprečiti rabe interneta in socialnih omrežij, pač pa opolnomočiti mlade, da se bodo kar se da učinkovito samozaščitno vedli tudi v virtualnem svetu.

Vir: (<http://www.nijz.si/sl/preprecevanje-e-spolnih-zlorab-otrok-in-mladostnikov-demoniziranje-interneta-ne-deluje>)

*Nacionalni inštitut za javno zdravje
OE Murska Sobota*

Pozitivni učinki temne čokolade

Ko gremo h komu na obisk, pa ne vemo, kakšno malenkost bi lahko podarili, je tukaj dobra ideja - TEMNA ČOKOLADA. Ali sploh veste, koliko dobrega je v njej???

Preberite in se prepričajte:

1. Čokolada je dobra za srce, možgane in cirkulacijo krvi

Nedavna študija je pokazala, da temna čokolada pomaga pri obnovi prožnosti arterij, hkrati pa preprečuje belim krvnim celicam, da bi se lepile na stene žil, kar je pogost vzrok za zamašitev arterij. Prav tako znižuje krvni tlak in

uravnava pretok krvi. Pozitivno deluje tudi na kognitivne funkcije, zmanjšuje nevarnost za pojav kapi ter deluje preventivno na pojav ateroskleroze. Raziskave, opravljene na Finskem, so pokazale, da uživanje čokolade znižuje tveganje kapi in to za kar neverjetnih 17 odstotkov, kar je pokazala raziskava,

v kateri so sodelovali moški. Flavonoli so tisti, ki zmanjšajo izgubo spomina pri starejših ljudeh. Protivnetne lastnosti temne čokolade so se izkazale kot koristni pri zdravljenju možganskih poškodb, kot je npr. pretres možganov. Preventivno pomaga čokolada tudi proti diabetesu tipa 2. Ima nizek glikemični indeks, kar je še posebej pomembno za bolnike s sladkorno boleznijo, saj sladkor v krvi ne poraste tako hitro, kot pri uživanju živil z višjim glikemičnim indeksom.

2. Čokolada je bogata z minerali

Temna čokolada je polna koristnih mineralov, kot so kalij, cink ter selen. 100 gramov temne čokolade (70 odstotkov kakava ali več) zagotavlja kar 67 odstotkov priporočenega dnevnega vnosa železa.

3. Čokolada zmanjšuje holesterol

Konzumacija kakava dokazano zmanjšuje raven slabega holesterola ter dviguje raven dobrega holesterola, kar pa lahko zmanjša tveganje za bolezni srca in ožilja.

4. Čokolada je dobra za našo kožo

Flavonoli v temni čokoladi lahko zaščitijo kožo pred poškodbami sonca.

5. Čokolada nam lahko pomaga shujšati

Res je, čokolada nam lahko pomaga shujšati. En kos dobre čokolade, ki jo stopimo na jeziku 20 minut pred obrokom, v možganih sproži hormon,

ki nam daje občutek sitosti. Prav tako lahko po koncu obroka z enako velikim kosom čokolade ter z enakim postopkom preprečimo kasnejše poseganje po prigrizkih.

6. Čokolada je dobra za mamice in dojenčke

Finska študija je pokazala, da čokolada zmanjšuje stres pri nosečnicah in da so se otroci takih mamic nasmehnili pogosteje kot otroci tistih mamic, ki čokolade niso jedle.

7. Čokolada lahko prepreči diabetes

Morda zveni noro, a kakav dokazano izboljša občutljivost na inzulin. Tako lahko temna čokolada – seveda v zmernih količinah – odloži in prepreči nastanek sladkorne bolezni.

8. Čokolada izboljša razpoloženje in nas naredi srečne

Čokolada vsebuje feniletilamin ali "molekulo ljubezni," ki je enak kemični substanci, ki v naših možganih poskrbi za občutek zaljubljenosti. Feniletilamin tako spodbuja naše možgane, da za dobro počutje sprostijo endorfine, kar vpliva na naše razpoloženje in nas naredi srečne.

9. Čokolada vsebuje kofein in teobromin

Kofein in teobromin spadata med naravna poživila. Seveda temna čokolada vsebuje občutno manj kofeina kot skodelica kave. Pozitivna stran teobromina pa je, da ojača zobno

sklenino.

10. Čokolada je zakladnica antioksidantov

V čokoladi se nahaja ogromno antioksidantov, ki uničujejo proste radikale v našem telesu. Prosti radikali so tisti, ki sodelujejo pri procesih staranja in nam povzročajo preglavice z gubicami, prav tako pa povzročajo raka.

11. Čokolada je vir mineralov

Čokolada je vir kalija, magnezija in železa. Redno uživanje živil, ki vsebujejo kalij, preprečuje srčno in možgansko kap. Magnezij blagodejno vpliva na naš največji in najpomembnejši organ – srce ter uravnava krvni tlak. Najpomembnejša vloga železa pa je preprečevanje slabokrvnosti.

Glede na vse prebrane pozitivne zdravilne učinke temne čokolade na naše telo si sedaj brez slabe vesti privoščite eno tablico. Pa dober tek!

(vir: Internet)

Za Vas izbrala

Lilijana Bežan HORVAT

Veste, kje vse se pri vas doma skriva azbest?

Azbest je še vedno zelo prisoten v našem okolju. Zaradi odlične toplotne in zvočne izolacije, odpornosti na visoke temperature, na kislino, vlago, korozijo smo ga uporabljali v različnih izdelkih na področju industrije, gradbeništva, prometa in tudi drugje. Vendar pa je škodljiv za zdravje ljudi, zato je njegova proizvodnja in prodaja v Sloveniji že več kot 20 let prepovedana.

Kje v bivalnem okolju najdemo azbest?

V preteklosti smo izdelke, ki vsebujejo azbest, zelo veliko uporabljali, zato ga

danes še vedno marsikje najdemo. Z različnimi gradbenimi in izolacijskimi materiali smo ga vgrajevali v številne zgradbe, tako javne kot zasebne, ki so bile zgrajene pred prepovedjo proizvodnje in prodaje azbestnih izdelkov, še zlasti med leti 1960 in 1980. Najpogosteje ga tako še vedno najdemo v strešnih kritinah (salonitkah), fasadnih, stenskih, stropnih izolacijskih ploščah, ometih, vinilnih toplih podih, vinas ploščicah, termoakumulacijskih pečeh, izolacijah za grelnike in cevi za toplo vodo, kitih za okna, lepilih,

polnilih itd., žal pa tudi v nepravilno odvrženih odpadkih.

Azbest, ki se nahaja v materialih in izdelkih, je varen, dokler so ti nepoškodovani. Njihova življenjska doba pa se izteka. Materiali postanejo nevarni takrat, ko se zaradi dotrajanosti, poškodovanosti ali neprimerne ravnanja začnejo luščiti, lomiti, drobiti, razpadati v prah in se azbestna vlakna začnejo sproščati v zrak.

Azbestna vlakna so rakotvorna! Njihovo vdihavanje predstavlja veliko

Kje v vaši hiši se lahko skriva azbest?

Vir: <https://www.gzs.si/images/clanki/img34983.bmp>

nevarnost za zdravje. Azbestna vlakna, ki pridejo v pljuča, povzročajo brazgotinjenje tkiva (fibrozo) in lahko vodijo do nastanka raka. Dokazano je, da azbest povzroča pljučnega raka, raka prsne in trebušne mreže (maligni mezoteliom) ter raka grla in jajčnikov. Povezujejo ga tudi z nastankom nekaterih drugih rakov. Pri kadilcih se tveganje za nastanek pljučnega raka, povezanega z azbestom, močno poveča. Izpostavljenost azbestnim vlaknom je treba v čim večji meri preprečiti. Vlaknatih delcev s prostim očesom ne vidimo in nimajo vonja, zato jih lahko vdihavamo, ne da bi se tega zavedali. Na splošno velja: večja je izpostavljenost, večja je možnost za nastanek škodljivih učinkov na zdravje.

Kje in kdaj smo azbestnim vlaknom v domačem okolju najbolj izpostavljeni?

V zelo nizkih koncentracijah so azbestna vlakna lahko prisotna skoraj povsod v okolju.

Večje koncentracije vlaken v zraku nastajajo tam, kjer imamo dotrajane azbestne materiale, ki se luščijo in drobijo, ko jih uporabljamo ali delamo z njimi:

- če se vlakna sproščajo iz dotrajanih azbestnih materialov, ki so še v uporabi (npr. v starejših hišah in stanovanjih iz poškodovanih stenskih plošč ali ometov, zdrobljenih, odluščenih izolacijskih

oblog cevi, poškodovanih in natrganih talnih oblog...);

- v bližini starih salonitnih plošč, ki se lomijo, luščijo in drobijo: na strehah hiš, garaž, nadstreškov, pesjakov, ut..., iz že odsluženih in shranjenih plošč za morebitno nadaljnjo uporabo, ali odvrženih v naravi. Ponekod z zdrobljenimi odpadnimi ploščami zasipavajo dvorišča in poti, kar je nevaren vir azbestnih vlaken in tako početje ni dovoljeno;
- v bližini nepravilno odloženih azbestnih odpadkov na legalnih ali divjih odlagališčih.

Največje koncentracije vlaken v zraku nastajajo pri obnovitvenih delih v starejših hišah in stanovanjih, v katerih so vgrajeni azbestni materiali ter pri rušenjih takih objektov. Najnevarnejši pri tem so postopki, kot so vrtnanje, žaganje, razbijanje, brušenje ipd. Če taki posegi niso opravljeni strokovno, se velike količine prahu in azbestnih vlaken sprostijo v zrak, kjer potem ostajajo v okolici in tudi v notranjosti objektov še dalj časa po končanem delu. Pri teh delih so predvsem izpostavljeni poklicni delavci. Še bolj pa so izpostavljeni ljudje, ki se takih del lotevajo sami in so brez ustreznega znanja in opreme. Izpostavljeni so tudi ljudje v okolici (družina, sosede, mimoidoči).

Delo z azbestnimi materiali naj izvajajo le izvajalci, ki so strokovno

usposobljeni in ustrezno opremljeni oziroma imajo ustrezna dovoljenja.

Na spodnjem naslovu boste lahko dobili več informacij o varnem delu z azbestom in seznam ustreznih strokovnjakov:

GZS, Zbornica gradbeništva in industrije gradbenega materiala:

https://www.gzs.si/zbornica_gradbenistva_in_industrije_gradbenega_materiala/vsebina/Zakonodaja-s-podro%C4%8Dja-gradbeni%C5%A1tva/Varnost-in-zdravje-pri-delu/Delo-z-azbestom

Če načrtujemo vzdrževalna dela v starejših hišah in stanovanjih ali rušenja, se pred pričetkom dela prepričajmo, ali je kje prisoten azbest. Če je, ne delajmo sami, ampak prepustimo delo pooblaščenim izvajalcem, usposobljenim in opremljenim za delo z azbestnimi materiali.

Kako prepoznati materiale, ki vsebujejo azbest?

Z izjemo starih strešnih azbestnih plošč (salonitk) na pogled težko ugotovimo, ali je v materialu prisoten azbest ali ne, razen če ni označen. Če nismo prepričani, da material ali izdelek vsebuje azbest, se prisotnost azbestnih vlaken lahko ugotovi s preiskavo vzorca v laboratoriju. Če sumimo, da bi material lahko vseboval azbest, za preiskavo pa se nismo odločili, moramo ravnati tako, kot da gre za azbestni material.

Azbestnih odpadkov (tudi na videz uporabnih azbestnih plošč) ne smemo ponovno uporabljati. Prav tako jih ne smemo uporabljati za nasipanje poti, dvorišč, zasipanje jam, kar se pri nas, žal, pogosto dogaja.

Izpostavljenost azbestnim vlaknom je treba v čim večji meri preprečiti. Vsaka izpostavljenost azbestu je lahko nevarna za zdravje in treba je narediti vse, da do nje ne pride.

Več o azbestu lahko preberete na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje/Področja dela/Moje okolje/Bivalno okolje: Azbest v našem okolju (<http://www.nijz.si/sl/podrocja-dela/moje-okolje/bivalno-okolje>).

**Nacionalni inštitut za javno zdravje
OE Murska Sobota**

Nedokončano iskanje

PETO POGlavJE

Julko je novo okolje prevzelo. Z začudenjem in občudovanjem je vsrkavala novo življenje.

Stric je bil nanjo zelo ponosen. Pridno, praktično in vajeno vsega dela, so jo v hotelu želeli imeti vsepovsod: v sobah, pri kuharicah in v strežbi. Jezika se je hitro učila, dobila je prelepa delovna oblačila za strežbo, kuhinjo in čistilniška dela. Kar tri uniforme! Julka skorajda ni mogla verjeti. Za vsako delo, ki ga je opravljala, je dobila posebno obleko! Za povrh pa je dobila še čudovito sobico na podstrešju, ki je bila samo njena. Zaposleni moški so stanovali v kletnih prostorih.

Stric jo je v prostih urah peljal v mesto, kjer sta se ob toplim čaju v prelepi restavraciji pogovarjala o vsem, tudi o domačih.

»Le pridno delaj in bodi natančna, saj se boš jezika naučila mimogrede, če boš znala poslušati.« jo je tolažil, ko je potožila, da vsega ne razume in včasih ne zna odgovoriti.

»Sedaj po praznikih bom šel domov, tebe ne bodo pustili, kajti v prvih šestih mesecih si na poskusnem delu. Tako boš teden dni brez mene. Čuvaj se in bodi pridna, kot si.«

To je bil stričkov najnežnejši govor, kar ga je pomnila. Solza ji je padla iz oči, da jo je nežno potrepil po ramenih. Sploh ni imela časa čutiti domotožja.

Julka je ostala v velikem svetu sama. Šele sedaj je prvič začutila domotožje. Do sedaj sploh ni imela časa čutiti domotožja ali ni vedela, kaj to je. Premišljevala je o topli izbi doma, kjer je navadno okraševala božično drevo, ko so vsi drugi šli k polnočnici. Misli so ji ušle k veliki mizi, pogrnnjeni za večerjo. Tudi k poticam, ki so ob tem času že dišale po hiši in k sitni babici, ki je vedno znala pokritizirati vse njeno delo. Tudi na mamo in očeta ter sestro in brata je pomislila. V trenutku duševne stiske je v omarici poiskala stari molitvenik, ga odprla in nežno božala suho travniško cvetje z njene domačije. Solze so ji tekale po obrazu in kapljale na lepo zlikano delovno obleko.

V katedrali so odzvanjali zvonovi ob rojstvu Božjega sina. Julki je krčeviti jok stresal ramena, ko je utrujena legla na čisto, belo posteljo.

Po tednu dni, ko se je stric vrnil, je hrepeneče čakala pozdrave in glasu od doma. Stric ji je predal pozdrave in poročal o prelepi ravnici, oviti v pajčolan megle, o jasnih jutrih in o skrivnostni, sijoči lepoti poledenelih kristalov na bilkah in drevju.

Ni ji rekel ničesar o tem, da je le brezzoba babica vprašala o tem, ali je deklina že kaj zaslužila. Ostali niso prav ničesar povpraševali po njej. Nihče se niti z besedico ni zahvalil za božična darila, ki jih je skrbno izbrala za vsakega posebej za svoje prvo prisluženo plačilo. V poštenih prsah je strica zabolelo in si je pozdrave izmislil, da bi bilo Julki lažje.

Dnevi so tekli ob delu in spoznavanju ljudi, običajev in jezika. Julka se je že lepo vživela in sprejela drugačnost velemestnega življenja in vrveža. S stricem sta našla čas tudi za obisk cerkve in velemestnih znamenitosti. Počasi se je udomačila v tem velemestu in v svoji podstrešni sobici v hotelu, ki je postal njen drugi dom.

Prijazen mladenič uslužno odpre vrata, ko z opranim kuhinjskim perilom natovorjeno dekle prisopiha do vrat.

»Dobro jutro, Fraülein Julka,« je veselo pozdravil Martin, pomočnik kuharja, doma iz Dravograda na Koroškem. »Hvala lepa,« zardelo in zasoplo dahne Julka.

Že večkrat ga je videla, vendar je umikala pogled in se izogibala srečanju. Sedaj je nanoslo, da ga je vendarle srečala.

»Julka, postoj, prosim. Veš, že nekaj časa te opazujem. Všeč si mi in bi se rad s teboj pogovarjal. Tudi jaz sem Slovenec in govoriva isti jezik,« je v isti sapi zašepetal Martin. Dekle je začudeno gledalo in prijetno ji je bilo slišati domači jezik, čeprav nekoliko drugačen.

Nato so nekajkrat šli v raziskovanje velikega mesta trije: stric, Julka in Martin. Občudovali so veličino in

lepoto mesta, pili sladki čaj in se celo nasmejali veselim zgodbicam sodelavca Martina. Bil je fant s koroškega hribovja in zelo vesele narave. Kot najmlajši sin številne družine je moral s trebuhom za kruhom. Že dve leti je zdoma in se je že navadil novega okolja. Občasno obiše domače, drugače pa se je odločil, da bo varčeval zase in za družino, ki si jo bo ustvaril, ko bo našel pravo dekle. Njegov optimizem je ugajal Julki in stricu, ki je opazil, da je Julkin obraz v Martinovi družbi izgubil žalosten izraz.

Martin in Julka sta tudi sama začela v prostih urah odhajati v mesto na sprehod ali skromen nakup.

»Veš, Julka, ob novem letu imamo tukaj tudi zaposleni svoj banket. Ko vse po novoletnem veseljačenju pospravimo na svoje mesto, imamo en dan prosto zase. Želel bi, da se nam pridružiš,« je povabil Martin Julko in upal, da bo privolila.

»Vprašala bom, kaj meni o tem stric. On je moj varuh in rada ga imam, ker mi je pomagal, da sem lahko tukaj,« odgovori vljudno Julka, čeprav je v srcu zelo vesela vabila. Na njenem obrazu je videti odsev radostnega srca, ko končno sreča strica. »Kaj bo dobrega, deklíč?« se ji veselo nasmeji.

»Na banket sem povabljen, banket za zaposlene,« veselo odgovori Julka. »Oh jej, kdo me je prehitel? Jaz sem te hotel povabiti na to veselico...,« je nakladal nasmejani stric ter jo navihano zavrtel okoli sebe.

Dekle ostrmi in se zvonko zasmee, ko ji stric pove, da je to banket za zaposlene za zaključek leta in je lepo, da vsi pridejo. Veselo pričakovanje, veselo navdihnjenje, ki daje moči za vsa naložena dela.

Leto se počasi izteka. V novem, ki prihaja, se zrcalijo in svetlikajo nova pričakovanja, upanja in hrepenenja....

Se nadaljuje ...

Irena Šrajner

Srečanje sošolk in sošolcev letnika 1952

»Od vsega, kar v življenju doživimo, ostane tisto, kar hočemo, da ostane. Spomini, neizpete življenjske melodije, dobre želje...

Mineva že 50 let, odkar smo zapustili šolske klopi in se podali novemu, neznanemu naproti.

Grajsko poslopje v Beltincih (naša učilna zidana) je letos zopet gostila naš letnik – sošolce in sošolke, ki smo davnega leta 1967 končali osnovno šolo. V petek, 20. oktobra 2017, se nas je zbralo 40 nekdanjih sošolk in sošolcev.

Bilo je posebej slovesno, kajti sestali smo se za temi mogočnimi zidovi, kjer se odstira preteklost ne le generacij učenk in učencev, ki so obiskovali Osnovno šolo Beltinci, ampak tudi rodov prednikov – grajske gospode, ki je prebivala v teh sobanah. Spomin nas je ponesel v tisti čas, ko smo gulili šolske klopi, ko smo spoznavali zgodovinska dejstva, se spoznavali s svetovnimi znamenitostmi, kemičnimi procesi, spoznavali naravne zakone in fizikalna dejstva, se učili materni in tuj jezik, zahtevnih matematičnih operacij ter se merili v različnih športih. Odstiranje

dogodivščin, sestavljanje mozaika tistega časa, je poseben čar srečanja. Življenjske poti so se razšle, vendar srca še vedno vztrepetajo ob spominu na tiste brezskrbne dni. Takratni čas je bil veliko bolj miren, znali smo se bolj sproščeno igrati, ni bilo sodobne računalniške tehnologije, ki dandanes marsikoga tako premami, da postane kar odvisen od nje. Uporabniki te tehnologije smo danes tudi mi.

Opravljam različne poklice, na različnih krajih naše domovine kot tudi izven. Kar nekaj se jih zaradi službenih ali zasebnih zadržanosti srečanja ni moglo udeležiti, pa kljub temu je tekla beseda tudi o njih, v mislih so bili z nami.

Obljubili smo si, da se ponovno snidemo. Še toliko tega bi si lahko in tudi želeli povedali, vendar je čas druženja minil, kot bi mignil. Za nekaj ur smo pozabili na vsakdanje skrbi in se prepustili nostalgiji, obujanju že pozabljenih doživetij. Pogovor, kot običajno na takšnih srečanjih, nanese na sedanji čas, na otroke, vnuke. Moderna tehnologija je v takšnih trenutkih še kako dobrodošla, da si lahko izmenjamo kontakte.

Že zdaj se veselimo naslednjih srečanj.

Milena Makovec

Veliki krog po Kitajski

Ko sem načrtovala obisk Kitajske, me je begala ogromna razsežnost te podceline in dilema, kaj si tu ogledati, da dobim nek vtis. To je dežela, ki je na vzhodu naravno zaščiten s 14.000 km dolgo morskobalo, na zahodu in jugu pa je obdana z mogočnim gorovjem, visokimi planotami in prostranimi stepami. Te naravne meje jo oklepajo kot ne osvojljivo trdnjavo. Odprta je le proti severu, od koder so vedno znova prihajala stepska ljudstva: Huni, Mongoli, Mandžuri... Nikjer na svetu niso tako raznoliki in izraziti podnebni pasovi, od vlažne pokrajine, puščavskega podnebja, do sibirskih temperatur in tropske zatočnosti.

Poleg pokrajine je fascinantna tudi njena zgodovina, ki se je začela leta 221 pr. n. š. s tradicijo kitajskih cesarstev, ki so se obdržala skozi 25 dinastij, kar je edinstvena državna oblika, ki glede dolgotrajnosti nima primerjave v svetu. Kultura je odsev te starodavne zgodovine, zgodnji nastanek filozofskih in verskih šol, pojav mnogih temeljnih izumov in odkritij, na katerih je zgrajena sodobna znanost.

Krona vsega, kar presune turista, je množica ljudi, ta orjaška razsežnost, ki jemlje dih. To je država z največjim številom prebivalcev na svetu, milijarda in 400 milijonov, ki so ga omejili z načrtovano družino z enim otrokom.

V prestolnici Peking se nas zbere skupina desetih popotnikov, ki smo prišli iz različnih delov sveta: Bolivija, Argentina, Avstrija, vsi pa smo Slovenci. Peking nam nudi različne ogleda, izberemo pa letno palačo cesarjev dinastije Čing. Skozi Vrata nebeškega miru pridemo v Prepovedano mesto, naprej na trg Tiananmen, ki je s 40 ha največji na svetu, kjer so se odvijala pomembna poglavja moderne kitajske zgodovine. Mesto je danes sodobno preurejeno; visoke stavbe so v jeklu in steklu, kjer domujejo tuje gospodarske korporacije, kjer delajo številni strokovnjaki in finančni močtci. Obdaja ga 6 prometnih ringov, ki so

nujni za pretok številnega prometa. Pekinška kotlina je vse bolj meglena in onesnažena, zato si mestne oblasti prizadevajo za rušenje hribovja, ki obdaja mesto, da bo veter prečiščeval zrak in odnašal drobne rumene delce peska.

Bogat dan zaključimo s slovito pekinško opero, ki je še zmeraj najbolj vplivna veja dolge tradicije glasbenega gledališča. Za večerjo seveda ne gre brez kulinarčne posebnosti, »pekinške race«. Kitajska kuhinja je po svetu zelo razširjena in priljubljena. Osnova je riž, koruza, pšenica. Dopolnjujejo jo ribe, meso in veliko zelenjave. Uporabljajo začimbe in kombinacije različnih okusov, na primer sladko-kislo in po kitajskem idealu harmonije mora biti tudi v kuhinji vsaka jed uravnotežena, zadovoljiti mora okus, vonj, prijetna mora biti tudi za oko. Jedilne paličice nadomeščajo nož in vilice, kar pomeni, da mora biti hrana narezana na male koščke, kar skrajša tudi čas kuhanja. Kave in mlečnih izdelkov ne poznajo, čaj pa je najbolj priljubljena pijača, ki jo pijejo tekom dneva. Sicer pa so Kitajci zelo preprosti in skromni ljudje.

Kar dve tretjini prebivalcev se ukvarja s kmetijstvom, čeprav je za obdelovanje primernih le 13 % vse površine. Za svoje prebivalce pridelajo dovolj hrane. Na tem področju so narejene korenite spremembe, saj se je v zgodovini zgodila prava nacionalna katastrofa zaradi neumnosti in poskusov kmetijske politike, ko je v letih 1959-1962 deželno zajela lakota in je umrlo 22 milijonov ljudi.

Seveda na Kitajskem brez Velikega dolgega zidu ne gre: velja za osmo čudo sveta. Leta 1987 ga je UNESCO uvrstil v svetovno kulturno dediščino. Vsako leto ga obiše več kot 10 milijonov turistov. Dolg je 6.250 km in se vleče kot kača s sistemom utrd in povezav. V vsej zgodovini naj bi bilo zgrajenih kar 50.000 km zidu kot obramba pred plemeni s severa. To je največja zgradba, ki jo je kdaj zgradil človek, dolga več, kot je dolžina ekvatorja, in jo je videti celo iz vesolja. Zid je visok do 12 m, širok 8 m (vštric lahko gre 5 konj), ponekod pa se teren strmo vzdiguje in spušča. Za domačine je to romarska pot, zato si vsak državljani želi, da ga vsaj enkrat obiše in se sprehodi po njem.

Po potepanju po tretji največji državi

Kitajski kras, prav gotovo eden najlepših predelov države

na svetu smo razdalje premagovali z letali, nekaj tudi s hitrimi vlaki, ki so dopolnili že od nekdaj prometne poti po rekah. Prav gotovo je še zmeraj glavna prometna žila Kitajske reka Jangcekjang, ki državo deli na sever in jug, po njej pa vozijo velike čezoceanske ladje. Tod poteka tudi glavni tovorni promet in daje zaposlitev mnogim, ki živijo v njenih pristaniščih in ob bregovih.

Po enkratnem spomeniku budističnega kiparstva se seznanimo z ogledom jam Longmen. Obiščemo eno najstarejših mest na Kitajskem, Xian, ki je bilo dolgo časa prestolnica in za tiste čase največje mesto na svetu. Leži v samem osrčju Kitajske. O sledih prve dinastije Tang in glinenih vojščakah, ki jo še danes čuvajo in je postala nesmrtna, smo priče v obsežnem muzejskem kompleksu. Nastal je ob odkritju prvih najdb leta 1974, ki veljajo za največje arheološke najdbe 20. stoletja.

Naravno zavarovana območja Kitajske obsegajo približno 300 rezervatov. V njih so v svoji prvobitnosti ohranjene posebnosti in lepote pokrajin, redkih živali in rastlin. Ta svet se uvršča med najbolj raznolike na svetu in ima najbolj dragocene redke živalske vrste, kot so: orjaška panda, beloplavuti delfin, kitajski aligator, salamander, snežni leopard, divja kamela... Dežela je ogromen ptičji raj, od prijaznih do plenilskih ptic, kot so orli, jastrebi...

Z izginjanjem gozdov pa je ogrožen naravni prostor in s tem tudi številne živali. Pravi blagoslov je bambus, ki ga poznajo tisoč različnih vrst in je vsestransko uporaben v gradbeništvu, v pohištveni industriji, za izdelavo nepogrešljivih palčk, v kulinariki in kot hrana živalim.

Prav gotovo velja za najlepši predel Kitajske okolica mesta Guilin, kjer je obsežen kitajski kras. Tu so skupine osamelih apnenčastih hribov, čudo narave, kjer si lepote podajajo roke. Sledi vožnja z ladjo po reki Li, ki si utira pot med griči, ki so posledica erozije in preperevanja, saj je tukaj bilo pred 300 milijoni let morje, ki je pustilo slikovitost pokrajine. Srečamo se z riževimi polji, žanrskimi prizori na bregovih, kjer je življenje domačinov navdse živahno, dih jemajoči pa so pogledi na spektakularne podobe gora, dolin, mističnih meglic.

Po dobrih dveh urah vožnje z letalom proti severovzhodu pridemo v mesto Hangzhou, ki velja za zgodovinsko prestolnico dinastije Song. Tu se srečamo s tradicionalno kitajsko medicino. Mesto slovi po stari lekarni, kjer še zmeraj na tradicionalen način tolčejo, mešajo, tehtajo in pripravljajo zavojčke in stekleničke zdravil. V neposredni bližini so plantaže čaja, kjer so z nenehnim izpopolnjevanjem prišli do pridelave vrhunske vrste zelenega čaja, longjing. Pokusimo ga v eni od

Nočni Šanghaj, največje mesto s 24 milijoni prebivalcev in v nebo segajočimi stavbami

številnih čajnic. Kitajci živijo zdravo, jedo malo in vsakdanjik pričnejo s telovadbo, ki jo izvajajo povsod. Zelo priljubljen je tai chi, različni plesi in druženja na prostem. Danes je Hangzhou znan kot rajsko mesto s prelepo pokrajino, čudovitimi parki, s polno cvetja in zelenja. Posebnost je avtohtono drevo dišečega oljevca. Mesto pa se že danes pripravlja, do bo v letu 2020 gostilo azijske Tigre, največje gospodarstvenike. Za srečanje gradijo ogromno stavbo, na vrhu katere bo največji park doslej.

Na Kitajskem je registriranih 56

živečih narodov in vsak ima svoj jezik in kulturo. Večina prebivalstva govori uradni ali mandarinski jezik. Dežela je od nekdanj privabljala tujce in z ladjico se odpravimo po sledih Marca Pola po kanalih Suzhou v delti Dolge reke. Muzej svilarstva je krona tradicije in nedvomno najpomembnejša obrt že od 5. st. pr. n. š. Svilna cesta je bila v antičnem svetu ena najpomembnejših trgovskih poti. Prava paša za oči so izdelki iz svile. Znameniti arhitekt Pei je v domačem mestu pustil neizbrisno sled ustvarjanja, ogromen moderen

muzej. Arhitekt je na zahodu zaslovel s stekleno piramido v muzeju Louvre v Parizu, tukaj pa mu je uspelo pričarati vse značilnosti kitajske tradicije štirih letnih časov, kombinacijo vode, skal in zelenja - interpretirana kitajska umetnost na sodoben način.

Hitri vlak nas zapelje še proti zadnjemu cilju, mestu Šanghaj. Neverjetna zgodba mesta, lani dokončana najvišja stavba, ki sega v oblake, da ji ne vidiš konca. Poleg ji družbo delajo številne druge mogočne stavbe, ki se ogledujejo v reki, ki teče skozi mesto. Ulice so polne dragih trgovin, prestižnih avtomobilov in na vsakem koraku se zrcali poslovnost na svetovni ravni, kjer se obračajo milijarde denarja. Ponoči je to prava svetlobna pravljica.

Celotno državo so megalomansko plansko zgradili. Njihove računalniške aplikacije osvajajo svet in že prehitevajo Google, Apple. Svet se Kitajske kot gospodarske sile skoraj boji. Z vojaško močjo je ni mogoče osvojiti. Je pa na Kitajskem novo leto osvojilo srca njenih prebivalcev in velja za največji praznik. Takrat so vsa prevozna sredstva nabito polna, saj vsak želi domov. Tudi sama sem srečna, da sem za novo leto doma, pripravljena za nova potovanja in srčne želje za vse dobro vsem vam, tudi z obogatitvijo tega prispevka.

Marinka Jerič

Zgodovinsko etnološki pogled na decembrske praznike

Predvsem božič, s katerim zaznamujemo rojstvo Jezusa Kristusa, se je globoko zarisal v slovensko, torej tudi v prekmursko zavest.

Naj tokrat nekaj besed namenim zgodovinskim koreninam božiča in nekaterim drugim decembrskim osebnostim.

Najbolj znani slovenski etnolog dr. Janez Bogataj v svoji knjigi Sto srečanj z dediščino na Slovenskem piše, da nam šege in navade božičnega časa pred-

stavljajo vez s predkrščanskimi šegami, katerih glavno izhodišče je v začetku novega leta. Zato se je bilo treba v začetku novega leta ubraniti vsega zla in nevarnosti, zavarovati srečo ljudi in živine, izvedeti, kakšna prihodnost se obeta. Notranjo in zunanjo pripravo na božič po Bogataju predstavlja adventni čas.

Glavni namen pri pravilnem presojanju božične dediščine je v doslednem upoštevanju dejstva, da gre za izrazito družinski praznik.

Malo ljudi ve, kako je z božičnim drevescem. Bogataj piše, da se je postavljanje drevesca pri nas uveljavilo šele v 20. stoletju, pač pa je bila že prej med drugim zelo razširjena navada okraševanja hišnih prostorov z mladim zelenjem, jabolki, orehi in slamo. Okraševanje z zelenjem so na semitskem vzhodu poznali že pred tisočletji. Iz vsega tega se je počasi razvilo postavljanje božičnih dreves, ki se je prvič, okrašeno s svečkami, pojavilo šele v drugi polovici 17. stoletja v Han-

novru. Motiv drevesa se je pojavil že v predkrščanskem obdobju in je predstavljal drevo življenja.

Božično drevo je bilo na slovenskem podeželju do prve svetovne vojne skorajda neznano.

Bogataj pravi, da je podobno z jaslami, ki so pri nas prav tako razmeroma mlad pojav, na podeželju se pojavijo šele od začetka 20. stoletja.

Dediščina Miklavža sega tudi v predkrščansko obdobje in pomeni nasledek divjih obhodov našemljencev v zimskem času. Veliko bolj znani kot Miklavž so bili parkeljni – hudiči. Na dobršnem delu Slovenije Miklavža še od začetku 19. stoletja niso poznali. Sčasoma je postal zavetnik mornarjev, čolnarjev in brodnikov. Predvsem je postal simbol vsega dobrega in protiutež zlu, ki ga v njegovem sprevedu predstavljajo parkeljni. Bogataj pravi: » Iz Milavževega koša so jabolka, fige, rožiči, orehi in sladkorčki kar sami skakali v roke

proseče dece.«

Po drugi svetovni vojni je javno miklavževanje skorajda zamrlo. Nadomestil ga je spreved dedka Mraza, ki so ga ljudje počasi vzeli za svojega, in je prav tako radodarno obdaroval zlasti otroke, enako kot prej Miklavž. Bogataj piše, da je bil dedek Mraz ruskega izvora, slovenske

obleke, ameriškega paradnega nastopa in izmišljene mitologije.

Kakorkoli že, dejstvo je, da danes ljudje poleg Božička in Miklavža ponekod še vedno predstavljajo dedka Mraza kot enega od treh dobrih mož, ki med seboj tekmujejo, kdo bo bolj radodaren.

Ne glede na zgodovinski izvor so se vsa decembrska praznovanja spremenila v nakupovanje, kljub temu pa je božič ostal tudi družinski praznik.

Tone Štefanec

Nenavaden in zanimiv spomenik z materjo Marijo s skoraj odraslim Jezusom

Uporablja čopič in pesti

Prostovoljka, mag. psih. Tea Totić, v Domu Janka Škrabana v Beltincih že nekaj časa razstavlja svoje realistično abstraktne, motivno pa izjemno raznolike in zanimive slike. Že naslovi govorijo o tem: Mavrične ustnice, Breza, Drevo domišljije...

S slikanjem je začela pred tremi leti na lastno pobudo, ker se je želela preizkusiti še na enem od različnih področij, s katerimi se ukvarja. Odločila se je, da se bo poslej kot ljubiteljska slikarka sistematično izobraževala.

Za zdaj le kot prostovoljka, upa pa, da bo kmalu tudi poklicno delala s starejšimi in mlajšimi pri treniranju psihosocialnih veščin, kar počne že zdaj v beltinskem upokojskem domu. Stanovalci in zaposleni so jo lepo sprejeli, ker se jim je znala približati. Tea občasno potuje v tujino. Tako je bila letos na Irskem, ki jo je dobro spoznala

Tea Totić pred svojima slikama na razstavi

in jo stanovalcem zelo nazorno predstavila, ne samo z besedami, pač pa tudi z odličnimi fotografijami. Nenavadno je, da se je sicer nežna in na videz krhka ženska lotila tudi boksa,

ki ga že nekaj časa redno trenira in jo veseli že od otroških let.

Tone Štefanec

Slovesnost ob 10. obletnici ustanovitve Občinske organizacije DeSUS Beltinci

V soboto, 21.10. 2017, je v Gančanih potekala slovesnost ob 10. obletnici ustanovitve Občinskega odbora (OO) DeSUS Beltinci. Praznovanja so se med drugim udeležili Anton Sep - predsednik Pokrajinskega odbora DeSUS za Pomurje in nekateri predsedniki in predstavniki drugih občinskih odborov stranke. Osrednji gost na tem svečanem dogodku je bil predsednik stranke DeSUS, Karl Erjavec s soprogo Ljubo, prisotna pa je bila tudi Antonija Abina - pobudnica za ustanovitev temeljne organizacije stranke na območju občine Beltinci.

Zbrane udeležence je najprej nagovoril sedanjí predsednik OO DeSUS Beltinci Venčeslav Smodiš. Ta se je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim sprehodil po zgodovini OO DeSUS Beltinci od ustanovitve v letu 2007 pa vse do danes.

Smodiš je med drugim omenil, da je pobudo za ustanovitev temeljne organizacije DeSUS na območju občine Beltinci dala Antonija Abina, ki je s pomočjo Marije Gjerkeš Dugonik, takratne podpredsednice DeSUS-a, poskrbela za njeno organiziranost in registracijo. Omenjeni so bili vsi dosedanji predsedniki in tudi drugi funkcionarji OO DeSUS Beltinci. Ker sta žal dva od njih že preminula, so se ju vsi udeleženci slovesnosti spomnili z minuto molka.

Omenjeno je bilo, da OO DeSUS Beltinci trenutno šteje 35 članov, od tega 33 iz

območja občine Beltinci, 3 člani pa so od drugod. MO DeSUS Murska Sobota in OO DeSUS Beltinci tvorita Območno organizacijo DeSUS Murska Sobota II, katere sedanja predsednica je Ana Marija Vučko.

V tem 10 - letnem obdobju od ustanovitve OO DeSUS Beltinci pa do danes sta bila dva člana OO DeSUS Beltinci zastopana v Občinskem svetu Občine Beltinci, dva njena predstavnika pa sta zastopana v delovnih telesih občinskega sveta.

Smodiš se je v nagovoru dotaknil tudi nadaljnega razvoja OO DeSUS Beltinci. Opozoril je, da si je že sedaj potrebno prizadevati za to, da se bo število članov OO DeSUS Beltinci povečalo, ker se drugo leto bližajo državnozbornske volitve in volitve članov v Občinski svet Občine Beltinci. Promovirati je potrebno program DeSUS-a v vseh porah družbenega življenja.

Vsem članicam in članom OO DeSUS Beltinci, ki so zaslužni za dosedanje aktivno delo, pomoč in sodelovanje v stranki, se je predsednik OO DeSUS Beltinci iskreno zahvalil.

Predsednik DeSUS Karl Viktor Erjavec je čestital članom OO DeSUS Beltinci ob praznovanju 10. letnice obstoja.

Obenem se je predsednik stranke v svojem govoru dotaknil upokojencev ter izpostavil, da je ob ugodni gospodarski rasti v Sloveniji pokojnine treba usklajevati z življenjskimi

potrebami vsakega posameznika.

Nekaj besed je Erjavec namenil še demografskemu skladu, ki bi bil v pomoč pokojninski blagajni, ter zdravstveni reformi, ki je še vedno na mrtvi točki in se nikamor ne premakne. Kot je bilo rečeno, se DeSUS ne strinja z Zakonom o dolgotrajni oskrbi, a vse to se mora urediti v okviru državnih sredstev.

Kot zunanji minister je načel nekaj žgočih tem v Evropi in v svetu ter se posvetil beguncem in emigrantom. Ugotavlja, da se na gospodarskem področju blagovna menjava s Hrvaško vsako leto povečuje, a obžaluje, da ne pride do nobenega napredka glede odnosov državne meje na kopnem in morju. Sodelovanje ljudi na obeh straneh med tem ocenjuje kot dobro, napetosti glede arbitražne odločbe, ki je dokončna, pa vidi kot nepotrebne.

Sicer pa je na obletnici OO DeSUS Beltinci beseda tekla še o akciji Starejši za starejše, pri kateri imajo v občini Beltinci največjo vlogo prostovoljci, ki znotraj Društva upokojencev Beltinci pomagajo in obiskujejo starejše osebe.

Praznovanje jubileja OO DeSUS Beltinci sta s pevsko in glasbeno točko popestrili Živa Vidonja in Ana Vegič, pod budnim očesom njune mentorice Jelke Breznik.

Po skoraj dvournem uradnem delu nagovorov in razglabljanj pred mikrofonom s strani več udeležencev slovesnosti se je praznovanje nadaljevalo s pogostitvijo, druženjem in sproščenimi pogovori med udeleženci.

Za marsikoga je bil to prijeten in vesel dan - utrip in nov kamenček v mozaiku prijetnih spominov.

***Predsednik OO DeSUS Beltinci
Venčeslav Smodiš***

Raznovrstna mesna jedila (4)

Dr. Vilko Novak piše, da so nekoč v prekmurski kuhinji mesna jedila pripravljali zelo redko, večinoma za praznike in ob težjem delu. Ljudje so bili predvsem odvisni od domače prireje perutnine in prašičev. Redki so bili doma prisilni ali priložnostni zakoli, zlasti goveje živine, ko so meso razprodali okoličanom. Največja podlaga mesne prehrane je bila prašičjereja. Seveda so poznali tudi perutnino. Reja perutnine je bila odvisna od različnih, ponavadi slabih pogojev, od velikosti in trdnosti posestva. Uspevala je le tam, kjer je bila v bližini voda, vsaj v mlakah. Pogosto so perutninarstvo ovirale tudi razne bolezni, ki so zajele cele vasi. Bile pa so še druge nadloge, ki so ovirale razvoj perutninarstva. Največji pomen je imela kokošjereja, predvsem zaradi jajc, brez katerih so gospodinjstva težko shajala, tudi zaradi vira prihodkov. Moški so jajca prodajali v trgovinah in za dobljeni denar kupovali tobak.

Sama jajca so redko jedli.

V zvezi s perutnino so bile znane tudi različne vraže. Ena od njih pravi, da so kokoši, ko so jo prinesli k hiši, umili noge, vodo pa zlili pod ognjišče, da bi kokoš ne odšla. Druga vraža pravi, da otroci niso smeli prinesiti domov zvončkov, dokler se piščančki niso izvalili, ker bi sicer poginili.

Premožnejša gospodinjstva so gojila tudi race in gosi – rece, gouske.

Pred desetletji so imeli na Dolinskem in Goričkem mnogo več gosi, ki so se pasle po obširnih pašnikih in tratah.

Pa se za trenutno povrnimo v sodobnejši čas, ko je že dolgo upokojena Helena Žižek iz Ižakovec bila znana daleč naokoli kot »gostuvanjska« kuharica. Spominja se, da je bil jedilnik na gostijah različen, po navadi pa je bil tak: narezek (v zadnjem času tudi prava šunka), goveja juha z rezanci, krpicami ali jetrnimi cmoki, govedina s hrenom in prilogo (grah, riž, restan krompir). Sledil je ocvrt piščanec z mešano solato, nato so bile na vrsti svinjska pečenca, pečenica, kisló zelje, pa prekmurska gibanica in krvavice z rdečo peso. Po polnoči, ko sta novepečena mož in žena izginila v topel objem, so gostom ponudili še pečeno kokoš, riž, solato, kompot, torto, pecivo.

Zjutraj so kuharice gostom postavile na mizo še segedin zelje, včasih tudi kisló juho, da so ljudje lažje pregnali mačka.

Pa se povrnimo k dr. Vilku Novaku, ko piše o kolinah. Po njegovem so koline imenovali na Dolinskem in Ravenskem dan, ko kolejo, pa tudi večerjo na ta dan, na Goričkem mesarijo, masarijo. Vse delo tega dne se imenuje mesarija.

Dan pred klanjem pripravijo vse potrebno: gospodar nabrusi nož, ženske pripravijo korito ali čun, če parijo, pomijejo posodo, stolčejo začimbe (ingver, poper, papriko) in smolo. Koljejo navadno v ponedeljek, redko v petek. Za mesarja prosijo kakega spretnega znanca, ki taka dela opravlja že dolga leta. Moških, ki so večji klanja in razpravljanja, je v vsaki vasi več.

Ko "vržejo" prašiča, mu pritisnejo gobec s kuhinjskimi burklami ob tla. Obrnejo ga na stran in sedejo nanj, mesar pa nanj poklekne. Po ljudski vraži je moral biti prašič z glavo obrnjen proti hiši, da ne bo nesreče. Mesar včasih natakne na mesarski nož česen, da prašič ne bo hudo cvilil in da bo kri bolj odtekala. Mesar zabode svinjo v srce, gospodinja ali pa katera druga ženska pa drži skledo, v katero izteka kri.

Če koljejo v bogatejši hiši isti dan dva prašiča, zakoljejo drugega za drugim.

Na Dolinskem prašiča parijo, na Ravenskem in Goričkem ga smodijo.

Potem prašiča odnesejo na dvorišče, kjer se prične razpravljanje. Ponekod na Dolinskem imajo posebne vislice, ki jih postavijo na dvorišču. Nanj obesijo prašiča tako, da visi z glavo navzdol. Najprej ga zareže mesar po črevesu navzdol. Drugi pogostejši način razpravljanja je, da polože prašiča takoj po smojenju ali parjenju na mesarski sto – grobo izklesano široko mizo, stoječo na široko stoječih nogačah.

Najprej snamejo vso slanino, nato na obeh straneh hrbta ribice, ki so najbolj suho meso, ki ga porabijo za klobase. Nato odrežejo glavo, izločijo drobno je, jetra, pljuča in srce. Sledijo še druga opravila razpravljanja prašiča, nato pa kosilo.

Seveda delajo tudi klobase in krvavice, ki so po območjih različne. Isto veljajo za obdelavo slanine.

Na dan kolin je v navadi tudi poseben

Glavni pri kolinah je bil domači mesar iz soseščine (s klobukom)

jedilni red. Zjutraj popijejo čaj z žganjem ali kavo. Za južino spečejo navadno prašičjo kri, ki ji primešajo moko, jo osolijo in začinijo s česnom, razrežejo jo na kose kot zlevanke. Opoldne jedo zafriganó kisló juho, v kateri kuhajo drobno meso, jetra, pljuča, lomber. Nato sledi obvezna jed, ki ji pravijo le na ta dan bujta repa, ki jo sestavlja bolj mastno meso, repa in prosena kaša. Naslednja jed je kuhano meso s hrenovo omako, s kisom ali smetano. Popoldanska jed, če cvrejo slanino, so topli ovirki. Slovesni zaključek mesarjenja pa so koline, ki jih prirede isti dan zvečer ali pa kak primeren drugi dan, večkrat v nedeljo. Razen mesarja povabijo nanje tudi sosede in sorodnike.

Seveda se vse konča z večerjo, ki je lahko od kraja do kraja nekoliko različna. Sicer pa je bil splošno razširjen takšen jedilni list: bravská juha s testeninami ali jetrnimi cmoki, kuhano sveže meso s hrenovico, na suhem mastno zelje, narejeno z redko prežganko, krvavice z rdečim zeljem, peso, kislími kumarami ali vloženo papriko, goudla (godlja), pečena kri z ajdovo kašo z istim sočivjem kot krvavice, salove fanke – njene ali presne pogače in čaj z žganjem ali vinom.

Tone Štefanec

Prihodnjič:

KAKO SO HRANILI OTROKE (5)

Charlijeva pesem za srce in dušo

(16. 4.1889 – 25.12.1977)

»Bil je spomenik kinematografije, v vseh državah in za vse čase...najlepše darilo, ki ga je kinematografija lahko pripravila za nas!«

(Rene Clair, režiser)

Sir Charlie Spencer Chaplin, mlajši – kdo ga ne pozna? Malega možička s palico, prevelikimi čevlji, hudomušnimi brčicami, s frakom in klobukom na glavi...kralj nemih filmov, Britanec po rodu, režiser, producent, pisec scenarijev, filmski montažer in ne vem, če ste vedeli, tudi skladatelj. Rodil se je 16. aprila 1889 v Londonu, umrl 25. decembra 1977 v Švici. Zaslovel je v obdobju nemega filma. Postal je svetovna ikona preko filmskega lika POTEPUH ki še dandanes velja za eno najpomembnejših figur v zgodovini filma. Njegova filmska kariera je trajala preko 75 let, kar je zavidanja vredno, in je trajala do leta pred njegovo smrtjo,

ko je umrl v starosti 88 let. Prežeta je bila tako z oboževanjem kot tudi z polemčnostjo. Leta 1916 je postal globalni fenomen, leta 1972 pa je prejel častnega oskarja.

CHARLIE CHAPLIN si je za svoj 70. rojstni dan napisal čudovito pesem v prozi, ki Vam jo ob njegovi /letošnji/ 40. obletnici smrti poklanjam:

»*Ko sem se začel resnično imeti rad, sem spoznal, da so čustvena bolečina in trpljenje le opozorila, da živim v nasprotju s svojo resnico. Danes vem, da je to VERODOSTOJNOST. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem spoznal, kako žaljivo je, če skušam nekomu naprtiti lastne želje, čeprav vem, da trenutek ni pravi in da ta oseba na to ni pripravljena, pa četudi sem bil ta oseba jaz sam. Danes temu pravim SPOŠTOVANJE. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem prenehal hrepeneti za drugačnim življenjem in uvidel, da me je vse, kar me je obkrožalo, pozivalo k rasti. Danes temu pravim ZRELOST. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem spoznal, da sem ob vsaki priložnosti na pravem mestu ob pravem času, da se vse zgodi ob ravno pravem trenutku in da sem lahko miren. Danes temu pravim SAMOZAUPANJE. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem si nehal krasti čas in prenehal načrtovati silne projekte za prihodnost. Danes počnem le tisto, kar me veseli in osrečuje, kar rad počnem in ob čemer mi zapoje srce,*

na svoj način in po svojem ritmu. Danes temu pravim PREPROSTOST. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem se osvobodil vsega, kar ni zdravo zame – hrane, ljudi, stvari, okoliščin in vsega, kar me je vlekel navzdol in proč od samega sebe. Sprva sem temu rekel zdrav egoizem. Danes vem, da je to LJUBEZEN DO SAMEGA SEBE. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem se prenehal truditi, da imam vedno prav, in od takrat naprej se manj motim. Danes sem spoznal, da je to SKROMNOST. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem prenehal živeti v preteklosti in skrbeti za prihodnost. Zdaj živim le za trenutek, v katerem se VSE dogaja. Danes živim vsak dan posebej in temu pravim IZPOLNITEV. Ko sem se začel resnično imeti rad, sem spoznal, da me lahko razum spravi s tira in da lahko od svojih misli zbolim. Ko sem razum povezal s srcem, pa je postal moj dragoceni zaveznik. Danes tej povezavi pravim MODROST SRCA. Ni se nam več treba bati preprirov, soočanj in težav s samim seboj ali z drugimi. Tudi zvezde kdaj pa kdaj trčijo in iz tega nastanejo novi svetovi. Danes vem, DA JE TO ŽIVLJENJE.»

Lepa modrost, kako biti srečen!

Lilijana Bežan Horvat

Skrivnostna noč

*Na snežni poljani sred bisernih kroglic,
množica angelov jih je z
božjega svetišča na Zemljo nasula,
vernikom takole sporočila:
» Rešenik rojstni dan praznuje,
želi, da skrivnost rojstva z njim delite,
si obrišete solze z obraza,
se veselite, prepevate mu!«*

*Pravični vas bo z močjo obvaroval,
odstranil temo z vaših src,
vas trpljenja reševal
in se obilnosti miru v svitu lune radoval.*

*Nežni zvoki angelskih trobent
so to božično skrivnostno noč
milo doneli,
ker so nebeški pomočniki
rajažoč na nebeškem svodu
ljudem na Zemljo z mladiko
Pravičnosti piti iz studenca
žive vode zastonj dajali,
se milosti stanovitnosti blagrovali.*

Otilija Gider

Javno in zasebno šolstvo: Kdo koga ogroža?

V Sloveniji imamo šolski sistem, ki ga je povozil čas. Na to že dolgo opozarjajo številni posamezniki in interesne skupine, premikov v zeleno smer pa ni in ni. Kvečjemu je vedno več tega, česar nočemo: faktografskega učenja, birokracije, pritiskov ... Zasebno šolstvo je eden od svetlih obojev, saj te šole s svojo drugačnostjo bogatijo šolski prostor. Vnašajo svež veter pomembnih vrednot, ki v javnih šolah pod pritiskom birokracije in togosti velikega, starega sistema žalostno hirajo.

Vendar je zasebno šolo v Sloveniji resnično težko ustanoviti. Premagati je potrebno tolikšne birokratske, organizacijske, finančne in še kakšne ovire, imeti toliko strokovnega znanja, iznajdljivosti, vztrajnosti ..., da to do konca izpeljejo samo resnično srčni ljudje, ki jih vodi zavidanja vreden entuziazem. Tolikšen zagon lahko izhaja samo iz zavedanja, kako dragoceni in pomembni za prihodnost so naši otroci in kako usodno jih oblikujejo šolska leta. Entuziazem in zavestno gojenje dobrih odnosov in ostalih višjih vrednot prežema celotno življenje takšne šole, saj je tudi nastala zaradi globoke želje po zdravem in konstruktivnem učnem okolju. Namigovanja medijev na finančni interes so navadno zavajanje, saj zakon to ustrezno ureja: Zasebne šole so ustanovljene kot zavodi, ki ne smejo imeti dobička pri poslovanju. Če ga ustvarijo, ga morajo preliti nazaj v svojo dejavnost. Učitelji na zasebni šoli so plačani po enaki lestvici kot na javni šoli.

Resnični zasebni interes, ki je tu prisoten, je interes staršev in pedagogov, da otroci dobijo kvalitetnejšo popotnico za življenje; da se razvijajo zdravo in celovito; da se jim ne ubije veselja do učenja; kot se to zgodi v javnih šolah zaradi njihovega načina dela. V javnih šolah še vedno kraljujejo zastarele metode, kot je npr. frontalno poučevanje. Občutno prevelik je delež učenja na pamet in bistveno premalo spodbujanja kritičnega, samostojnega, ustvarjalnega razmišljanja. Vse to zavira otrokovo naravno željo po učenju.

Vir: <http://www.sola-lila.si/>

Kljub temu da je zasebnih osnovnih šol s koncesijo v Sloveniji zgolj šest, javnih pa 448, v medijih razsaja huda paranoja pred zasebnim šolstvom. Vladajoča politika hoče za vsako ceno obdržati šolstvo pod budnim nadzorom, pri čemer se poslužuje manipulacij in zavajanja javnosti, na primer glede finančnega vidika. »Za zasebne osnovne šole gre torej že zdaj precej javnega denarja ...,« smo brali na primer v 'uglednem' časniku Delo. Resnica pa je, da so javno financirane samo tiste zasebne šole, ki so od države prejele koncesijo – to je potrdilo, da izvajajo javno veljavni program. To pomeni, da zasebne šole počnejo povsem isto kot javne: izobražujejo slovenske otroke. Država plačuje za to storitev obojem na enak način: določeno vsoto za vsakega učenca. Strošek z obveznim šolanjem vsakega otroka država v vsakem primeru ima, ne glede na to, če to vsoto nakaže javni ali zasebni šoli. V primeru javnih šol je država oziroma občina tudi ustanoviteljica šole, zato mora tudi

zagotoviti prostor in pokriti stroške infrastrukture. V primeru zasebnih šol je ustanovitelj zasebnik in mora prostor zagotoviti iz lastnih sredstev. Tako je šolanje otroka v zasebni šoli za državo v resnici cenejše kot v javni šoli!

Je pa ta interes države, da zatre razvoj zasebnega šolstva, razumljiv. Elita potrebuje ljudstvo, s katerim je lahko manipulirati in ga izkoriščati. Široke množice ne smejo postati izobražene, ne smejo razmišljati z lastno glavo, ne smejo preveč spraševati. Dobre šole ta interes elite ogrožajo, naše sedanje javno šolstvo pa je za njene namene kot naročeno.

Marjana Škalič, univ. dipl. psih.

<http://kje-vas-cevelj-zuli-solstvo.blogspot.si>

V razmislek...

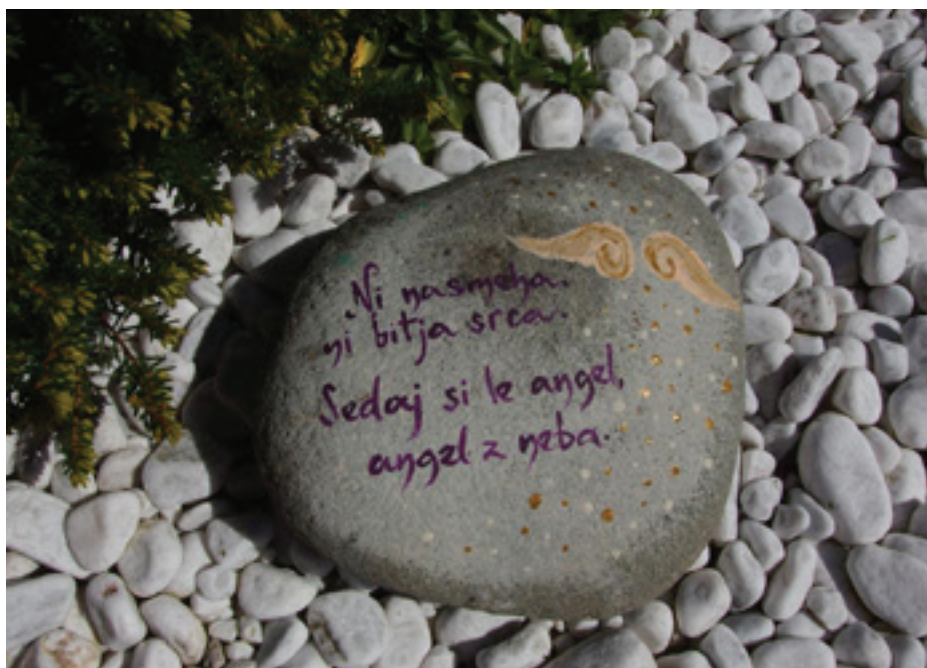

Ostanki dogorelih sveč na beltinskem pokopališču

1. november, dan spomina na mrtve, je za nami. Na nekaterih grobovih še vedno ležijo dogorele sveče, ki jih nima kdo pospraviti v za to namenjene zabojnike. Vsako leto znova se sprašujem, kako dolgo bomo ljudje potrebovali, da se bomo končno zavedali, koliko nepotrebne plastike in drugih škodljivih snovi ustvarimo s tem, ko malodane tekmuje, kdo bo na grobovih prižgal več sveč? Ko sem se nekaj dni po tem prazniku sprehodila mimo pokopališča, sem se zgrozila ob kupu ostankov plastičnih sveč in postalo mi je jasno, da se ljudje še vedno ne zavedajo, da je naša Zemlja že preveč onesnažena in jo s plastiko,

voskom, parafinom in elektrono pridno onesnažujemo še naprej. Beltinsko pokopališče je majhno v primerjavi z mestnimi pokopališči, pa vendar pogled na kupe dogorelih sveč oz. plastike pove dovolj.

Zase lahko povem, na grobu že nekaj let prižgemo le eno svečo, na vseh ostalih grobovih prijateljev, znancev..., ki jih obiščemo, pa namesto sveče položimo cvet vrtnice. Ta ostane sveža na zemlji oz. na spomeniku veliko dlje, ko sveče že zdavnaj dogorijo. Vesela sem, da je pobudo za to dala mlajša generacija v naši družini, ki nam je s tem dala vedeti, da se zaveda problema onesnaževanja našega planeta.

Kamen na grobu namesto sveče

Je pa še kar nekaj drugih možnosti, da se izognemo poplavi sveč ob spominu na preminule:

- Za začetek bi naredili že veliko, če bi vsak prižgal vsaj eno svečo manj.
- Namesto sveče lahko poiščemo kamen, na katerega napišemo kakšno lepo misel, citat..., lahko ga tudi poslikamo s svečo ali kako drugače in ga položimo na grob; dejanje velja za gesto spoštovanja in spominjanja na pokojnika, ki ima svoj izvor še v prazgodovini.
- Na nekaterih pokopališčih po Sloveniji že nekaj let poteka dobrodelna akcija Manj svečk za manj grobov, kjer prostovoljci na stojnicah, opremljenih s plakati, obveščajo obiskovalce pokopališč, da lahko namesto sveče z majhnim prostovoljnim prispevkom pomagajo še živečim, ki potrebujejo pomoč. V zameno za prostovoljni dar potem obiskovalci prejmejo zastavico sočutja, ki jo lahko pustijo namesto sveče na grobu. Prepričana sem, da so tudi med nami takšni ljudje, ki bi jim denarna sredstva, zbrana v tovrstni dobrodelni akciji, prišla zelo prav. Morda bi se lahko zbirala sredstva za nakup kakšnega pripomočka, aparata..., možnosti je veliko. O tem, kdo bi prevzel organizacijo za namensko zbiranje sredstev namesto sveč, bi se morali predhodno dogovoriti.
- Lahko tudi sami naredimo lično ploščico (kamen, les), na katero napišemo, da hvaležno odklanjamo sveče in jo postavimo na grob. Tako bo vsak obiskovalec vedel, da na tem grobu ne bo prižgal sveče. Naštela sem le nekaj možnosti, verjetno bi se jih našlo še kaj.

Če sem s svojim razmišljanjem prepričala kogar koli izmed vas, je bil moj namen dosežen. Predniki vam ne bodo zamerili, zanamci pa vam bodo hvaležni, saj boste tako prispevali k čistejšemu zraku in zmanjšanju količine odpadkov.

Zlatka Horvat

Naše želje (nekoliko drugače)

V življenju nas najverjetneje žene želja po samouresničitvi. Na tej poti nas usmerjajo in spodbujajo hrepenenje, želje in naša vest. Svojih želja pa včasih ne slišimo ravno najbolje, saj nas drugi prepričujejo, da le-te za nas niso najboljše oziroma nam vsiljujejo svoje in kar hitro se lahko zgodi, da jih vzamemo za svoje. Namesto da bi sledili sebi in šli po svoji poti, počnemo nekaj, kar že znamo. To je običajno tisto, kar so nam drugi povedali, da je dobro za nas.

Velikokrat kje preberemo ali slišimo, da je treba poslušati le sebe. V redu, ampak kako vemo, da so naše želje res naše. Tisto, kar nam zapira pot do naših pristnih želja, pa se skriva za preteklimi konflikti, bolečinami in krivicami, zaradi katerih smo svoje želje potisnili v stran in prevzeli želje naših bližnjih. Ko želimo prepoznati svoje pristne želje, ponovno trčimo ob strah, obup, sram in prizadetost. Z naštetimi neprijetnimi čustvi pa se je treba soočiti, kajti to je cena, ki jo moramo plačati, da pridemo do svojih lastnih želja. Vse to pa od nas zahteva veliko mero moči in poguma.

Kako pa vemo, da sledimo svojim željam? Ko gremo za svojimi željami, v sebi čutimo mir in odločnost. Seveda pride tudi trenutek, ko tega ni. Vsak večer, preden zaspimo, se vprašajmo, ali smo danes občutili mir in bili v stiku s sabo. Če smo bili mirni v sebi, še ne pomeni, da je bil mir tudi v naših odnosih. Naše želje se vedno ne skladajo z željami drugih, še posebej s tistimi, ki jih imajo drugi za nas. To nas kaj hitro lahko vrže s tira, ampak sčasoma bomo ostali mirni, tudi če se bomo kdaj zaradi premoči drugih ravnali po njihovih željah.

Od kod pa izvirajo naše želje? Najbolj hrepenimo po tistem, kar se nam ni izpolnilo, ko smo tisto najbolj potrebovali. Niti se ne zavedamo, da je to povezano z našimi straši. Morda od tod izvira prepričanje, da so drugi

tisti, ki morajo izpolniti naše želje. A naše želje nimajo kaj dosti opraviti z drugimi, saj so povezane z nami in si jih moramo sami uresničiti. Ko se ukvarjamo z željami drugih, se nam ni treba s svojimi.

Če znamo utišati glas iz okolja in prisluhnemo samo svojemu telesu, bomo zvedeli vse, kajti telo nam govori, kaj v danem trenutku potrebujemo. In kot pravi oguljena fraza, treba je živeti v trenutku. Kot že prej rečeno, se naše želje ne skladajo z željami drugih, ki jih imajo za nas. Je pa res, da drugi naših želja ne potrebujejo in tudi včasih ne razumejo. Zato tvegamo, ko jih izražamo in uresničujemo. To lahko izzove slabo vest pri drugih, ki so se odpovedali svojim željam, kajti naš pogum jih kali njihov »mir«. V našem uspehu bodo videli svoj poraz, preplaval jih bo strah, morda zavidanje in vse samo zato, da lahko dalje ostanejo v svojem svetu, edinem, ki ga poznajo, v katerem ni prostora za poslušanje sebe. Težko je, če smo tega deležni od naših najbližjih, od staršev, ki bi nas v resnici morali spodbujati. S takšno držo želijo prekriti svoj lastni neuspeh, še več, preko otrok želijo doseči svoje nedosežene cilje.

Pomembno je, da trdno stojimo za svojimi pristnimi željami. S

spontanostjo in občutljivostjo ohranjamo stik s sabo. Imejte radi svoje še tako nore želje; s tem dokazujete, da imate radi sebe in se sprejemate.

Želim vam mirne in lepe božične praznike. V novem letu pa si uresničujte svoje želje in ne želje, za katere drugi mislijo, da so dobre za vas.

Majda Baligač, magistrica zakonskih in družinskih študijev

SIJ, Center za
svetovalno-terapevtsko pomoč
Ulica Štefana Kovača 3
(Kulturni dom Beltinci, 1. nadstropje)
9231 Beltinci
051-453-301
info@sij-svetovanje.si,
www.sij-svetovanje.si

Lepe misli italijanske igralkice Monice Bellucci

»Ne čutim potrebe, da bi se morala dokazovati drugim, ampak se moram dokazati sama sebi!«

30. septembra je svoj 53. rojstni dan praznovala lepa italijanska igralka in modna ikona – Monica Bellucci, ki je zaigrala že v kar nekaj odmevnih filmih in dramah. Najbolj nam je ostala v spominu v filmu MALENA iz leta 2000, marsikdo pa se je spomni kot Bondovega dekleta ob strani agenta 007 Daniela Craigra z naslovom Spectre iz leta 2015. Letos je bila na beneškem festivalu premiera njenega novega filma MLEČNA CESTA, v katerem je zaigrala ob legendarnem in slovitim režiserju Emiru Kusturici. Emir je znan po številnih filmskih uspešnicah – Dom za obešanje, Oče na službenem potovanju – zanj je prejel Zato palmo, glavno nagrado filmskega festivala v Cannesu leta 1985 in še mnogih drugih. Monice ne krasi le zunanja, ampak tudi notranja lepota in plemenito ter dobro srce. Je ženska s karizmo, ki se aktivno ukvarja z jogo in ki tekoče govori tri jezike. Je mati dveh otrok, ki jih je rodila po 40. letu starosti in ki, kot pravi, jo delata mladostno in srečno.

Je ena od žensk, po kateri se druge ženske rade zgledujejo in ki prisegajo

tudi na njene modre misli o življenju. Dovolite mi, da Vam predstavim nekaj njenih pogledov na svet:

1. Ko ste mladi, imate »beauté du diablé« (vražjo lepoto), lepoto, ki je ne razumete in ne prepoznate. Ko pa imate 50 let, se v vas rodi drugačna lepota, lepota, ki Vam daje moč. Ta moč pa ni nikakor povezana z zunanjim videzom.
2. Lepota ženske postane težava samo v dveh primerih: ko je ni in ko ne obstaja nič drugega kot lep videz.
3. Nič nam ne pripada: niti naši možje, niti partnerji, niti otroci. Lahko samo delimo občutke in čustva z ljudmi, ki jih ljubimo.
4. Ženska lahko ljubi tako močno, da se zdi, da ne bo nikoli odšla. Toda prišel bo tudi tak dan, ko bo odšla, kot da ne bi nikoli ljubila.
5. Za mene staranje pomeni – postati boljši!
6. Ljudje vam lahko oprostijo, da ste pametni, celo vašo nadarjenost spregledajo, toda lepote in uspeha Vam nikoli ne oprostijo.
7. Kaj bom počela, ko bom stara in ko me podoba v ogledalu ne bo več razveselila? Enako, kot je delala tudi moja mama. Ne bom več gledala sebe v ogledalu, ampak bom gledala svoje otroke.
8. Mladim puncam vedno pravim: "Naučite se imeti rade svoje telo!" Popolnost namreč ne obstaja, povsem očitno pa je tudi, da ženske z oblinami niso nič manj lepe od vitkih punc. Enostavno se je treba naučiti sprejemati samega sebe takega, kakršen si.
9. Vsi potrebujemo iluzije v svojem življenju. Prav zato ima večina ljudi rada filme.
10. Za nič na svetu ne bi želela ponovno imeti 20 let. Zdaj sem veliko bolj srečna. Šele sčasoma namreč spoznamo samega sebe, poskušamo razumeti svoja hotenja, ugotovimo, kdo želimo postati in ko smo mlajši, trpimo zaradi občutka negotovosti. Sedaj pa mi

je popolnoma jasno, kaj si želim, kaj potrebujem in brez česa lahko shajam.

11. Če ste lepi pri 20-ih, je to darilo narave. Ko ste lepi pri 35-ih in 45-ih letih, pa je to rezultat dela na sebi in notranjega zadovoljstva.
12. Mislim, da je skrajno neumno, če mlado in lepo dekle postane priležnica nekoga z debelo denarnico in potem zapravlja svoje življenje na zabavah brez konca. Lepoto potrebujemo zato, da nam pomaga najti harmonijo, ljubezen ter smisel v tem kaotičnem svetu.
13. Ne sovražite ljudi, ki so zavistni, saj so vam s svojo zavistjo priznali, da ste boljši od njih.
14. Lepota je veliko bolj zanimiva in pride bolj do izraza, ko je prekrita z oblačili.
15. Kaj zame pomeni ženstvenost? Nekaj naravnega, harmoničnega in čutnega.
16. Ne razumem žensk, ki pravijo, da se počutijo ponižane, ko jim moški odkrito pokaže, da si jih želi. Prepričana sem, da take ženske niso v stiku s seboj.

(vir: <https://style.over.net>)

Za Vas izbrala,

Lilijana Bežan Horvat

Božični »zlatek« copatek

Rahel vetrič že ves dan pozdravlja s snežinkami naš griček in dolino. Celo otopelo jezero, ki je res samo večja mlaka, se je obudilo. Bele zvezdice veselo plešejo svoj ples, nato pa utrujene sedejo na gole veje. In tam se prilepijo in počivajo. Božično drevo se lesketa v soju pisanih lučk.

Družina se že zbira: babica, mama, oče in sreča družine, Ivan in Marica. Ivan je res že skoraj fant, trinajstica pomeni že nekaj. Marica je šele dobro pogledala v drugi razred.

Pod smrečico so drobna darila. Marici je teta iz Avstralije poslala »zlate copate«, ostalim pa malo več kot nič. Ob pogledu nanje se je družina nasmehnila, le za Marico so bili »čisto zlato«. Že dva dni jih je razkazovala po razredu in si jih obuvala in sezuvala. Ko se vračajo iz šole, sneži v debelih kosmih. Veter zavija. Copatka, pripeta na vidnem mestu torbice, se treseta. Marica se vrne domov...in ostal je le en copatek. Odreveni in zajoka.

Zdaj, za svečano mizo, se cmeri in kviri razpoloženje vsem: »Hočem svoje zlate copatke, oba seveda, za obe nogi!« Solze kar lijejo malo manj kot v potoku.

Ivan se glasno zasmee, potem pa junaško: »Kaj so že copati?. Jaz sem dobil poljubček, hmmm, od Metke za božič in še jih bo za novo leto! Brezplačno je, pa še prijetno ogreje!«

»Kaj?« se je razhudil oče. »Take frkljice, še zelene, te že poljubljajo? Kaj smo zabredli na luno?«

»Ah oči, sosedova Minca še nima treh let in že poljublja botro in botra. Svet se spreminja, oče, odpri oči! Mogoče se boš tudi ti kdaj spozabil!«

Mama je belo ošinila sina, nato še očeta.

»Kje pa je zdaj naša cmera?« je

motilo mamó.

»Odvijmo te škatlice,« je predlagal oče.

»Ah kaj, poljubimo se, pristrčno je in nič ne stane. Namesto čokoladice, žoge in zlatih copatk,« je predlagal Ivan.

Marica čepi v svoji sobi. Mama le odpre vrata in glej: Kuža Fido, ki so ga že pogrešali, prinese v gobčku copato, zlato, na vrvcici!

»Priden kuža,« pravi mama, »naš Fido bo sedaj obrisal Marici solze,« še doda.

»Na smrečico z zlato copatko!« predlaga mama.

»Jaz pa skočim po Marico!« se ponudi Ivan in že smukne po hodniku do njene sobe.

Privede jo pred smrečico, kjer so vsi domači že zbrani. Drži jo za roko, ji pove, da naj zamiži. In potem...

Deklica je tako zavriskala, ko je odprla oči, kot bi dobila v šoli nagrado za uspeh v športu ali glasbi. Zarosile so se ji oči, nasmeh je bil čez ves obraz.

Vsi so si oddahnili.

»Končno bomo jedli,« je vzkliknila babica, »potem pa zapeli Sveto noč.« Ona namreč pozna še zgodbo Svete noči. Lepo, ubrano, kot se spodobi, zveni ta zelo priljubljena božična pesem.

Avtorja izvirnega nemškega besedila (prevedena je v več kot 300 jezikov) sta duhovnik Joseph Mohr in avtor glasbe, učitelj Franz Xaver Gruber, ki sta jo leta 1818 ponesla po vsem svetu. Ja, na zimski pokrajini s konjički in sanmi, takrat se pesem v duši rodi.

Bilo je takole: Oče Joseph Mohr je sedel za svojimi orglami v svoji farni cerkvi v vasi Oberndorf blizu Salzburga. Njegovi prsti so drseli preko tipk in poskušali izvabiti iz njih sozvočje...nič...Miška je namreč pretrgala in pojedla vrvico na

orglah. Uboga miška, lahko bi dobila kaj okusnejšega za praznike.

Oče Mohr je ves vznemirjen v snegu peš pohitel k svojemu prijatelju Gruberju, učitelju v sosednji vasi in mu povedal, kaj se je zgodilo. Bal se je namreč, da njihova cerkev za božič ne bo imela glasbe. Sam si je namreč zelo želel potolažiti revne in sestradane ljudi, izčrpane od vojne in bede tistega časa. Prijatelj mu je seveda takoj ugodil in prišel v cerkev s kitaro. Tako je kitaro nadomestila orgle in pesem je zazvenela po dolini, veličastno, svečano in pozneje potovala po svetu in razveseljevala človeška srca.

»Babica, začnimo! Saj jo vsi znamo na pamet, kdor pa ne, pa se je naj nauči!«

Iz vseh mest Sveta noč sladko zazveni. In zapeli so veselo in ubrano. Copatek visi na spodnji vejici in se maje.

Babica maha z rokami in spodbuja k ubranosti in pogumu kot prava dirigentka.

Še vse domače živali v sobi so utihnile – jesti, poslušati in molčati pa znajo!

Srečen božič, sladko zveni in čakali bodo novo leto. Spet se bo pelo, vse bo veselo, ker so praznične počitnice...

Ivan bo dobil poljubčke zopet po šoli, Marica se bo bahala z zlatimi copatki, če ne bodo izgubili »zlata« in postali sivi copatki.

Bele mehke zvezdice bodo krasile svet...

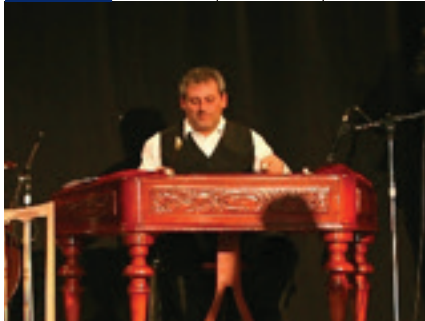
Karolina Kolmanič

POBARVANKA!

© 2015 Thaneeya McArae

						ztk Beltinci	Hormon nadled- vične žleze	Čistilni pripo- moček	Igralec Pacino	Kraljica, princesa (indijsko)	Dogodek (an- gleško)	Tret- jerednik, pobožn- jak	Slov. literarni zgodovi- nar Anton	
						Italijanski mandljev liker								
						Oseba, ki opravlja delo								
						Konec polotoka			Živec					
						Ameriški plemič in vojskovođa			Zmaga, zmago- slavje					
ztk Beltinci	Atletski klub	Del mesta Maribor	Trinitro- toluen	Plačilno sredstvo						Mesto na jugu Liba- nona Hunski vladar				
				Mariborski slikar Rimele										
								Ivo Andrić			Alma Karlin			
								Arizona			Sozvočje tonov			
													ztk Beltinci	
						Vrsta alu- minijeve zlitine								
ztk Beltinci	Del debela s koreninami											Kdor rezbari	Anika Horvat	
						Avto. oznaka Kutine-HR								
						Film Stephena Kinga	Avstrijski smučar Hans Kraj na Madžarskem		Rastlin- stvo					
								Pokra- jina na Filipinih	Kraj na Madžar- skem	Smučišče na Pohorju Kamp na otoku Braču				
ztk Beltinci	Slov. igralka Rina					Dvoživka					Državni zbor Evrop. mehaniz. za stabilnost		Ata	
						Ameriška filantro- pistka								
												Igralka Derek		
												Knockout		
						Prek- murska ljudska pesem								
						Norveška glasbena skupina			Ljubezen (italijan- sko)					

Zavod za turizem in kulturo Beltinci, Občina Beltinci,
Turistično društvo Beltinci in Vinogradniško društvo Beltinci

prirejajo

Silvestrovanje na prostem

z glasbeno skupino

PLUS-BAND

Prireditev bo v nedeljo, 31.12.2017 ob 22. uri
na parkirišču prodajalne Mercator Beltinci.

Vstop prost. Vabljeni!

*So dnevi in trenutki polni sreče in miline
ko v radosti oči zapremo in si tiho zaželim, da ne mine.*

Uesele božične in novoletne praznike!

TISKARNA

tiliaprint

